

არდაშელ თაქთირიძე

Amapola

არდაშულ თაქთირიძე

AMAPOLA

გამომცემლობა «თბილისელები»
თბილისი 2018

რედაქტორი
ზაზა ანობაძე

დამკაბადონებელი
ოთარ კიკილაშვილი

ყდის მხატვარი
ნინო სოკალსკანია

© არდაშელ თაქთირიძე, 2018

ISBN 978-9941-9335-3-0

ყველაფერი მარტივი გენიალურია - ასე იყო ოდესღაც თქმული უცნობი ჭკვიანი კაცის მიერ. მე ამას დავამაგებდი, რომ ყველაფერი ნიჭიერი უბრალო და სადაა.

გიორგი თაქთაქიშვილს (არღაშელ თაქთირიძეს - ასე იცნობს მას მკითხველი და მიმდინარე ლიგერაგურული პროცესით დაინგერესებული ქართული ფეისბუქის ფართო მომხმარებელი) სამწერლო ნიჭი უხვად უბოძა უფალმა. ნიჭია, აბა რა - როდესაც ასე ლაკონურად, მოხდენილად, საინგერესოდ და, ერთი შეხედვით, თითქოს უსაფრთხოდ და შორი მანძილიდან, ანუ განყენებულად, გვიყვები ქვეყნის ჭირსა და ვარაზმზე და პაგარა ადამიანების დიდ განცდებზე ამ ჭირსა და ვარაზში. ყველაფერ იმაზე, რაც ამ ქვეყანაში, ამ ქალაქში, ამ გარემოში ბოლო ათწლეულების განმავლობაში ხდებოდა და ხდება. თან ისეთ ამბებს გვიყვები, ისეთ ნიუანსებს უღრმავდები და ისეთი ბილიკებით გვიკვლევ გზას, რომლებსაც სხვები ან ვერ ხედავენ, ან სულაც განგებ გაურბიან. ეგაა ოღონდ, რომ ასეთ ნიჭს თან აქილევსის ქუსლიც ახლავს. თავისდაუნებურად სოციალური ხასიათის მწერალი ხდები. ანუ, არ გამართლებს ამ ჩვენს მოყვრებულ პოსტმოდერნულ რეალობაში.

აქ, შესაძლოა, სავსებით სამართლიანი კითხვა დაისვას: ეგ „გამართლება“ რას უნდა ნიშნავდეს და რაში გამოიხატება? განა სიგყვა „სოციალური“ დღესაც სალანძღავია? ნუთუ ველარ უნდა გამოვიდეთ სიბნელისა და ობსკურანგიზმის ამ მოჯადოებული წრიდან, ველარ უნდა გავარდვიოთ იგი? აღარ დადგა დრო? ამ კითხვაზე მოკლე და არასრულყოფილი პასუხის გასაცემად, მცირედი ისტორიული ექსკურსი წაგვადგებოდა. სხვანაირად კი, ჩემი აზრით, გიორგი თაქთაქიშვილის მწერლური ფენომენის გაგება ოდნავ გაგვიჭირდება.

საქმე ისაა, რომ ამჟამინდელ სისტემურ ქართულ ლიგერაგურაში (უფრო სწორად, იმაში, რაც დღეს ამ სიგყვათწყობაში მოიაზრება) სოციალური თემა ფრიალ არაბოპულარულია. მეგიც, ერთობ საშიშ და

არაპროგნოზირებად მოვლენადაც კი მიიჩნევა ლიგბიუროკრაგიასთან დაახლოებულ საგამომცემლო წრეებში. სოციალური საკითხის მიმართ ამგვარ შიშნარევ მიდგომას ჩვენთან თავისი ისტორიული წინაპირობები გააჩნია. მას შემდეგ, რაც განგების ნებითა და ძალით, სოციალისტურმა რეალიზმმა საქართველოში ჩაილურის წყალი დალია, მას თანდათანობით - და სრულიად ბუნებრივად - ჩვეულებრივი და თითქოსდა საესეებით ნეიტრალური, კრიტიკული რეალიზმიც მიეცა. ყველაფერი ეს - ახალი დაუწერელი კანონის მიხედვით - წყველ საბჭოთა გადმონაშთად გამოცხადდა და უმოწყალოდ იქნა მოსროლილი ლიგერატურულ სანაგვეებზე, მენაგვის ფუნქცია კი 90-იან წლებში გამოჩეკილმა, ვითომ ნაგიფმა და ევროპეიზირებულმა, სინამდვილეში კი მოხუნვეებიინომომწერლო ელემენტებისგან შემდგარმა ხელოვანთა ახალმა თაობამ შეითავსა. უკანასნელ 10-15 წელიწადში ამ ელემენტებმა თითქმის მთლიანად შეაფხეს მთელი ლიგერატურული სცენა და ისე მოხდენილად და უალგერნაგივოდ შესთავაზეს და მოახვიეს საზოგადოებას თავზე საკუთარი პერსონები, ისე მოირგეს „ქართული მწერლობის“ საპაგიო სახელი, რომ ძველ, ხშირად ნაძველბიჭარ, თუმცა ნამდვილად დამსახურებულ „ლიგერატურულ მასგოდონტებს“ აღარაფერი დაუგოვეს უმწეო წყელვა-კრულვაში გარდამავალი ოხვრა-ხენემის გარდა. აქვე აუცილებელია იმის აღნიშვნაც, რომ ამ „მოხუნვეებიინო წრეში“ მართლაც წამოფრთიანდა რამდენიმე უთუოდ ნიჭიერი და, იქნებ, ახალ დინებებსა და ცდუნებებს შემთხვევით აყოლილი ნამდვილი ლიგერატორიც, თუმცა, „ქართული ლიგერატურული ხუნვეებიინიზმის“, როგორც მოვლენის, შეფასებას, მათი შემოქმედება და მოღვაწეობა არსებითად არ და ვერ შეცვლის. კასგა მანიც კასგაა და კასგის კანონებით ცხოვრობს.

პარალელურად ამისა, პრაქტიკულად წყვეტს თავის საქმიანობასა და არსებობას ქართული ლიგერატურული კრიტიკა. აქაც იგივე სურათია. გამონაკლისის სახით რამდენიმე ნორმალური კრიტიკოსი ქართულ ლიგერატურას დღემდე შემორჩა, მაგრამ თავად კრიტიკამ (როგორც ჟანრმა) განიცადა სრული დევრადაცია და კრახი. ძველი ფორმით ის უბრალოდ აღარავის სჭირდება, მეგიც - მხოლოდ ხელისშემშლელი, დამაბრკოლებელი პირობაა, რადგან უნებლიედ ფრთების შეკვეცის საფრთხის მაგარებელია პრემიებსა და ფესგვივალებს მოწყურებული

და მომლოდინე მავანი ახალ- და ძველგაზრდა „ლიბერალური“ ლიგერ- აგურული კარიერისგისთვის. შინაარსობრივად კი ქართულ კრიტიკას მოუვიდა იგივე, რაც ქართულ ფეხბურთს. ანალოგია აშკარა და თვალ- მისაცემია: ცალკეული კრიტიკოსები, ისევე როგორც ცალკეული ფეხ- ბურთელები, გადარჩნენ და ჩვენ ზოგჯერ ვამჩნევთ კიდევ მათ მოედან- ბე, მაგრამ ეროვნული კრიტიკაც და ეროვნული ფეხბურთიც, როგორც თვითმყოფადი მოვლენები, განვლილი წლების მანძილზე ერთობლივად და პარალელურ რეჟიმში ქრებოდნენ ჩვენი თვალსაწიერის არეალი- დან. რა თქმა უნდა, ეს ყველაფერი ახალი, „დემოკრატიული“, ეპოქის მიერ შემოგანილი ნოვატია იყო.

კრიტიკის დეგრადაცია, პირველ ყოვლისა, იმაში გამოიხატა, რომ გაქრა და მოისპო სპეციალური კრიტიკული ჟურნალები, კრიტიკული აზრი კი საბოლოოდ ჩაიხარშა საკუთარ თავსა და ქვაბში, რაღაც უვი- წროეს და მუდმივად კუმშვად პროფესიულ წრეში. აღარც ერთი ჭემ- მარიტი აღმაფრენა, არც ერთი მკვეთრი გაელვება მოლუშულ ცაზე... ძალიან მალე ამ წრის შიგნითაც და გარეთაც ფრიად არამოდური ხდება უთვალავი „აღმომავალი ვარსკვლავის“ შემოქმედებაზე რაღაც მცირედი აუგის თქმაც კი - მომავალი ლიგკონკურსების ჟიურიში ვერ- მოხვედრისა და მარგინალიზაციის შიშით. ასე და ამგვარად, დღეს საქართველომ „დიდი მწერლების“ ოდენობით ლამის მთელ დანარჩენ მსოფლიოს გაუსწრო - თვითშეფასების მხრივ... ლიგერაგურული მა- ამებლობა პაგარა, მაგრამ მაინც მომგებიანი ბიზნესი გახდა. შედეგი სახეზეა: მიმდინარე ეპოქაში ლიგერაგურული პრემიებისა და ჯილ- დოების მინიჭების მექანიზმი წინასწარ ეგაპებზე ყველას ეხება - სპონ- სორებს, ბანკირებს, ბავშვობის ძმაკაცებს, საქმიან პარგნიორებს, პარლამენტისა თუ საკრებულოების დეპუტატებს, გამგებლებს, მინის- გრებს, რექტორებსა და დირექტორებს - მოკლედ, ყველას ამ საცოდავი კრიტიკოსების გარდა. მაგრამ დასკვნით ეგაპზე, საფინანსო სასგვენის წინ, მათი დასგურიც ხომ საჭიროა - ასეთია ფესვამდგარი და ჩვეული გრადიცია, რომელიც უხდება პრემიას, ვითარცა მარული ხაშლამას...

რა თქმა უნდა, ყოველივე ამან იქონია ძალზე უარყოფითი გავლენა ქართულ მწერლობაზე მთლიანად. რეალობაში კი ძველი, საბჭოთა და ფრიად არასრულყოფილი მწერალთა კავშირი სადღეისოდ ახალმა, ან-

გისაბჭოთა და ასევე არსრულყოფილმა, ოღონდ უკვე ცისარცყელას ფერებში გადაწყვეტილ შალში გახვეულმა „გუსოვკამ“ შეცვალა. დღეს ეს „ლიბერალური კავშირი“, მმართველი წრეების იდეოლოგიასთან მონათესაობისა და ლიგერაგურურ ბიუროკრატიასთან გადაფსკვნილობის გამო, პრაქტიკულად იგივე სახელმწიფო ფუნქციას ასრულებს, რასაც მაშინდელი მწერალთა კავშირი ასრულებდა. იმ განსხვავებით, რომ მანქანებსა და ბინებს ვეღარ არიგებს და სიღარიბის გამო პრემიებითა და საფესტივალო მივლინებებით შემოიფარგლება. ეს არცაა გასაკვირი - როგორი სახელმწიფოც აშენდა, ისეთივე შემოქმედებითი „კავშირებიც“ შობა, ახალი ამაში არაფერია.

აღნიშვნის ღირსია ის გარემოება, რომ ამ რეფორმაგორული ჟინით გაჟღენთილ როდეოში მონაწილეობისას, არა მარტო კრიტიკულ ჟურნალებს, არამედ ყველა სხვა შინაარსისა თუ მიმართულების ლიგერაგურულ ჟურნალებსაც დაუდგა მძიმე ხანა. მათ შორის ისეთ ჟურნალებსაც, სადაც, წესით, თავის დროზე გიორგი თქთაქიშვილის ლიგერაგურული დებიუტი უნდა შემდგარიყო და მისი პირველი მოთხრობები გამოქვეყნებულიყო. აქაც სათანადო განმარტებაა გასაკეთებელი.

ჩემი ახალგაზრდობის წლებში, ცნობილი ლიგერაგურული ჟურნალის („ცისკრის“ ან „მნათობის“) ფურცლებზე პირველად გამოჩენა, შენი პირველი მოთხრობისა თუ ლექსის გამოქვეყნება (და მეორემესამისაც), დაახლოებით იგივე იყო - ისევ საფეხბურთო შედარებას მოვიყვან, - რაც თბილისის „დინამოს“ მაისურით მწვანე მინდორზე პირველად გამოსვლა ორმოცი ათასი ქომაგის წინაშე. სიამაყე, ფეხისა თუ ხელის უკონგროლოდ აკანკალება, შიში, პასუხისმგებლობა, მომავლისა და დაფასების იმედი... ყველაფერი ეს ერთად ათქვეფილი, და ყველა მიმდებარე გრძნობას ვერც კი ჩამოთვლი კაცი.

დღეს, სამწუხაროდ, მავანი ლიგერაგურასთან აფილირებული პირი არ აღიარებს, ან ბოლომდე ვერ აღიქვამს, ამ ნეოფიგური გრძნობების იმანენგურ სიღიადესა და მათ ჭეშმარიტ ფასსა და ღირებულებას. ბევრმა კი, შესაძლოა, უბრალოდ არც კი იცის, რომ ისგორიული თვალსაზრისით სულ რაღაც გუშინ-გუშინწინ, ნამდვილი ლიგერაგურა იჭედებოდა და კეთდებოდა არა კერძო გამომცემლობებში, უცხოური წარმოშობის ფონდების ბორდების სხდომებსა ან, მით უმეტეს,

კონკურსებზე, არამედ, პირველ ყოვლისა, ლიგერაგურულ ჟურნალებში. ასე იყო არა მხოლოდ საბჭოთა კავშირში, მაგრამ საბჭოთა კავშირში განსაკუთრებით. უფროს (ანუ ჩემს) თაობებს შესანიშნავად გვახსოვს, რომ სწორედ ლიგერაგურული ჟურნალი იყო ის პოლიგონი, სადაც იწრთობოდა მაღალი ხარისხის ლიგერაგურული ფოლადი. ბოლო-ბოლო, მარტო ის რად ღირდა, რომ ჩემს მიერ გემთ ხსენებული ჟურნალების გირაჟი ამ ჩვენ პაგარა საქართველოში ათეულ ათასობით ეგემპლარს ითვლიდა და, რაც მთავარია, ხალხი მათ კითხულობდა, ეგანებოდა. დღევანდელი ლიგჟურნალების გირაჟი კი რამდენიმე ასეულს არ აღემაგება და მათი ძირითადი მუშგარი ისევე და ისევე თავად ავგორები და მათი ახლობლებია. რა თქმა უნდა, გარკვეული წილი ამ მზაკვარ საქმეში ინგერნეგმაც შეიგანა, მაგრამ სხვაობა მაინც უაღრესად თვალნათელია.

ამ მცირე, მაგრამ აუცილებელი ჩანართის შემდგომ, ჩვენთვის უფრო ადვილი იქნება მივუბრუნდეთ საკუთრივ გიორგი თაქთაქიშვილის შემოქმედებას, გავერკვეთ მასში და შევეცადოთ დაუშკვიდროთ მას სათანადო ადგილი მგრის ჟინაბე მაინც მიმდინარე ლიგერაგურულ პროცესში.

ნებისმიერ მწერალს, საზოგადოდ, არ უყვარს პიროვნული ანალოგიები და გაურბის მისი პერსონალური, ღრმად ინდივიდუალური შემოქმედების სხვათა შემოქმედებასთან გაუფრთხილებლად შედარებას. მწერლის ფსიქიკა ისეა მოწყობილი, რომ, თუმცა, ყველა სხვა სფეროში ის შესაძლოა უაღრესად მოკრძალებულ და მორიდებულ ადამიანად გვევლინებოდეს, მაგრამ სამწერლო დაზგასთან - გულის სიღრმეში - მას საკუთარი თავი განუმეორებელ დიდოსგაგად და გიგანად წარმოუდგენია. ზოგჯერ მაინც - ისე საერთოდ არ ღირდა მწერლობა... ამ მხრივ მწერალი უაღრესად და უსაზღვროდ ამბიციური ადამიანია. ამიგომ ყველა შედარება ერთი მწერლისა მეორესთან, ძალზე ფრთხილად უნდა კეთდებოდეს, რათა შემოქმედს მისხალი ეჭვიც არ შეეპაროს საკუთარი „პირველი ღამის“ ღვთიურ უფლებაში. ერთადერთი კი ვისთანაც შედარება მაინც დასაშვებია - ეს მსოფლიოში აღიარებულ რომელიმე კლასიკოსთან. თანაც არა ცოცხალთან, არამედ უმჯობესია იმასთან, ვინც უკვე იპობა კუთვნილი ადგილი სამუდამო ლიგერაგურულ სასუფ-

ეველში.

ამიგომ გაუბედავ, გააკადნიერდები და გავრისკავ: სამართლიანად შევადარებ გიორგი თაქთაქიშვილის შემოქმედებას წარსულის ერთ-ერთი ასეთი აღიარებული კლასიკოსის - ამერიკული ლიგერატურის უქრობელი მანათობელი ვარსკვლავის, ო.ჰენრის ფსევდონიმით ცნობილ უილიამ სიდნეი პორგერის შემოქმედებას. იმედია, მეპატიება ეს პაგარა ცოდვა.

რა მაიძულებს სწორედ ასეთი შედარების გაკეთებას? „ქართველი ო.ჰენრი“ - ეს ხომ უბრალო შედარება არ არის, ეს ხომ წოდებაცაა და მოწოდებაც!

პირველ ყოვლისა, ამას ის მაიძულებს, რომ არღამელის მოთხრობებს (აქაც ფსევდონიმი!) კითხვისას უბრალოდ ვერ წყდები - ეს კი ლიგერატურული სიძლიერისა და ოსტატობის უმთავრესი ნიშანია. გავიმეორთ ჩვენც ცნობილი შოთასეული სიბრძნე: „გრძელი სიგყვა მოკლედ ითქმის“ - არა დაგვაკლდება რა.

რამდენიმე სიგყვა კრებულში შერჩეულ მოთხრობებზე.

სენტიმენტალური „ამაპოლადან“ ერთგვარი ცხოვრებისეული სიბრძნით დახუძულ „ესგაფეგამდე“ - ანუ თავიდან ბოლომდე - კრებული გაჟღერთილია სწორედ რომ ფაქიზი ოჰენრისეული ირონიით, შეფარული დარდით ამა ქვეყნის შეჭირვებულთა მიმართ (სოციალური მომენტი!) და „დიდი“ ადამიანური გრძნობების „მცირე ფორმის“ ფარგლებში მოთავსებით თხრობის სიმკვრივის გაზრდის ხარჯზე. მაგალიტად გამოდგება „პაემანი“ - ეს მოთხრობა უბრალოდ განახლებული და სახეცვლილი ოჰენრია, ოღონდ საუკუნით აქეთ გადმოგანილი და ორიგინალურ ქართულ სინამდვილესთან შერწყმული. არც კი ვიცი, ამ შემთხვევაში, შექებაა ეს ჩემი მხრიდან თუ ზედმეტი სითამამე... და არა ოჰენრითა ერთითა... ოჰენრის გარდა აქ აწ გარდასული კლასიკოსებიდან სხვებმაც შეიძლება შეგახსენოს თავი. მაგალიტად, იაპონელმა აკუტაგავა რიუნოსკემაც და ევროპიელმა კაფკამაც: არღამელის „დეგექტიური ნოველა“ რაღაც ძაფებით აკუტაგავას „უსიერ გყესთანაა“ გადაბმული, ხოლო მოთხრობა „სიკვილიმისჯილი“ უცბად კაფკიანურ სამყაროში გადაგვისერის... მეგს აქ არაფერს ვიგყვი - მკითხველმა თავად უნდა წაიკითხოს და განსაჯოს, რამდენად მართალი ვარ. რაღაც

ხომ მკითხველსაც უნდა დაუგოვოთ...

აღსანიშნავია, რომ არდაშელ თაქთირიძე სოციალურის გარდა არც პოლიტიკურ თემებს გაუბრბის, რაც, და კიდევ ის, რომ მწერალს შესაშური მრავალმხრივობა და - იშვიათი ხილი - ერუდიცია ახასიათებს, ფრიად პოზიტიურად განასხვავებს მას ბევრი მისი ქართველი კოლეგისგან აქტუალურ ლიტერატურულ სივრცეში.

არდაშელის მოკლე, სხარტ და ემოციურად დაგვირთულ მოთხრობებში, ჩვენს თვალწინ თითქოს ჩვენი ქვეყნის უახლესი ისტორიის პანორამა იშლება - საბჭოთა ეპოქის უხილავ მარწუხებში მოყოლილი პაგარა აღამიანების სვე-ბედიდან („დედის გული“, „მაშო ბებო“), საშინელი 90-იანების მწარე ყოველდღიურობად ქცეულ გრაგედიებამდე („ეგლი“, „ქირურგი“). კრებულში ასევე იხილავთ ნამდვილ ოდას ქართულ-ებრაულ ათასწლოვან მეგობრობაზე („ალია საქართველოდან“) და, ალბათ, იგივე კონტექსტშია მოსააზრებელი მოთხრობა „ვაგაშინონამაევა შოთადეს!“ - ჩვენს ლეგენდარულ ძიულოს მოჭიდავე შოთა ჩოჩიშვილზე. თანამედროვე საქართველოს ცინიკური რეალობა ავბედითად გამოკრთის ერთის შეხედვით თითქოსდა სახუმარო მოთხრობაში „ცდუნება“ - არადა, ასე ყოფილა, თურმე, ეს ქვეყანა მოწყობილი, ქვეყანა, სადაც ქრთამი თვით ჯოჯოხეთს ანათებს, მიდი და ნუ დაიჯერებ... ამ კორუფციულ გარემოში აღარ უნდა გაგიკვირდეს არც ბოროტების გაუმადლობა („მაწანწალა“) და არც აღამიანური სიმდაბლე, რომლის წინაშე ხშირად უძღურნი ვართ - ისევე, როგორც ნაზი ელეგიითა და დარდით აღვსილ „დედაენაში“, რომელსაც ფონად 14 აპრილის ცნობილი პოლიტიკური ამბები მოყვება. არადა, სინამდვილეში ესაა მოთხრობა ჩვეულებრივ აღამიანურ ნაძირლობაზე, უუნარობაზე, სიყვარულის ვერდაცვასა და ერთხელ დაშვებული მთავარი შეცდომის ფასზე. მოთხრობებს ჩვენი ავტორი არცთუ იშვიათად მოხდენილი ფილოსოფიური წიაღსვლებითც ამდიდრებს („შენდობა“, „ნიღაბი“). ოჯახის უჩინარი და ულევო სიყვარული გადმოიღვრება მოთხრობიდან „ბაზარში“ - მამის პორტრეტი ამ მოთხრობიდან, ნეგატი, რომელ ქართველ მამას არ მოგვრის ერთ კურცხალს მაინც... გამორჩეულად რეალისტურია ფანგასტიკასა და ალგერნაგიული ისტორიის საზღვარზე დაწერილი მოთხრობა „კოსმოსში“, რომელშიაც, ერთ ცალკე აღებულ თბილისე-

ლი ინგელიგენგის ბიოგრაფიის მაგალითზე, როგორც წყლის წვეთში
ოკეანე, აირეკლება მთელი ქართული საბჭოთა ინგელიგენციის ბედი,
ბედი იმ სოციალური ფენისა, რომელიც იმ ძველი დიდი ქვეყნისა და
ჩვეული წყობის დანგრევის შემდეგ, თითქმის გოგალურად დაემსგავ-
სა ნაპირზე ცუნამით გამორიყულ ცოცხალმკვდარ ქაშაყს, რომელსაც
დიდი ხანი სიცოცხლე აღარ უწერია, რამეთუ ოკეანემ უკან დაიხია...

მაშ, დავულოცოთ ლიგერაგურული გზა ორ ქართველ ო.ჰენრის - არ-
დაშელ თაქთირიძესა და გიორგი თაქთაქიშვილს!

გიორგი ლორთქიფანიძე

Amapola

Amapola - ხრინინებს პატეფონი ჟოზეფ ლაკალლეს უკვდავ მუსიკას.

ცეკვავს გოგონა მიმოზნეულ ფქვილის ტომრებს შორის. ფეხის წვერებზე აინევა, წელში გასწორდება და ხელებს თავს ზევით მორკალავს, ან ძირს დაეშვება, ხელებს მკერდზე გადაიჯვარედინებს და რვეერანსს აკეთებს. ცეკვა და მუსიკა ერთმანეთს ერწყმის, თითქოს ნოტები შესაბამის „პას“ პოულობენ, ხელს ჩაჰკიდებენ და სივრცეში ერთად განიბნევიან. ცეკვა მისია, მხოლოდ მას ეკუთვნის, მას, ერთადერთს - ჭუჭრუტანიდან მომზირალ ბიჭს!

ერთხელ, ამერიკაში - მშფოთვარე 30-იანი წლები...

* * *

Amapola - კვენესის ვიოლინო ჟოზეფ ლაკალლეს უკვდავ მუსიკას.

უკრავს გოგონა მიმოზნეულ ნოტებს შორის. ვიოლინო მარცხენა მხარზე დაუყრდნია, ზედ ნიკაპი ჩამოუდია, სიმებზე დარბიან მარცხენა ხელის თითები, იდაყვში მოხრილი მარჯვენა ნაზად უსვამს ხემს. სიმისა და ხემის ყოველი შეხება, ყოველი შეუღლება - ახალი კვენესაა, ახალი სევდა, ლამაზ მუსიკად გადმოფრქვეული. მუსიკა მისია, მხოლოდ მას ეკუთვნის, მას, ერთადერთს - ჭუჭრუტანიდან მომზირალ ბიჭს!

* * *

Amapola - ასხივებს ნახატი ჟოზეფ ლაკალლეს უკვდავ მუსიკას.

ხატავს ბიჭი მიმოზნეულ ნახატებს შორის. მარცხენა ხელში საღებავებით მოსვრილი პალიტრა უჭირავს. მარჯვენათი მოზომილად უსვამს მოლბერტზე გადაჭიმულ ტილოზე ფუნჯს. ტილოსა და ფუნჯის ყოველი შეხება, ყოველი შეუღლება - ახალი ფერია, ახალი გამა ლამაზ ნახატად გადმოცემული - ყაყაჩოებით მოფენილ მინდორზე შავკაბიანი გოგონა სწორი, ყორნისფერი თმით, თეთრ ვიოლინოზე უკრავს, თითქოს, ცოტა ხნის წინ აკვენესებული მუსიკა, ჭუჭრუტანაში გამოძვრა და ტილოზე, ნახატად გარდაისახა. ნახატი მისია, მხოლოდ მას ეკუთვნის, მას, ერთადერთს - ჭუჭრუტანიდან მომზირალ გოგონას!

* * *

Amapola - აკვენესებს გოგონა ვიოლინოს, იმავე საღამოს, „პეროვსკაიას“ ერთ-ერთ რესტორანში.

Amapola - ყიდის ბიჭი ნახატს, მეორე დღით, „მშრალი ხიდის“ ქვეშ.

ხშირად, საქართველოში - მშფოთვარე 21-ე საუკუნე...

ეტლი

ტროტუარზე საბავშვო ეტლი მიგორავს. უკან ქალი მისდევს. ორივე ხელით ეტლის სახელური ჩაუბლუჯავს. მოსახვევში სახელურს აწვება, ეტლს მიმართულებას უცვლის. ხანდახან წინ გადაიხრება, კისერს წაიგრძელებს და პირმშოს დასცქერის მზრუნველი დედის ღიმილით.

* * *

ბიჭი დაიბადაო! - თოფი გაისროლეს სანდრო და გიული თავართქილაძეების ბინის ფანჯრიდან. ეს ის პერიოდი იყო, როცა თბილისში სროლა არავის უკვირდა. განსაკუთრებით, დიდ დილომში, „მხედრიონელები“ ავტომატის ჯერით რომ ესალმებოდნენ ერთმანეთს და, თუ თვალში არ მოუხვიდოდი, ისე გაგაგორებდნენ, მომკითხავი არავინ გეყოლებოდა.

მეოთხე დღეს, დედა-შვილი სამშობიაროდან გამონერეს, სახლში მიიყვანეს, ბავშვს გიო დაარქვეს და მოსკოვში, მივლინებაში ყოფნის დროს, ლუბიანკაზე, „ბავშვთა სამყაროში“ ნაყიდ და რის ვაი-ვაგლახით თბილისში ჩამოტანილ, გერმანულ საბავშვო ეტლში ჩაანვინეს. პირველი ორი თვე ეტლში აძინებდნენ. მერე კი, ბავშვის სანოლი უყიდეს და იქ გადააბრძანეს. ეტლი კი, კორპუსის პირველ სართულზე, ეტლების სპეციალურ სადგომში დააყენეს.

ყოველდღე ჰაერზე გაჰყავდა გიულის ბავშვი. გამოიყვანდა სადგომიდან ეტლს, ცოტა ხანს ისეირნებდნენ. მერე კი, მძინარეს, თავისი ფანჯრების წინ, ხის ჩრდილში, გრძელ სკამზე ჩამომსხდარ მოჭორავე მეზობლის ქალებთან დატოვებდა, ბინაში ავიდო-

და, თან სამზარეულოში საჭმელს ამზადებდა, თან ფანჯრიდან ბავშვს ყურადღებას აქცევდა.

ერთ დღეს, ბავშვის ამოსაყვანად, ბინიდან რომ გამოვიდა, კიბეზე ყოფილი კლასელი შეხვდა - 77-ე სკოლაში სწავლობდნენ ერთად, მის კორპუსში, იმავე სართულზე ეყიდა ბინა. მოკითხვა, აქეთური, იქითური, ძველის გახსენება, მომავლის გეგმები, ბინის ჩვენება. რომ ჩავიდა, არც ბავშვი დახვდა, არც ეტლი და არც ხის ჩრდილში, გრძელ სკამზე ჩამომსხდარი მოჭორავე მეზობლის ქალები. ჯერ თავის თავში დაეჭვდა, ბინაში აირბინა, ბავშვს ძებნა დაუწყო, მერე სადგომში ეტლი შეამონმა, გარეთ გამოვარდა, კორპუსს შემოურბინა, მეზობლებს მოუხმო საშველად. ფანჯრებიდან გადმოხედეს - ბავშვი სად გაქრა, არავინ იცოდა.

- სანდრო ნაადრევად ხომ არ მოვიდა სახლში და ბავშვი გაასეირნაო?! - აზრი გამოთქვა ერთ-ერთმა მეზობელმა. ჭკუაში დაუჯდა, ცოტა დაწყნარდა. მაგრამ ქმარი უბავშვოდ რომ მოვიდა, გული შეუწუხდა და სასწრაფოს მოსაბრუნებელი გახდა.

* * *

დილის 11 საათი იქნებოდა, კორპუსის ეზოში ორი, წვერიანი, კამუფლაჟიანი, ავტომატებით შეიარაღებული და ნარკოტიკით გაბრუებული კაცი რომ შემოვიდა. მათ დანახვაზე ეზო დაცარიელდა - ყველა სახლებში შეიკეტა, არავის ჰქონდა შარის თავი. კაცებმა მიდამო მოათვალიერეს, ინრიალეს და წასაღები სხვა რომ ვერაფერი ნახეს, ბავშვიანი ეტლი „ხელს გააყოლეს“. გიორგი ბრწყინვალეს ქუჩაზე, იარაღის მუქარით მანქანა გააჩერეს, მძღოლს ეტლი დააშლევინეს, საბარგულში ჩაადებინეს, ერთი მძღოლს გვერდით მიუჯდა, მეორე ბავშვიანად უკან ჩაჯდა და ვარკეთილის მეტრომდე კრინტი არ დაუძრავთ - წინასწარ, ბავშვში და ეტლში აღებული ფულით ნაყიდი ნარკოტიკის ვენებში შეშვებით ნეტარებდნენ.

* * *

ცოლ-ქმარმა მილიციაში განცხადება შეიტანა, მაგრამ მილიცია პარალიზებული იყო, ქალაქს „მხედრიონი“ აკონტროლებდა. საქმე გამოუძიებელი დარჩა, მეზობლებიც კი არ დაუკითხავთ.

სანდრო ვილაც ქურდთან მიიყვანეს

- რა გითხრა ძმაო, „ბეზპრედელია“, თვითონ თუ გამოვლენ „სვიაზზე“, თორემ მე ვერაფერს გიშველიო! - „დაამშვიდა“ ქურდმა. სხვა რა გზა ჰქონდათ, დაინყეს ლოდინი, მაგრამ კავშირზე არავინ გამოვიდა. დრო კი გადიოდა, ცხოვრება თავის კალაპოტში დგებოდა. მხოლოდ დედისთვის გაჩერდა დრო - ყოველდღე, ქალაქში დადიოდა და ეძებდა თავის ორი თვის გიოს.

* * *

ვინც ჩვილი ბავშვების ყიდვა-გაყიდვით იყო დაინტერესებული, ყველა იცნობდა ვარკეთილის მეტროსთან მცხოვრებ ჯონი მეფარიძეს. სოციალიზმიდან კაპიტალიზმში გადასვლის პროცესს სწრაფად რომ აულო ალლო და ისეთ სარფიან ბიზნესში ჩაერთო, სადაც მოთხოვნა აჭარბებდა მიწოდებას - ჩვილ ბავშვებს 300 დოლარად იბარებდა, ნაცნობ მმაჩის ბიუროს მოხელეს საბუთებს შეაქმნევენებდა და ახალ მშობლებს, სასურველი სახელით და გვარით, 2500 დოლარად მიაშვილებდა. კეთილი კაცი იყო ჯონი, ბავშვის უფლებებს არ არღვევდა და ქონებას - ტანსაცმელს და თუ რამე ეკეთა - მედალიონს, ჯვარს ან სამაჯურს, თან ატანდა. ასე „გადაიქცა“ ორი თვის გიო, ახალშობილ მინდია ქარუმიძედ, რომელიც, 55 წლის ვენერას „შესძინეს“ 64 წლის კარლოსგან და მზითვად ეტლიც გააყოლეს.

* * *

დედა კი, ყოველდღე, ქალაქში დადიოდა და ეძებდა თავის ორი თვის გიოს. ხან ვის მკერდზე მიკრულ ბავშვს შეაცქერდებოდა, ხან ვის ეტლში ჩაიჭყიტებოდა და გადასაფარებელს გადაუნევდა.

* * *

დრო გადიოდა, მინდია ფუფუნებაში იზრდებოდა. მშობლები ზედ დაჰკანკალებდნენ, ცივ ნიავს არ აკარებდნენ, მის მაგივრად აკეთებდნენ, მის მაგივრად ფიქრობდნენ. 10 წლის იყო, მამა რომ გარდაიცვალა, ოთხ წელიწადში დედაც მიჰყვა. დარჩა მინდია მარტო, ცხოვრებისთვის მოუმზადებელი. სასამართლომ, სრულწლოვანებამდე, მისი მეურვეობა ბევრად უფროს ბიძაშვილს მიანდო. მან კი, ისე „ბეჯითად“ ზიდა მეურვეობის მძიმე ტვირთი, რომ სრულწლოვან ბიჭს, დედ-მამის ქონებიდან, მხოლოდ ტაშკენტის ქუჩაზე, ოროთახიანი ბინა და სარდაფში, პოლიეთილენში სათუთად შეფუთული საბავშვო ეტლი შერჩა.

* * *

ორი დღეა, არაფერი უჭამია. გავა, ისევ ბოთლებს შეაგროვებს და ჩააბარებს. პურის ფული მაინც ექნება. ბოლო გასვლაზე, კანდელაკის ქუჩაზე რომ გადადიოდა, ეტლს მანქანა დაეჯახა, თვითონ სასწაულით გადარჩა, აი, ეტლი კი სულ დაიგრიხა, ძლივს გაუსწორა ქვით ბორბლები.

* * *

- ის არის, ეტლი, ჩემი გიოს ეტლი! - დაიყვირა შუახნის ქალმა და მკვეთრად დამუხრუჭებული, ჯერ კიდევ მოძრავი სამარშუტო ტაქსიდან, ფულის გადაუხდელად გადმოხტა. ვიღაც ძუნძგლიანი, ახალგაზრდა ბიჭი მიაგორებდა მისი გიოს ეტლს. დაეწია, ხელი სტაცა.

* * *

კარგი დღე გაუთენდა - ეტლი გაყიდა.

- 50 ლარი კარგი ფულია, ცოტა ხანს ეყოფა! ნეტავ რად უნდოდა იმ ქალს დანგრეული ეტლი?

* * *

ტროტუარზე საბავშვო ეტლი მიგორავს. ბორბლები რვიანებს ხაზავენ. უკან ქალი მისდევს. ორივე ხელით ეტლის სახელური ჩაუბლუჯავს. მოსახვევში სახელურს აწვება, ეტლს მიმართულე-ბას უცვლის. ხანდახან წინ გადაიხრება, კისერს წაიგრძელებს, თითქოს პირმშოს დასცქერისო მზრუნველი დედის ღიმილით.

ქირურგი

სასწრაფო დახმარების ბრიგადამ ქუჩიდან მიიყვანა. გამოკვლევის დრო აღარ რჩებოდა. სიკვდილ-სიცოცხლეს ნუთები წყვეტდა. სხეული ვიზუალურად დაათვალიერა - 45 წლამდე მამაკაცი იყო, შუბლთან შეთხელებულ თმაში ჭალარა ერია, გაფითრებული ტუჩები მოეკუმა, თვალები ჩასცვენოდა, ჩავარდნილ მკერდზე, მარცხენა მხარეს, ჭრილობაზე სისხლი მიმხმარიყო, სვირინგი - ყელიდან საზარდულამდე გაჭიმული და ილღიებამდე ფრთებგაშლილი არნივი სუნთქვის დროს, მოკაუჭებულნისკარტიან თავს აქეთ-იქით ამოძრავებდა.

- საოპერაციოდ გაამზადეთო! - თქვა ქირურგმა ისე, რომ არნივისთვის თვალი არ მოუცილებია.

* * *

მკერდი შუაზე, არნივის კისრის გასწვრივ, გრძივად ჩასერა. სისხლმა იფეთქა. ნაკვეთს მაშები მოუჭირა და აქეთ-იქით გადასწია. სისხლმა ის საბედისწერო დღე გაახსენა: - დილით მეგობარმა რომ დაურეკა

- „პეპელასთან“ ცისტერნა ჩამოდგა, ბენზინს ყიდიანო! - რაღა ახლა გაახსენდა?! - სახლიდან გამოვიდნენ, ბიდონები „07“-ის საბარგულში ჩადეს, შვილი საჭესთან დაჯდა, თვითონ გვერდით მიუჯდა. შავი ზღვის ქუჩაზე ორი შეიარაღებული კაცი გადაუდგა, მანქანის წართმევა უნდოდათ. ორივეს წვერი ჰქონდა მოშვებული. პისტოლეტიანს სამხედრო ფორმა ეცვა და თავზე ბენდენა ეკეთა, ავტომატიანი წელსზემოთ გახდილი იყო, ალბათ დასცხა. ყელზე ცხვირსახოცი ჰქონდა საყელოდ შემონასკვეული.

* * *

ნეკნების შემაერთებელი ხრტილი ჩაჭრა. გამწვევი ჩაუდგა და ხრახნი გადაუჭირა. ნეკნები ერთმანეთს დასცილდა. დანის წვერს, მარჯვენა პარკუჭის წინა კედელი დაეზიანებინა. ეტყობა, ბედად, ჭრილობას თრომბი დაეცო, ამიტომ სისხლი, განდევნისას, წვრილი ნაკადით ასხამდა, გულმკერდის ღრუ სისხლით იყო ამოვსებული. სისხლმა ისევ ის დღე გაახსენა. სად გაჩერდა? მოიცა, სვირინგი! - მკერდზე გადაჭიმული არწივი - აღარც ახსოვდა. გამომძიებელმა თავდამსხმელთა აღწერილობა რომ გამოჰკითხა, მისთვისაც არ უთქვამს.

* * *

შვილმა მანქანა გვერდზე მიაყენა, თითქოს გაჩერება დააპირა, მაგრამ იარაღის ლულები რომ დაუშვეს, „გაზს“ მიანვა და მანქანა ადგილიდან „მონყვიტა“, ალბათ იმ იმედით, რომ სანამ აზრზე მოვიდოდნენ, ხიდის ქვეშ შეასწრებდა და მერე, მარჯვნივ რომ გადაუხვევდა, სამშვიდობოს იქნებოდნენ. ხიდამდე მოუსწროთ ავტომატის ჯერმა. მანქანა გვერდზე წავიდა და ხიდის ბურჯს შეეჯახა. შვილს თავი საჭეზე ჩამოედო, კეფიდან სისხლი ასხამდა. მეტი არაფერი ახსოვს, საავდემყოფოს რეანიმაციაში მოვიდა გონზე. ნაოპერაციები იყო. ფილტვიდან ორი ტყვია ჰქონდა ამოღებული. თავზე და ადგა. ცოლი იკითხა

- შეუძლოდაა, ამიტომ ვერ მოვიდაო! შვილი იკითხა

- ცოცხალია, საავდემყოფოშიაო! - უთხრა დამ. იცოდა, რომ ატყუებდნენ, მაგრამ ტვინს ცუდის დაჯერება არ უნდოდა, ამიტომ არ ჩააცვივდა. საავდემყოფოდან რომ გამოწერეს, შვილი უკვე დასაფლავებული იყო.

* * *

სხეული სისხლის ხელოვნურ მიმოქცევაზე გადაიყვანა. დრო 20 წუთი ჰქონდა. გაჩერებული გული მარცხენა ხელში დაიჭირა.

მარჯვენათი ჭრილობა გადასწია. მიოკარდიუმის გარე შრეზე ერთ სანტიმეტრამდე სიგანის ჭრილობა აღინიშნებოდა, რომელიც შიდა შრეებზე ვინროვდებოდა და ბოლო შრეზე ნაჩხვლევით მთავრდებოდა. დაიწყო კუნთის შრეების თანმიმდევრული გაკერვა. ქირურგს და ასისტენტს ერთმანეთის უსიტყვოდ ესმოდათ, იუველირის სიზუსტით ასრულებდნენ სამუშაოს.

* * *

სახლში აღარ მიდიოდა. საავადმყოფოში ათენებდა. სამსახურში ყოფნა დეპრესიიდან გამოსვლაში ეხმარებოდა, კაბინეტში ორიოდ საათით თუ ჩასთვლემდა. „პარაბელუმი“ იყიდა, თან დაატარებდა. ყველა წვერიანში თავისი შვილის მკვლელს ეძებდა. სიზმარში რამდენჯერ გაუხვრეტია მისი შუბლი 9 გრამიანი ტყვიით, რამდენჯერ გამოუჭრია მისთვის ყელი, რამდენჯერ გაუსრესია მისი გული ფეხით! და აჰა, მკვლელის გული ხელში უჭირავს. მოისვრის და კედელს შეანარცხებს. წინასწარ განიცდის შურისძიების ნეტარებას. ასისტენტი ვერ მიხვდება, რა მოხდა და გაკვირვებული შეაცქერდება.

* * *

ხელოვნური სისხლის მიმოქცევის აპარატიდან, სისხლის ნაკადი ისევ გულზე გადართო. გულს თითი მიარტყა. არ ამუშავდა, ისევ მიარტყა

- არ ამუშავდე, არ ამუშავდე, არ ამუშავდე! - ამუშავდა. ორი ტაქტი ჩააგდო, მერე გასწორდა, რითმული მუშაობა დაიწყო.

- წნევა - 80, მაჯისცემა - 100. ასისტენტმა მკერდის გაკერვა დაიწყო.

საოპერაციოდან გამოვიდა, დაღლილი იყო. შუბლიდან ოფლი ჩამოსდიოდა, პირბადე ჩამოიწია, სიგარეტს მოუკიდა, ღრმა ნაფაზი დაარტყა, შვებით ამოისუნთქა.

სიბრძნე სილამაზისა

...და იშვა, იგი, იესო, ნაზარეთელი, მარად ქალწული მარიამისაგან, ქვაბსა ბეთლემისა - სახლსა პურისა, სწავლებად კაცთა მოდგმისთვის ყველაზე უპირატესისა...

...ეახლნენ მოგვნი, და ძღვნად მიართვეს ოქრო, საკმეველი და მური, ნიშნად მეფობისა, ღვთაებრიობისა და ადამიანურობისა...

* * *

მივიდნენ ყმანვილნი ბრძენთან, გასარკვევად, რომელ არს უპირატეს გარეგნობასა, გონებასა და სულს შორის. დაისვა ბრძენმან ყმანვილნი და მოჰყვა ამბავი ესე, უდაბნოსა მცხოვრებთა ბედუინთა, საჩვენებლად ყმანვილთათვის ძალისა სილამაზისა სხეულისა:

საჰარის უდაბნოში მცხოვრები ბედუინები, ბრძოლის წინ, თავიანთ ტომში არჩევდნენ ყველაზე ლამაზ ქალწულს და დროშის მაგივრად მიჰყავდათ ომში. მთელი ჯარი იცავდა ქალწულს. მას ეწირებოდნენ, მისთვის კვდებოდნენ. ვაჟკაცი ხალხი იყო ბედუინები, სიტყვას არ გატეხდნენ, ქალწულის სიკვდლი, ბრძოლის წაგებას ნიშნავდა. ეს იცოდა მონინაალმდეგემ და ამიტომ, მტრისთვის, ის, სამიზნედ იყო გამხდარი. უკეთეს შემთხვევაში, სახლში დაჭრილი მიჰყავდათ და უარეს შემთხვევაში, მკვდარს მიასვენებდნენ.

მიუხედავად იმისა, რომ ომში მონაწილეობა ნებაყოფლობითი იყო, არ ყოფილა შემთხვევა, ქალწულს, ულამაზესის ტიტულზე ეთქვა უარი.

* * *

...იხილა ხალხმან გაცხადება სამებისა - იღებდა იგი, ძე ღვთისა ნათელს, მდინარე იორდანესა შინა, დასტრიალებდა სახით მტრედისა სულიწმიდა, და ციდამ ისმოდა ხმა მამისა: „ესე არს ძე ჩემი საყვარელი, რომელ მე სათნო ვიყავ!“

* * *

და მოჰყვა ბრძენმან ამბავი ესე მაკედონელისა, ალექსანდრესი, საჩვენებლად ყმანვილთათვის ძალისა სილამაზისა გონებისა: ეგვიპტეში ლაშქრობის დროს, ალექსანდრე მეკედონელთან მისულა ერთ-ერთი მისი მხედართმთავარი - ანტიპატროსი და შეუჩივლია

- მე ყველა ბრძოლაში პირველი შევდივარ, სიცოცხლეს ვწირავ, თავს არ ვზოგავ, ყველა შენს დავალებას პირნათლად ვასრულებ, შენ კი, უპირატესობას ჰეფესტიონს ანიჭებ, რადგან ჩემზე წარმოსადეგიაო!

ალექსანდრეს თვალები ხელით მოუჩრდილავს. შორს, ჰორიზონტზე აქლემების ქარავანი დაუღანდავს.

- ხედავ იმ ქარავანს? მიდი და გაიგე, საიდან მოდისო! გააჭენა ცხენი ანტიპატროსმა, ქვიშის მტვერი დააყენა, მბრძანებელი არ გაანზილა, მალე დაბრუნდა და მოახსენა:

- ქარავანი პერსეპოლისიდან მოდისო!

- წადი და ჰკითხე, ქარავანი სად მიდისო! - უბრძანებია ალექსანდრეს. გააჭენა ცხენი ანტიპატროსმა, ქვიშის მტვერი დააყენა, მბრძანებელი არ გაანზილა, მალე დაბრუნდა და მოახსენა:

- ქარავანი ქაიროში მიდისო!

- წადი და ჰკითხე, რა მიაქვთო! გააჭენა ცხენი ანტიპატროსმა, ქვიშის მტვერი დააყენა, მბრძანებელი არ გაანზილა, მალე დაბრუნდა და მოახსენა:

- ფართალი მიაქვთო!

- ჰეფესტიონი მომგვარეთო! - უბრძანებია ალექსანდრეს.

- ხედავ იმ ქარავანს? მიდი, და გაიგე, საიდან მოდისო! გააჭენა ცხენი ჰეფესტიონმა, ქვიშის მტვერი დააყენა, მბრძანებელი არ გაანზილა, მალე დაბრუნდა და მოახსენა:

- ფართლით დატვირთული ქარავანი, პერსეპოლისიდან ქაიროში მიდისო. აბრეშუმი, შალი და ბამბა მიაქვსო. აბრეშუმი - 20 დრაჰმა ღირს, შალი - 12 დრაჰმა, ბამბა კი, - 10 დრაჰმაო.

- ჰეფესტიონში გარეგნულ სილამაზეზე მეტად, გონებრივ სილამაზეს ვაფასებო! - უთქვამს ალექსანდრეს ანტიპატროსისთვის.

* * *

და მოჰყვა ბრძენმან ამბავი ესე ცხოვრებისა ქრისტესი, საჩვენებლად ყმანვილთათვის ძალისა სილამაზისა სულისა:

...და ეწამა, იგი, იესო, ნაზარეთელი, სიკვდილითა სიკვდილისა დასათრგუნად, და აღსდგა დღესა მესამესა, საჩვენებლად კაცთა მოდგმისთვის ყველაზე უპირატესისა...

დედის გული

ჩვენი სახლის მეორე სართულზე, ეზოდან ასასვლელი კიბის პირდაპირ მდებარე კარის მარჯვნივ, შეთეთრებულ კედელზე შენიშნავდით წითელი ფანქით გაფერადებულ მოზრდილ გულს, შუაში შავი ნარწერით - „ციალა, სერგო“.

* * *

რაც თავი მახსოვს, დიდი პაპის აშენებული სამსართულიანი სახლის მეორე სართულზე ვცხოვრობდით, ოლა ბაბოს მეზობლად. ერთი ტიხარი გვყოფდა შუაში ჩადგმული გაუქმებული კარით, რომლის გასაღების ჭუჭრუტანაში თუ შეიჭყიტებოდი, დაინახავდი ოლა ბაბოს საცხოვრისის მორთულობას მთელი თავისი სიდიადით.

* * *

მნაცაკა და ქნარიკა ტერ-პეტროსიანებმა, თავისი ქალ-ვაჟით - ოლიათი და პოლოსათი, ერთი ნაბიჯით გამოასწრეს თურქებს ყარსიდან. პირველი მსოფლიო ომის დროს, მნაცაკას რკინიგზაზე უმუშავია მეისრედ. ღამით, მორიგეობიდან სახლში დაბრუნებულს, რკინიგზელის ფარნის შუქზე, თავისი სახლის კარზე ცარცით მიხატული ჯვარი შეუნიშნავს. ეუცნაურა, ქურჩა მოათვალიერა. ჯვრები მარტო იმ ჭიშკრებზე იყო მიხატული, სადაც სომხები ცხოვრობდნენ. უგრძენია მნაცაკას საფრთხე, მეზობლები გაუფრთხილებია, თვითონ მოუკიდია ხელი ცოლ-შვილისთვის და მთებით საქართველოში გადმოსულა. იმ ღამით, აღმოსავლეთ თურქეთის ვილაიეთებში, მილიონზე მეტი სომეხი

დაუხოცავთ.

მშვირები და დაღლილ-დაქანცულები, ჯავახეთში შეუფარებია ერთ ოჯახს. ცოტა ხნით იქ დარჩენილან, მერე კი, თბილისში ჩამოსულან, ჩემი დიდი პაპისგან ერთი ოთახი უქირავებიან და აქ დასახლებულან.

1920 წლის სომხეთ-ოსმალეთის ომის დროს, თურქებმა სომხებზე ნადირობა დაიწყეს.

- დიმიტრი, მიშველე, რა ვქნაო?! - შეშინებული მნაცაკა ჩემს დიდ პაპასთან მისულა.

- მნაცაკ, ნუ გეშინია, ჩემი იმედი გქონდესო! - უთქვამს დიდ პაპას და რაღაც დროით, ბორჯომში, თავის სოფელში გადაუმალავს მთელი ოჯახი.

* * *

პანანინა ოთახს აივანზე გამომავალი ერთი ფანჯარა და ოთხი კარი ჰქონდა - ერთი აივნიდან შესასვლელი და სამი გაუქმებული - რომელთაგან ერთზე უკვე მოგახსენეთ - საიდანაც ვიჭყიტებოდით, მეორე ბიძაჩემის საძინებელში გამავალი, ხოლო მესამე - კოლესოვებთან გადიოდა.

* * *

პაპაჩემი, სიმონი, 1924 წელს კონტრრევოლუციურ მოძრაობას შეუერთდა და ქაქუცა ჩოლოყაშვილის რაზმში იბრძოდა. აჯანყების ჩახშობის შემდეგ, რაზმის წევრებს ემიგრაციაში არ გაჰყვა. მალე დააპატიმრეს. იცოდა ოჯახმა, რომ დახვრეტა არ ასცდებოდა.

- პროკურატურაში შენი ბიჭის საქმე ჩემს პოლოსასთან მოხვდა, დიმიტრი, ნუ გეშინია, ჩემი იმედი გქონდესო! - უთხრა დიდ პაპას მნაცაკამ. მართლაც, პირველმა ტალღამ გადაიარა და პაპაჩემი სიმონი ციხიდან გაათავისუფლეს.

* * *

ოთახის სიღრმეში, ერთ მხარეს ძველებური ნიკელის რკალე-
ბიანი სანოლი იდგა, ხოლო მეორე მხარეს - ცალკარჩამოვარდ-
ნილი კარადა. შესასვლელი კარიდან მარცხნივ, ორი დაჭედებუ-
ლი ლურსმანი - ტანსაცმლის საკიდის, კუთხეში მდგარი, შუაში
ამოჭრილი სკამი კი, ქვეშ შედგმული ღამის ქოთნით, „უნიტაზის“
როლს ასრულებდა.

* * *

ოლია, უნივერსიტეტის რუსული ენის ფილოლოგიის მეოთხე
კურსის სტუდენტი იყო, ტანგილამ რომ მოიტაცა. სწავლას თავი
დაანება და კახეთში, ქმრის ოჯახში გადავიდა. ორი შვილი შეეძი-
ნა - უფროსი სერგო და უმცროსი - ციალა. ბედნიერი იყო, ტკბი-
ლი ოჯახი ჰქონდა, მაგრამ დაინყო კოლექტივიზაცია და სოფელ-
ში დაინყო შიმშილობაც. ხალხს ლუკმაპური ენატრებოდა. ერთ
დღეს, ტანგილა ტყეში წავიდა და იქიდან ტომრით კარტოფილი
ჩამოიტანა. მეორე დღესაც, მესამე დღესაც. მეზობელი სოფლის
მაცხოვრებლებს ორმოში შეუნახავთ კარტოფილი, რომ ჩამორთ-
მევისგან გადაერჩინათ. იმ ორმოსთვის მიუგნია ტანგილას და
ეზიდებოდა სახლში. ერთ დღესაც აღარ დაბრუნდა ტყიდან, ეძე-
ბეს და ტყეში იპოვეს ქვით თავგახეთქილი.

გადმოვიდა ოლია თბილისში, მშობლებთან და ძმასთან. მალე
მნაცაკა გარდაიცვალა, ცოტა ხანში, ქნარიკაც მიჰყვა. პოლოსას
ცოლი არ მოუყვანია, დისშვილებს პატრონობდა. 37-ში, ისიც
„შინსახკომში“ გამოიძახეს და სახლში აღარ დაბრუნებულა.

* * *

მაღალი იყო, ტანსრული. მუდამ შავები ეცვა. თეთრი თმები
ყურს ქვემოთ ჰქონდა შეჭრლი. მთელი დღე აივანზე, კუთხეში
იჯდა და ეზოს გადაჰყურებდა. მე და ჩემი ძმა მის ხელში გავიზ-
არდეთ, ისევე, როგორც მამაჩემი და ბიძაჩემი.

* * *

მეორე მსოფლიო ომის დაწყებისთანავე სერგო ომში გაინვიეს. ვლასოვის არმიაში მოხდა. 42-ში არმია ტყვედ ჩავარდა. გერმანელებმა ვლასოვი და მასთან ერთად, არმიის ჯარისკაცები გადაიბირეს და რუსეთის გამათავისუფლებელი არმია შექმნეს. სერგო ომში დაიღუპა, მაგრამ რადგან ვლასოვის არმიაში იბრძოდა, არც საფლავი აჩვენეს დედამისს და არც ომში დაღუპულის დედის პენსია დაუნიშნეს. თავისი კარის მარჯვნივ, შეთეთრებულ კედელზე, წითელი გული დახატა და შუაში შავი ფანქრით დაწერა - „სერგო“, ცოტა ქვემოთ, წვეროსკენ კი - „გულმკვდარი დედა“.

დედა-შვილს ძალიან გაუჭირდა. შიმშილის ზღვარზე იყვნენ. ციალამ პურის ქარხანაში დაიწყო მუშაობა, მაგრამ ხშირად ცივდებოდა და თითქმის გამუდმებით ახველებდა. ოლიამ გაყიდა ყველაფერი, რაც ებადა, რომ შვილი გადაერჩინა, მაგრამ ვერაფერი უშველა. კედელზე მიხატულ გულში, სერგოს ზემოთ დაემატა წარწერა - „ციალა“.

* * *

შენუხება არ უყვარდა. საჭმელს რომ მივანვდიდით, ათას მადლობად დაიღვრებოდა. სტუმრად მხოლოდ მაშინ შემოდებოდა, ტელევიზორში ომზე კინო თუ გადიოდა. იტირებდა, იტირებდა, წამოდგებოდა, მადლობას გვეტყოდა და გავიდოდა.

კეთილი ქალი იყო, მოსიყვარულე. ბავშვებს გვეფერებოდა და „მომპასს“ გვირიგებდა. არ ყოფილა შემთხვევა, ჩვენთვის რამე დაეშალოს, ეჩხუბოს ან ეყვიროს, ერთი შემთხვევის გარდა, როცა კედელზე მიხატული გული პლასტილინით დავუსვარეთ.

- ეს ჩემი გულიაო! - გაგვიბრაზდა.

* * *

ზაფხულის არდადეგებზე, მთელი ოჯახი სოფელში ვისვენებდით, მეზობლისგან დეპეშა რომ მივიღეთ - „ოლა დეიდა ორი

დღეა გარეთ არ გამოსულა და ჩამოდით, მოხედეთო!“ იმავე დღეს ჩამოვედით თბილისში. სუნთქვაშეკრულმა ავირბინე კიბეები და მეორე სართულზე მის ოთახში შევევარდი. შავ კაბაში გამონყობილ, ლოგინში მწოლიარე, გულზე ხელებდაკრეფილ ოლა ბაბოს, მუჭში, პატარა ტომარაში გამოკრული, კედლიდან ანაფხეკი თავისი „გული“ ეჭირა.

ალია საქართველოდან

„ვინც, თუნდაც ერთი
ადამიანი გადაარჩინა,
მან გადაარჩინა
მთელი სამყარო!“
ციტატა თალმუდიდან

მაშინ მე-10 კლასში ვიყავი, ცოლ-ქმარი, გივი და ნათელა ჯინჯიხაშვილები ჩვენი სახლის პირველ სართულზე რომ გადმოვიდნენ. ჩემზე ცოტა უფროსები იყვნენ, მაგრამ უკვე ორი შვილი ჰყავდათ - ქალ-ვაჟი. გივი უნივერსიტეტის იურიდიული ფაკულტეტის მესამე კურსის სტუდენტი იყო. ნათელას, მცირეწლოვანი ბავშვების გამო, მეორე კურსზე აკადემიური ჰქონდა აღებული. მალევე დავმეგობრდით, განსაკუთრებით, ნათელასთან მიყვარდა ურთიერთობა. გივი თუ დინჯი და განონასწორებული იყო, ნათელა ხალისიანი და ქარაფშუტა გოგოს შთაბეჭდილებას ტოვებდა. ტანად დაბალი იყო, თხელი, პატარა, კოხტა გოგოს რომ იტყვიან, ისეთი. ოვალურ სახეზე დიდი, თაფლისფერი თვალბით, ჩამოქნილი, კლასიკური ნაკვთებით, თეთრი კანის ფერით და კეფაზე სავარცხლით შეკრული ხუჭუჭა, ნითური თმით, ანტიკური პერიოდის მხატვრის მიერ შესრულებულ ქალღმერთს მოგაგონებდათ.

თითქმის ყოველდღე, საღამოს ჩაიზე, მათთან ვიყავი. ჩაის ვსვამდით და თან, ათას რამეზე ვლაპარაკობდით. არ ვიცი, რამდენად აინტერესებდათ ჩემი სკოლის ამბები, თუმცა ყურადღებით მისმენდნენ და ხშირად, ჭკუასაც მარიგებდნენ. პარასკევ საღა-

მოს სანთელს ანთებდნენ, შაბათ დილით კი, ბავშვებიანად სალო-
ცავად სინაგოგაში მიდიოდნენ.

ერთხელ, ორი დღით სოფელში ვიყავით წასულები. მაშინ,
ეზოში, მეზობლები ბინას არ ვკეტავდით, ან, თუ ვკეტავდით,
ყველამ იცოდა, რომ გასაღები კარის წინ გაფენილი ფეხის სან-
მენდი ტილოს ქვეშ ინახებოდა. სოფლიდან დაბრუნებულებს,
ეზოში ნათელა დაგვხვდა

- ნუგზარი ძია, წასულები რომ იყავით, კაბელი გასკდა.
გივიმ მეზობლიდან გადმოიყვანა დენი. გამორთულ მაცივარში
პროდუქტი რომ არ გაგფუჭებოდათ, ჩვენს მაცივარში გადმოვი-
ტანეო! - უთხრა მამაჩემს.

- გაგიჟდი გოგო, მაცივარში ღორის ხორცი იდოო!

- ვიცი, მაგრამ თქვენი ოჯახი ისე გვიყვარს, ეგ რა სალაპარა-
კოაო! - უპასუხა ნათელამ და თაფლისფერი თვალები შეანათა.

- ახალი მაცივარი ექნებათ საყიდელიო! - თქვა მამაჩემმა, ბი-
ნაში რომ ავედით.

* * *

ნათელას მამა, სიმონ ფიჩხაძე, მთელი საქართველო სიმონა
ურიას რომ ეძახდა, ჩია ტანის, წყნარი, არაფრით გამორჩეული
კაცი იყო. სხვებივით ვაჭრობდა და ოჯახს იმით არჩენდა. ეს ის
დრო იყო, უცხოური ტანსაცმელი მხოლოდ დახლს ქვემოდან რომ
იყიდებოდა და ცეცხლის ფასი ედო. ახლა, უცხოური ტანსაც-
მლის შემომტანებს ბიზნესმენებს და კომერსანტებს რომ ვეძახ-
ით, ადრე ამ საქმით სურამელი ებრაელები იყვნენ დაკავებულები
და მათ ქორვაჭრებს და სპეკულანტებს ეძახდნენ. მათგან მი-
ჰქონდათ „საქონელი“ მაღაზიებს და წვრილ მოვაჭრეებს მთელს
საქართველოს ტერიტორიაზე. რადგან გადამყიდველობა აკრძა-
ლული იყო, სურამში, წელიწადში ერთხელ, შემონმება ტარდებო-
და, მაგრამ წინასწარ გაფრთხილებული ებრაელები „საქონელს“
გადამალავდნენ და შემონმებაზე თბილისიდან ჩასული „ობხს-

სის“ თანამშრომლები „ვერაფერს პოულობდნენ“. ერთხელაც, შევარდნაძეს დაუბარებია „ობხსის“ უფროსობა:

- თუ წინასწარ გააფრთხილებთ და კიდევ ხელცარიელები დაბრუნდებით, ყველას გაგაციმბირებთო! - შეპირებია. მოულოდნელად დაეცნენ სურამს და დიდი ოდენობით გადანახული „საქონელი“ უპოვეს. სასწრაფოდ შეიკრიბნენ „საქმის“ მოთავეები, რომ რაღაც მოეფიქრებინათ, ვინმეს აელო თავის თავზე, თორემ ჯგუფური დანაშაულის შემთხვევაში, ყველას დაიჭერდნენ, უმრავლესობას დახვრეტას მიუსჯიდნენ, კავშირები განწყდებოდა და „საქმე“ გაჩერდებოდა. იმ დღეს ვერაფერი მოიფიქრეს და მეორე დღისთვის დათქვეს შეხვედრა. იმ ღამით, სიმონა ფიჩხაძემ თავი მოიკლა და ამით მთელი მოდგმა გადაარჩინა. თვითმკვლელობის იარაღი რომ ნახეს, პირველი ტყვია არ გავარდნილა და მეორედ გადაუტენია რევოლვერი.

- საიდან, ამ ჩია კაცში ამხელა სულიერი ძალაო?! - უკვირდა ყველას.

* * *

მთელი ქუჩის სიგრძეზე, ტროტუარზე ჩალაგებული ხის კონტეინერები, ზედ ფანქრით მიწერილი პატრონის სახელებით: ისაკი, შალომი, ისრაელი, მოშე, იოსები, აბონი, გივი... ეს ალიაა საქართველოდან - წმინდა მიწაზე ასვლა, დაბრუნება, რასაც წინ უსწრებდა 18 ქართველი ებრაელის მიერ გაეროს ადამიანთა უფლებების კომისიისადმი მიწერილი მიმართვა. თუმცა, გული საქართველოში რჩებათ, არ ემეტებათ 26 საუკუნოვანი ძმობა, პირს გარიდებენ, რომ ცრემლიანი თვალები არ შეამჩნიო, მაგრამ უნდა დაბრუნდნენ, ალთქმული მიწა უხმობს, ელის...

- მე აქედან არსად არ წავალ, მამაჩემის გვერდით უნდა დავიმარხოო! - ისმის ნათელას აწეული ხმა. სადღაა ხალისიანი, თვინიერი და ქარაფშუტა გოგო, - კისრის ძარღვები დასჭიმია, თაფლისფერი თვალებიდან ცეცხლს აკვესებს, მოკუმული ტუჩებიდან სისინივით ისმის

- შენ წადი, მე აქ ვრჩებიო! ბავშვები ტირიან, გივი სავარძელში მოკუნტული ლულულუღებს:

- განა მე არ მიჭირს? მაგრამ ყველა მიდის, ჩვენც უნდა წავიდეთო! - ვხვდები, რომ გივი მართალია. მეც ვთხოვ ნათელას წასვლას. როგორც იქნა, ვიყოლიებთ...

* * *

გივი და ნათელა აშდოდში ჩავიდნენ, შემდეგ თელ-ავივში გადავიდნენ და იქ დასახლდნენ. ნათელამ, ქართველ ებრაელთა ხელშეწყობით, „საქართველოს დახმარების ფონდი“ დაარსა. მისი თავმჯდომარეობის პერიოდში, ბევრი ჰუმანიტარული ტვირთი ჩამოვიდა საქართველოს დასახმარებლად. საბჭოთა კავშირის დაშლის შემდეგ, ფონდმა საქმიანობა კიდევ უფრო გააფართოვა.

იმ ავბედით 90-იან წლებში, როცა არც დენი იყო, არც გაზი, არც გათბობა და არც მედიკამენტები, საავადმყოფოებიდან კი, ძვირადღირებული აპარატურა ჯართის ფასად იყო თურქეთში გაზიდული, „საქართველოს დახმარების ფონდს“, ყოველ კვირა, თბილისიდან თელ-ავივში, თვითმფრინავით გადაჰყავდა ავადმყოფები ისრაელის სხვადასხვა კლინიკებში სამკურნალოდ.

* * *

2007-ში, ანდერძის თანახმად, ნათელას ცხედარი ისრაელიდან საქართველოში გადმოასვენეს და სურამში, მამამისის გვერდით დაკრძალეს.

ამ სასმისით, სიმონა და ნათელა ფიჩხაძეები მოვიგონოთ!
- ფეხზე უდგებიან მამა-შვილს მადლიერი ქართველები და ქართველი ებრაელები.

შენდობა

ბავშვობის მეგობარი მყავს - ზაზა. ზუსტად ტოლები ვართ, სამი დღით ჩემზე უფროსია. ერთ ეზოში გავიზარდეთ. მეორე სართულზე მე ვცხოვრობ, პირველზე ის. რაც თავი მახსოვს, ან ეზოში ვთამაშობდით ერთად, ან მეორე სართულის აივანზე. საბავშვო ბაღშიც ერთად შეგვიყვანეს და შემდეგ, სკოლაშიც, ერთ კლასში ვსწავლობდით. სანამ პატარები ვიყავით, სკოლაში დედაჩემს მივყავდით, იქიდან კი, დედამისს მოვყავდით სახლში. გაკვეთილებსაც ერთად ვამზადებდით და საჭმელსაც ერთად მივირთმევდით.

მეხუთე კლასში, კლასელი გოგო შემიყვარდა - თამრიკო, ერთ მერხთან ვისხედით. ზაზას გავანდე ჩემი საიდუმლო. მეორე დღეს, ატირებული თამრიკო მეცა

- შენ ჩემზე რა ჭორებს ავრცელებო?!

- რა ჭორებს? - დაბნეულმა ავიჩიჩე მხრები.

- იცი შენ კარგადო! მეორე გაკვეთილზე, დირექტორთან დამიზარეს. იქ დირექტორი, კლასის დამრიგებელი, თამრიკო, დედამისი და ზაზა დამხვდნენ. ზაზა პირზე დამადგა, ვითომ მე ვთქვი,

- თამრიკო ფიზკულტურის გასახდელში შევიყვანე და ვაკოცო! - სულ მატყუარა და ნაძირალა მიძახეს, ბოდიში მომხდევინეს და გამომიშვეს. თამრიკო გამებუტა და სხვა მერხთან გადაჯდა. კლასელები კი, ტრაბახას და ჭორიკანას მეძახდნენ და ჩემთან აღარ მეგობრობდნენ. მერე გავიგე, რომ თამრიკო ზაზასაც ჰყვარებია.

* * *

- შენ რა მოიმოქმედე? - მკითხა მოძღვარმა.
- არაფერი, შევუნდე!
- სწორად მოქცეულხარ, ქრისტიანს ცოდვების შენდობა უნდა შეეძლოს! - მითხრა მოძღვარმა.

* * *

მეათე კლასში ვიყავი. იმ დროს, „Queen“ იყო მოდაში. ზაზა ქუჩაში შემხვდა, თავის ორ უბნელ ძმაკაცთან ერთად.

- „Queen“-ის კასეტა ხომ არ გაქვს, მათხოვე! - მაშინ, კასეტიანი მაგნიტოფონები ახალი შემოსული იყო.

- სახლში გამომყევი და მოგცემ-მეთქი!

- არა, დღეს არ მინდა, ხვალ მნახე და მომეციო!

- კარგი, გნახავ! - დანდობილად ვუპასუხე. მეორე დღეს, რამდენჯერმე შევძახე, მაგრამ სახლში არ იყო. დედამისმა

- ბიძამისთანაა, სოფელშიო!

მეოთხე დღეს შემომძახა:

- ზემოთ, „პერეზდზე“ მივდივარ და გამომყევიო! - გავყევი. გზაში ვიცინოდით, ვხუმრობდით. იქ რომ ავედით, მაგის ძმაკაცები დამხვდნენ

- ბიჭო, რომ შემპირდი კასეტას მათხოვებდი, რატომ არ მათხოვეო?! - შემომიტია ზაზამ.

- სახლში არ იყავი და როგორ მომეცა? - ვუპასუხე.

- ხომ თქვი, რომ მნახავდი, სიტყვას რომ იტყვი, შესრულება უნდაო! იმ ორმა ძმაკაცმა გამაკავა და ზაზამ სახეში გამარტყა. მერე გავიგე, ჩემი დაჩაგვრით, უბანში „მარკის“ აწევა უნდოდა.

* * *

- შენ რა მოიმოქმედე? - მკითხა მოძღვარმა.
- არაფერი, შევუნდე!
- სწორად მოქცეულხარ, ქრისტიანს ცოდვების შენდობა უნდა შეეძლოს! - მითხრა მოძღვარმა.

* * *

სტუდენტი ვიყავი, სიგარეტის მოსაწევად ეზოში ჩავედი. ზაზა ეზოს ბოლოში, სკამზე იჯდა და მცირეკალიბრიან შაშხანას - „გეკოს“ ათამაშებდა.

- ვა, საიდან გაქვს? - გავიკვირვე. იმ დროს, შაშხანებს არ აფორმებდნენ და მხოლოდ არალეგალურად შეიძლებოდა შეძენა.

- მაჩუქეს!

- აბა, მაჩვენე! - ვთხოვე.

- მოიცა, ახლავე! - 40-50 მეტრში, ეზოს ონკანთან, მეზობლის ქალი იყო წაკუზული. დაუმიზნა, ესროლა, თოფი ხელში შემაჩერა, „გარაჟის“ უკან შეძვრა, იქიდან გალავანს გადაეველო და გაიქცა. დავრჩი გაოგნებული. სროლის ხმაზე, მთელი ეზო ხალხით გაივსო. ყველამ დამინახა, სკამზე მჯდომი, თოფით ხელში.

- რას ამბობთ, ამ თოფს პირველად ვხედავო! - სალამოს განაცხადა ზაზამ. კიდევ კარგი, ტყვიამ ბარძაყის კუნთში გაიარა და იმ ქალმა, მამაჩემის ხათრით, არ იჩივლა, თორემ ციხე არ ამცდებოდა.

* * *

- შენ რა მოიმოქმედე? - მკითხა მოძღვარმა.

- არაფერი, შევუნდე!

- სწორად მოქცეულხარ, ქრისტიანს ცოდვების შენდობა უნდა შეეძლოს! - მითხრა მოძღვარმა.

* * *

მერე, ცოლი მოიყვანა - ნონა. კარგი გოგო იყო, ვმეგობრობდით, სალამობით, ერთად ვეძებდით ზაზას. ნონამ ზეპირად იცოდა ის ადგილები, სადაც ბიჭები იკრიბებოდნენ სათამაშოდ. ხან რომელი ბუნაგიდან გამოვათრევდით და ხან რომლიდან. ჩემი ხელფასი მაგის ვალების დაფარვას ხმარდებოდა. ერთ სალამოს, ნონა ამოვარდა ჩემთან გადარეული

- მაგ არაკაცს, ჩემი თავი, კარტში წაუგიაო! ნონა ქმარს გაე-
ქცა და აღარ დაბრუნებულა. ალბათ, ზაზასაც აწყობდა

- ცოლი აღარ მყავს და თავანი როგორ ჩაგაბაროთო?! - უთხრა
მოგებულებს. ერთი-ორი მოარტყეს და შეეშენენ. უბანში არავინ
ელაპარაკებოდა ჩემ გარდა. დღედაღამ ჩემთან იყო. ცოტა ხანში,
ქურდობაზე დაიჭირეს. 4 წელი იჯდა. რომ გამოვიდა, მე უკვე
დაოჯახებული ვიყავი.

ერთ დღეს, სამსახურიდან მოვედი, ეზოში დამხვდა

- ჩემთან შემოდი, რალაც უნდა გითხრაო! - შევყევი.

- ბიჭო, ძმაცაცი რომ არ იყო, არ გეყტოდი, შენი ცოლი, ქეთი,
არ მომწონს, შენთან ამოვედი, სახლში შემიყვანა და ჩალიჩი
დამინყო, მაგრამ მე მაგას ხომ არ ვიკადრებდიო?! გადარეულმა
ავირბინე მეორე სართულზე.

- ის არაკაცი იყო ამოსული, ბლარძუნი დამინყო. საშველად
რომ ვიყვირე, შეეშინდა და გაიქცა! - მითხრა ნამტირაღევმა ქე-
თიმ.

* * *

- შენ რა მოიმოქმედე? - მკითხა მოძღვარმა.

- არაფერი, შევუნდე!

- ამდენის შენდობის უფლება ვინ მოგცა, შენი თავი ღმერთი
ხომ არ გგონია?! - მითხრა გაბრაზებულმა მოძღვარმა.

მარკეტინგი

ბატონი პეტრე, მათემატიკოსი იყო. უნივერსიტეტში კითხულობდა უმაღლეს მათემატიკას. პროფესორის ხელფასს იღებდა და ოჯახს არჩენდა, ბედს არ უჩიოდა. სოციალიზმის ეპოქაში ნაცხოვრებს, ძალიან ადარდებდა ახალგაზრდების განათლების დაბალი დონე. თავისუფალ, ბედნიერ და განათლებულ საქართველოში ცხოვრება შესაძლებლად მიაჩნდა და სულ ფიქრობდა, როგორ შეეტანა წვლილი სამშობლოს გაძლიერებაში.

სცადა, ის გაეკეთებინა, რაც კარგად იცოდა - ანაზღაურების გარეშე მოსწავლეების მომზადება გადაწყვიტა. ფეისბუქში განცხადება გამოაქვეყნა

- „ვამზადებ მათემატიკაში, უფასოდ!“ - მხოლოდ 10 მშობელი გამოეხმაურა, ამათგან, ორი ბავშვი მიკინკილდა და ისინიც, მეორე გაკვეთილზე აღარ მისულან.

* * *

- მათემატიკაში მოსწავლეების უფასოდ მომზადება მინდა, განცხადება გამოვაქვეყნე, მაგრამ არავინ მოვიდა! - შესჩივლა ბატონმა პეტრემ თავის შვილს - მარკეტოლოგიის ფაკულტეტის მეოთხე კურსის სტუდენტს - გოგას.

- უფასოდ მომზადება, არასერიოზულად შედერს, ფასი უნდა დაადო! - დაარიგა გოგამ.

* * *

განაახლა ბატონმა პეტრემ განცხადება

- „ვამზადებ მათემატიკაში, თვეში 50 ლარად!“ - გამოეხმაურე-

ბები იყო, ბავშვებიც შეაგროვა ჯგუფში, მაგრამ ისეთი უვიცები იყვნენ, თვლა არ იცოდნენ, თორემ ორჯერ ორზე ხომ ლაპარაკი ზედმეტი იყო. თვის ბოლოს, ფულის გადახდის დრო რომ დადგა, მშობლები მიუვარდნენ

- ჩვენ გვგონია, ამზადებ, მაგრამ მაინც არაფერი იციან. ფული რაში უნდა გადაგიხადოთ?! - ზედმეტი გამოდგა მტკიცება

- ბავშვებს ჯერ თვლას ვასწავლიო! - აღარავინ მოინდომა მეცადინეობის გაგრძელება.

* * *

- მოსწავლეებს თვეში 50 ლარად ვამზადებ, მაგრამ ისეთები მოვიდნენ, თავში ვერაფერი ჩავუდე! - შესჩივლა ბატონმა პეტრემ შვილს.

- შენ, სეგმენტი ვერ შეგიჩივია სწორად. მაგ ფასად, ისეთი მშობლები მოგიყვანენ შვილებს მოსამზადებლად, რომელთაც შვილის სწავლაზე ხელი ჩაქნეული აქვთ. ფასი უნდა გაზარდო! - დაარიგა გოგამ.

* * *

განაახლა ბატონმა პეტრემ განცხადება

- „ვამზადებ მათემატიკაში, თვეში 100 ლარად!“ - გამოხმაურებები იყო, არ ცხრებოდა ფეისბუქი. სამი ათ ბავშვიანი ჯგუფი შეიკრიბა, მაგრამ ზოგი ნათესავმა, ზოგი მეგობარმა, ზოგი მეზობელმა და ზოგიც ნაცნობმა, მთელი 10 წუთი რომ დასჭირდა გასახსენებლად, ხვეწნა-მუდართ, თავისი ახლობლების ბავშვები დაამატებინეს და საბოლოოდ, თითო ჯგუფში 30 ბავშვი ირიცხებოდა.

* * *

- მოსწავლეებს თვეში 100 ლარად ვამზადებ, მაგრამ იმდენი მოვიდნენ, ყველას ვერ ვაქცევ ყურადღებას და ხარისხმა დაინია! - შესჩივლა ბატონმა პეტრემ შვილს.

- ამ შემთხვევაში, მოთხოვნა აჭარბებს მიწოდებას. ფასი გაზარდე და რაოდენობა თავისით დარეგულირდება! - დაარიგა გოგამ.

* * *

განაახლა ბატონმა პეტრემ განცხადება

- „ვამზადებ მათემატიკაში, თვეში 200 ლარად!“ - გამოხმაურებები იყო, სამი ათ ბავშვიანი ჯგუფი შეიკრიბა, სწავლის პროცესიც წარმატებით წარიმართა, ბავშვებმა სიძნელეები დაძლიეს და მოსწრება გაიუმჯობესეს, მაგრამ ფორუმებზე გაჩნდა სტატუსები

- ვილაც პეტრეა, 200 ლარად ამზადებს მათემატიკაში, რა ამბავიაო?!

- ეგ გაუმადლარი, კაპიკს არ აკლებსო!

- გაღორებულია, ვილაცააო!

- ჩვენი შვილების ხარჯზე მდიდრდებაო!...

* * *

- მოსწავლეებს თვეში 200 ლარად ვამზადებ, შედეგიც კარგი მაქვს, მაგრამ გაუმადლარს და ღორს მეძახიან, უნდა გავაგებინო, რომ რეპეტიტორობიდან აღებულ ფულს მთლიანად „განათლების გაუმჯობესების ფონდში“ ვრიცხავ! - შესჩილა ბატონმა პეტრემ შვილს.

- ეგ პიარია, კარგს ილაპარაკებენ თუ ცუდს, სულერთია. მთავარია, რომ შენზე ალაპარაკდნენ, ყურადღებას ნუ მიაქცევ, თორემ იცოდე, გულს გაგიხეთქავენ! - ურჩია გოგამ.

* * *

არ დაუჯერა ბატონმა პეტრემ შვილს, თავმოყვარეობა არავის შეალახვინა. „განათლების გაუმჯობესების ფონდში“ გადარიცხული თანხის ქვითრები ფეისბუქზე გამოაქვეყნა.

- სულელი ყოფილაო!
- ხედავ, თურმე პიარისთვის სჭირდებოდა ეს ყვლაფერი, ამიტომ ამზადებდა ბავშვებს უფასოდო!
- თუ სიკეთის გაკეთება უნდოდა, ჩუმად უნდა გაეკეთებინა, ქვითრებს რომ აფრიალებსო!
- ეტყობა, თავისივე ფონდში რიცხავსო - ადულდა ფეისბუქი.

* * *

მიხვდა ბატონი პეტრე, რომ მათემატიკისა და ფიზიკის გარდა, არსებობს კიდევ ერთი ზუსტი მეცნიერება - მარკეტოლოგია - რომლის კანონების დარღვევას შეუძლია გულის გახეთქვა გამოიწვიოს. ამიტომ, შემდეგ თვეებში აღებული თანხა „განათლების გაუმჯობესების ფონდში“ აღარ გადარიცხა, დააგროვა და ავტომობილი შეიძინა.

სიკვდილისჯილი

ეს ამბავი, სადღაც, ბავშვობაში მოვისმინე და გონებაში ჩამ-
რჩა.

* * *

კაკო ალავიძე მწერალთა იმ კატეგორიას მიეკუთვნებოდა, კონა ათი შაური რომ ღირდნენ და მწერალთა კავშირის თავმჯდომარის მეგობრობით გაჰქონდათ თავი. მაგრამ თავმჯდომარე რომ გადაირჩიეს და ახალმა ღრენა დაუნყო

- ეგ ვილას ტიკი-ტომარააო! - მიხვდა, რომ, თუ რაიმე ღირე-
ბულს არ დანერდა, მწერალთა კავშირში თავს ვერ შეინარჩუნებ-
და. დრო არ ითმენდა. დაინყო თემის შერჩევა. არჩია, არჩია და
შეარჩია - პატიმრის ცხოვრება - თემა, რომელიც აქტუალურიც
იყო და საინტერესოც. მართალია, ბევრი ინვალა, სიუჟეტი ვე-
რაფრით ჩამოაყალიბა, სამაგიეროდ, ისეთი რამ მოიფიქრა, რაც
სიუჟეტის მოფიქრების საშუალებას მისცემდა - თავის ბავშვო-
ბის მეგობარს, ციხის უფროსს - ვალოდია სალუქვაძეს მიადგა

- ცოტა ხნით ციხეში ჩაჯდომა გამიმანსე და მაღარიჩი ჩემზე
იყოს, ოღონდ, ჩემსა და შენს გარდა, არავინ უნდა იცოდეს, რომ
უდანაშაულო ვარო!

ვალოდიასაც, რა ენაღვლებოდა, თვითონ ხომ არ ჯდებოდა
ციხეში?! 109-ე მუხლით გაუშვა - ცოლის და მისი საყვარლის მკვ-
ლელობისათვის.

* * *

- მოდი, ერთი, აქეთ მოიწი, გაგვეცანი! - დაუძახა ახალშესულ,

დაბნეულ პატიმარს, საკნის სიღრმიდან, გვერიგვერდ საწოლებზე ჩამომსხდარი სამი მამაკაციდან ერთ-ერთმა, რომელთაგან ერთი, ძალიან გამხდარი, 40 წლამდე იქნებოდა, მის პირდაპირ მსხდომები კი, ახალგაზრდა ბიჭები იყვნენ. კაცი მათკენ დაიძრა. ხედავდა, აქეთ-იქიდან, როგორი ინტერესით აყოლებდნენ დანარჩენი პატიმრები მზერას. მივიდა, მიესალმა და შორიახლოს დადგა.

- მოდი, ჩამოჯექი, რა გქვია? - ჰკითხა გამხდარმა ისეთი ტონით, ინტერესი, ნაძალადევი ზრდილობა და ქედმაღლობა ერთდროულად რომ იგრძნობოდა და საწოლის თავისკენ მიინია.

- აკაკი ვარ, ალავიძე, კაკოს მეძახიან! - გაცნო ახალმისული, ისე, რომ ადგილიდან არ დაძრულა.

- რაზე ჩაგსვეს!

- ჯერ, შენც გამეცანი! - იგივე ტონით მიმართა ახალმისულმა და თვალი თვალში გაუყარა.

- ეეე, ეეე! - წამოინივინენ საწოლიდან ახალგაზრდები.

- მართალია ეს კაცი, გავიცნოთ ერთმანეთი. მე ამირანი ვარ, „წვრილას“ მეძახიან, ესენი ნიკა და კახა არიან! - თქვა გამხდარმა და ხელი გაუწოდა. აკაკიმ გამხდარს ხელი ჩამოართვა, ახალგაზრდებს თავი დაუკრა და შეთავაზებულ ადგილზე ჩამოჯდა.

- აბა, ძმაო, გვითხარი, რა მუხლით შემოხვედი? - ჰკითხა გამხდარმა.

- 109-ე მუხლით!

- მოყევი, როგორ მოხდა, ვინ მოკალი?

- ცოლს შევეუსწარი საყვარელთან და ორივე ჩავხოცე!

- ვა, შენ რა „დერსკი“ ყოფილხარ?! - გაკვირვებულმა გადახედა ახალგაზრდებს.

- რას საქმიანობ?

- მწერალი ვარ!

- რას წერ?

- მოთხრობებს!

- ქურდებს პატივს სცემ?
- მე ყველა კაი კაცს ვცემ პატივს!
- „საძმოზე“ როგორა ხარ?
- რომ შემომივა, მე თვითონ შემოვიტან „საძმოში“, შეხსენება არ დამჭირდება!
- ნიკა, ძმა, ერთი როინას უთხარი, კარგი კაცი ჩანს, შესაფერისი ადგილი უპოვოს! - უთხრა გამხდარმა ერთ-ერთ ახალგაზრდას.

* * *

2 მარტი. დღიურის წერა დავიწყე. რადგან ჯერ სიუჟეტი არ მაქვს, ვფიქრობ, ასე სჯობს, იქნებ რომანისთვის გამომადგეს.

ყველაფერი გამხადეს. შხაპის ქვეშ შემადგეს. შხაპს ვამბობ, თორემ ტროსტივით მოკაუჭებული მილიდან ყინულივით ცივი წყალი ასხამდა. მერე შიშველი გამიყვანეს სამედიცინო შემონმებაზე. მეგონა, პატიმრის ზოლიან ფორმას მომცემდნენ, მაგრამ ჯიბეებამოსუფთავებული ჩემი ტანსაცმელი დამიბრუნეს. მერე გავიგე, ფორმას სასამართლოს საბოლოო განაჩენის გამოტანის შემდეგ იძლეოდნენ.

5 მარტი. წინასაპატიმრო საკანი მოგრძო ოთახია, აქეთ-იქით ჩალაგებული სანოლებით. 16 კაციან საკანში 20 პატიმარი ვართ, მაგრამ სანოლები გვეყოფნის, რადგან 4 „ქათამი“ ზის, რომლებსაც ტუალეტთან იატაკზე სძინავთ. ჰო, არავითარი „პარაშა“ - განავლის კასრი არ დგას. ჩვეულებრივი, ჩასაჯდომი ტუალეტია, კარის გარეშე. როცა გინდა, მოისაქმე, ოღონდ, ჭამის დროს, შესვლა არ შეიძლება.

9 მარტი. დილით, დაკითხვაზე გამომიძახეს. მეორე სართულზე ამიყვანეს და ვალოდიას კაბინეტში შემიყვანეს.

- ამას მე დავკითხავ, ჩემებურადო! - უთხრა ვალოდიამ ბადრაგს, მე შემიშვა, ის გარეთ დატოვა და კარი შიგნიდან ჩაკეტა.

- ჰა, როგორ არის საქმე, დაწერე რამე? - მკითხა ვალოდიამ და თავისი მაგიდისკენ მიმითითა, სადაც საუზმე იყო გაშლილი. მაგიდას მივუჯექი.

- ჯერ ვერაფერი მოვიფიქრე, ცოტა დრო კიდევ მჭირდება! - ვუპასუხე პირში ლუკმაგამოტენილმა. საუზმის მერე კიდევ დამტოვა, ვისაუბრეთ. ვალოდიამ ყველაფერი იცოდა, საკანში რაც ხდებოდა.

- საიდან იცი?! - რომ დავინტერესდი,

- ბიჭო, მანდ ყოველ სამ კაცში, ორი „ჩამშვებია“! - ღიმილით მიპასუხა. წამოსვლის წინ

- არ გენყინოს, ასეა საჭიროო! - და ტუჩებში, გამეტებით, ხელუკულმა მომარტყა. სისხლი წამსკდა. მოწმენდა დავაპირე.

- საკანში რომ შეგიყვანენ, იქ მოინმინდე! - მითხრა ვალოდიამ და ბადრაგი გამოიძახა.

12 მარტი. ციხის საკანში ყველაზე კარგად ჩანს იერარქიული კიბე. ყველაზე ზემოთ ქურდია, რომლის სიტყვაც კანონია ნებისმიერისთვის. ყველა ქურდი თანასწორია და მათ შორის დავა, ქურდების შეკრებაზე - „სხადნიაკზე“ ირჩევა. ქურდის შემდეგ მოდიან „კაი ბიჭები“. ესენი არიან: - „მომავლები“, ვინც კანონიერი ქურდობისკენ ისწრაფვიან; „მაყურებლები“, ვინც ქურდის დავალებით, რაღაც ტერიტორიას აკონტროლებენ და „ტორპედოები“, ვინც ქურდის კრიმინალურ დავალებებს ასრულებენ. შემდეგ საფეხურზე მოდიან „მუჟიკები“. ისინი პატივს სცემენ ქურდულ კანონებს, მაგრამ ცხოვრობენ და მუშაობენ ლეგალურად. უფრო ქვედა საფეხურზე არის „პეხოტა“, ვინც ქურდულ ტრადიციებს არ ცნობენ, მაგრამ ქურდულ სამყაროს ხელს არ უშლიან. მათ ქვემოთ საფეხურზე არიან „გაფუჭებულები“, რომელთა შორისაა: „ძაღვები“ - ყოფილი ან მოქმედი პოლიციელები, „ნასედკები“ - დამსმენები და „პროშლიაკები“ - ყოფილი კანონიერი ქურდები. სულ ქვედა საფეხურზე დგანან „ქათმები“ - პასიური ჰომოსექსუალები, რომლებთანაც სქესობრივ ძალადობას, ქურ-

დის დავალებით, პატიმრები ახორციელებენ. საკანში სანოლე-ბიც შესაბამისად გვაქვს განაწილებული. რადგან ტუალეტი საკნის კართანაა, ქურდი და „კაი ბიჭები“ საკნის ბოლოში მდგარ სანოლებზე არიან განთავსებულნი. მე „მუჟიკად“ მომიხსენიებენ და ჩემი სანოლი შუაში, მარჯვენა მხარეს დგას. არავის ვერჩი და არც მე მერჩიან.

14 მარტი. „წვრილა“ ქურდია, მაგრამ ამ ნიკას და კახას ვერაფერი გავუგე. ისე „ბლატაობენ“, რომ ერთდროულად „მომავლებიც“ არიან, „მაყურებლებიც“ და „ტორპედოებიც“, მაგრამ მგონი, „წვრილას“ „შნირები“ არიან.

18 მარტი. დღეს „წვრილამ“ თავისთან მიხმო და

- ხომ არავინ განუხებსო? - მკითხა.

- არა, არავინ! - ვუპასუხე.

- თავმოყვარე კაცი ყოფილხარ, მაგრამ 109-ე მუხლით დახვრეტას რომ მოგისჯიან, თუ იცი?!

- ვიცი, მაგრამ შერცხვენას სიკვდილი მირჩევნია!

- ისე, ცოლის გაბოზება „გრეხი“ არ არის, მაგრამ მე მომწონს შენისთანა თავმოყვარე ხალხი! - მითხრა „წვრილამ“

23 მარტი. სიზმარში ვნახე, რომ პატიმრებმა ჩემი ჩანაწერები ნახეს. შეშინებულმა გავიღვიძე. მოსვენება დავკარგე. ვალოდიასთან რომ გამომიძახებენ „დაკითხვაზე“, ჩანაწერებს მას გადავცემ შესანახად.

25 მარტი. ისევ ვალოდიას კაბინეტში გამომიძახეს „დაკითხვაზე“. ჩემი ჩანაწერები გადავეცი. საწერი მაგიდის უჯრაში შეინახა. საჭმელი მაჭამა და

- კიდევ რამდენ ხანს უნდა იჯდე? - მკითხა.

- ცოტა ხანს კიდევ ვიჯდები, შენი რა მიდის?! - ვუპასუხე.

- კარგი, კარგი! - გაიღიმა, კბილებში ხელუკუღმა გამკრა და ბადრაგი გამოიძახა. ამის მერე, საკნიდან გამოსვლაზე უარს ვიტყვი. მეყო კბილებიდან ამდენი სისხლისღვრა.

2 აპრილი. მაინც ვაგრძელებ დღიურის წერას. აქ ისეთი ხალხი

ზის, გაზეთს ვერ კითხულობენ და ჩემი გაკრული ხელით ნან-ერს გაარჩევენ? დღეს ერთი თვე შემისრულდა, რაც ვზივარ. „წვრილას“ 8 წელი მიუსაჯეს და სხვა საკანში გადაიყვანეს. „მაყურებლად“ კახა დატოვა. კახამ ახალი „კამანდა“ შეკრა თავის გარშემო და ნიკას დაუნყო დაჩაგვრა. ამ ამბავმა, აღარ მახსოვს, რომელიღაც მეცნიერის მიერ, ვირთხებზე ჩატარებული ცდა გამახსენა: - მეცნიერმა, დიდ გალიას, რომელშიც 100 ვირთხა იყო მოთავსებული, ზემოდან ვირთხის საკვების მიმწოდებელი მონყობილობა დაამაგრა, რომლის წკირი გალიაში იყო ჩაშვებული. მშიერი ვირთხა ამ წკირს ცხვირს რომ მიარტყამდა, გალიაში საკვების დოზა იყრებოდა. ცოტა ხანში, გამოიკვეთა ვირთხების დაახლოებით 10 პროცენტი, რომლებიც სხვა ვირთხებს აიძულებდნენ, მათ მაგივრად მიერთყათ ცხვირი წკირზე. მეცნიერმა ეს ვირთხები ამოსვა გალიიდან, მაგრამ ისევ გაჩნდა 10 პროცენტი მოძალადე ვირთხები. ისინიც ამოსვა, ისევ გაჩნდა. ბოლოს, ორი ვირთხა დარჩა და ერთმა მეორე დაჩაგრა.

7 აპრილი. ჩემს „სასამართლოზე“ დასასწრებად გამომიძახეს, მაგრამ არ გავყევი. ვიცი, ვალოდიამ თავის კაბინეტში უნდა შემეყვანოს, მასაუზმოს და ბოლოს კბილებიდან სისხლი მადინოს. მაინც წასლა მაქვს გადაწყვეტილი, არაფერი გამომდის. როგორც ჩანს, მწერლად არ ვარ დაბადებული, სხვა საქმე უნდა ვიშოვო!

12 აპრილი. საკნიდან ძალით გამიყვანეს.

- სად მიგყავართ?! - რომ ვკითხე,

- სასამართლომ დახვრეტა მოგისაჯა და სიკვდილმისჯილების საკანში უნდა მოგათავსოთ! გამეცინა,

- სასამართლო არ ყოფილა და ვინ მომისაჯა?

- სასამართლო შენს დაუსწრებლად ჩატარდა, რადგან დასწრებაზე უარი თქვი!

ვალოდია სალუქვაძესთან შეხვედრა მოვითხოვე.

- ვალოდია სალუქვაძე, უკვე ორი კვირაა, რაც გარდაიცვალა!

- თვალთ დამიბნელდა...

13 აპრილი. დღეს პატიმრის ფორმა ჩამაცვეს. ერთი ბენო საკანია, კედელზე მიმაგრებული, ჩამოსაშლელი ნარით. ნერვიულობისგან კუჭი მაქვს აშლილი, მთელი დღე ტუალეტში ვარ ჩაცუცქეული.

14 აპრილი. შუადღით სასეირნოდ გამიყვანეს. საკნიდან დერეფნის და გვირაბის გავლით, ციხის შიდა ეზოში გავყავარ. პატიმრები ამ გვირაბზე ლეგენდებს ჰყვებიან: სიკვდილმისჯილები სასეირნოდ რომ გაჰყავთ, ამ გვირაბში ასალმებენ სიცოცხლეს, კეფაში ან საფეთქელში პისტოლეტის სროლით. ზოგი ჯალათი, პატიმარს შემოატრიალებს და შუბლში ესვრის, რომ მეტი სიამოვნება მიიღოსო. გვირაბის კედლებს ვაკვირდები, იქნებ ნატყვიარი შევნიშნო, რომ ვიცოდე - ჩემს ტვინში გავლილი ტყვიაც სამუდამოდ სადღაც ჩარჩება, მაგრამ ისე ბნელა, ვერაფერი დავინახე.

15 აპრილი. საჭმელს პირს ვერ ვაკარებ. რა კარგი ყოფილა სიცოცხლე, მეშინია სიკვდილის! რა ტყუილად ვკვდები?! რად მინდოდა მწერალთა კავშირი, ნავსულიყავი, სადმე, მენაგვედ მემუშავა!

16 აპრილი. ღამით არ მძინებია. ვცდილობ, გული გავიმაგრო, რომ არ გამისკდეს, ანდა გამისკდეს, ასე უფრო სჯობს! ეს რა ხმაა, ამ დილაუთენია რა უნდათ?...

* * *

სასეირნოდ გასაყვანად, დილით, კამერაში ორი ბადრაგი შევიდა. გული ცუდს უგრძნობდა. როგორც წესი, სასეირნოდ შუადღით გაჰყავდათ. ხელბორკილები დაადეს. გაუძალიანდა, თითქმის ძალით გაათრიეს. წინააღმდეგობას აზრი არ ჰქონდა, ბედს დაემორჩილა. წინ წავიდა, უკან არ იხედებოდა. გვირაბში შევიდნენ. უკნიდან გაძლიერებულად ისმოდა ბადრაგის მწყობრი ნაბიჯის ხმა.

- ნეტავ უკნიდან მესვრიან კეფაში, თუ გვერდიდან საფეთქელში? იქნებ, შემომაბრუნონ და შუბლში მესროლონ, რომ შიშამდგარ თვალებში სიცოცხლის სხივის ჩაქრობა დაინახონ?! ამ დროს, ბადრაგის მწყობრი ნაბიჯი აირია. ვილაცამ მხარზე ხელი დაადო და შემოაბრუნა. თვალები დახუჭა

- აი, ახლა მესვრიან შუბლში. ნეტავ მალე ქნან! - არაფერი მოხდა, ლოდინით დაიღალა, თვალი გაახილა. მის წინ, გაღიმებული ვალოდია სალუქვაძე იდგა. მეტი არაფერი ახსოვს, საავადმყოფოში მოვიდა გონს.

* * *

წლის ბოლოს, რომანი - „სიკვდილმისჯილი“ გამოიცა, რომელიც, მალე ბესტსელერი გახდა.

საპარიკმახეროში

ვინ აცალა ჩემს თმას „ბითლზივით“, ყურს ქვემოთ ჩამოზრდა?! ორი გაფრთხილების შემდეგ, კლასის დამრიგებელმა - დარიკო მასწავლებელმა, გაკვეთილზე, დასაკლავი ღორივით წამომაქცია, ზემოდან წამომაჯდა და სიმწრით ნაზარდი თმა სულ მაკრატლით ამილიჯნა.

ჩვენი უბნის საპარიკმახერო სკოლის გვერდით, ერთ პატარა ოთახში იყო განთავსებული. სკოლიდან პირდაპირ იქ მივედი და ჩემი რიგის მოლოდინში, ერთი უსიმპათიო, ავთორის მსგავსი კაცის გვერდით კუთხეში მდგარ, თავისუფალ სკამზე ჩამოვჯექი.

საპარიკმახერო ისეთი ადგილია, სანამ რიგი მოგიწევს, ნახევარ საათში მოისმენ უბნის ათას ჭორ-მართალს. მიუხედავად სივინროვისა და კუკურა პარიკმახერის ხელით დანერილი, კედელზე გაკრული აბრისა - „კაი ძმაკაცი ხარ, მაგრამ დიდხანს ნუ გაჩერდები!“, კედლის გასწვრივ ჩამწკრივებულ სამ სკამზე მაინც ჩამომსხდარან დილიდან საღამომდე უბნის კაცები.

- ვაა, შავგოგიაც მოსულა! - ჩუმიად თქვა კუკურამ შავგვერემანი, წარმოსადეგი, ახალგაზრდა კაცის შემოსვლისას ისე, რომ ტყავის ზონარზე სამართებლის ალესვა არ შეუჩერებია.

- უბნელებს გაუმარჯოს, რიგში ბევრი გყავს? - ჰკითხა კუკურას ახალშემოსულმა და შუბლზე ჩამოყრილი გრუზა თმა უკან გადაინია.

- არა, გოგიჯან, ამას გაეპარსამ და შენ მოგხედავ!

- ესენი რიგში არ დგანან? - გაშვერილი ცერით ჩვენზე მიუთითა.

- რიგში ეს პატარა ბიჭია, მაგრამ მოიცდის! - ჩემზე ანიშნა, -

დანარჩენები ხელობას სწავლობენ! - იხუმრა კუკურამ.

- გოგია, ვერ მიცანი? - ჰკითხა აფთორისსახიანის გვერდით მჯდომმა, შუახანს გადაცილებულმა კაცმა, რომლის საპარიკმახე-როში ყოფნა, ცოტა არ იყოს ღიმილისმომგვრელი იყო, რადგან თმა და წვერი კი არა, წარბები და წამწამებიც კი არ ჰქონდა.

- ვახ, ძია რუდიკ? შეცვლილხარ, გალამაზებულხარ, თმები ამოგსვლია!

- სულ შაყირობ, შენსას არ იშლი, აი! ბიჭო, როდის უნდა დაჭკვიანდე, ცოლი მოიყვანო?

- ცოლიც მყავს, და ბიჭსაც ველოდები! - ამაყად უპასუხა გოგამ.

- ისევ ვეძახებზე ცხოვრობ?

- აბა, სხვაგან ვერ ვიცხოვრებ, დარდი მამკლამს! - თქვა გოგამ და ჩემ შეთავაზებულ სკამზე ჩამოჯდა.

- გოგიჯან, რომ თქვი, ბიჭს ველოდებიო, რა იცი, ცოლი რენტგენში გაატარე? - ჩაიხიბითა კუკურამ.

- ეგლა მაკლია, პირველი შვილი გოგო მყავდეს! - დაიგრგვინა გოგამ და ნაკურთხი ბატკნის თავისტოლა მუშტი მკერდზე მიიბრახუნა.

- რასაც ღმერთი მოგცემს, ის გეყოლება, გოგიაჯან, შენ მაგას ვინ გკითხავს?!

- ღმერთი ვაჟკაცებს, პირველს, ბიჭს აძლევს, ბიჭი მეყოლება! - თქვა გოგამ და თვალები დაქაჩა.

- არა, მაინც, გოგო რომ გაჩნდეს, რას იზამ? - არ შეეშვა კუკურა.

- მოვკლავ! - ისე იღრიალა გოგამ, რომ კუკურას, ეტყობა, ხელი აუკანკალდა, კლიენტს ლოყა გაუჭრა და სისხლის შესაჩერებლად, ჭრილობაზე შაბის ნატეხი დაადო.

- რას ამბობ ბიჭო, შვილს როგორ მოკლავ?! - ჩაიციინა რუდიკა ძიამ.

- აი, ნახავ!

უსიმპათიო კაცს, თავისი აფთრის დინგი წინ წაენია და ყურადღებით უსმენდა, ხმას არ იღებდა.

- კაცებს გოგოები არ უნდათ, რადგან სხვის გვარს აგრძელებენ - დაირიფრიფა საპარიკმახერო სკამზე მჯდომმა, რომლის გაპარსვაც კუკურას მოეთავებინა და ახლა ოდეკოლონი „შიპრიტ“ ნაპარსს უმუშავებდა - ჩემს მეზობელს, გოგო რომ შეეძინა, ბებიაქალებს დაერია და ცემა-ტყეპა აუტეხა. ისინი ეუბნებოდნენ - რა ჩვენი ბრალია, რაც გააკეთე, ის გამოვიდაო!

- გაზეთში ნავიკითხე, მაჰმადიანები, საერთოდ, ქალს უსულო არსებად თვლიანო! - თქვა რუდიკა ძიამ.

- ჰო, ამას წინათ, კაცი იყო შემოსული - დაიწყო მოყოლა კუკურამ - აქვე, გორკის ქუჩაზე ცხოვრობს. - თევზაობა მიყვარსო, ღამით ვიყავი სასროლი ბადით მტკვარზე ჩასული და რომ ამოვწიე, რაღაცა ამოჰყვაო. თევზი მეგონა, მაგრამ ფარანი რომ მივანათე, ახალდაბადებული გოგო იყო, ჭიპლარი ისევ ზედ ჰქონდაო.

- მე 11 წელი შვილი არ მეყოლა, გოგო ვიშვილე, ახლა ორი წლისაა, ამ ქვეყნად, ყველა ბიჭს მირჩევნია, ენაცვალოს მამაო! - თქვა უსიმპათიო კაცმა, აფთარს რომ ჰგავდა და საპარიკმახეროდან გავიდა.

ცდუნება

ვერცხლი მისი არა მისცა აღსადგინებლად და ქრთამი უბრალოსა ზედა არა მოილო, რომელმან ყოს ესე, იგი არა იძრას უკუნისამდე.

* * *

ოთო ხიდურელი, გამგებელმა ადმინისტრაციულ ერთეულში თავის წარმომადგენლად რომ დანიშნა, ხალხმა შვებით ამოისუნთქა, რადგან ყველამ იცოდა, რომ წინამორბედისგან განსხვავებით, წესიერი კაცი იყო და მიუხედავად იმისა, რომ ხუთი შვილი ჰყავდა და მატერიალურად არ ულხინდა, ქრთამზე იოლად არ წაუცდებოდა ხელი. ვინც ჯერ არ იცნობდა მის მტკიცე ხასიათს, თავიდან კი შესთავაზეს 500, 700, 1000 ლარი, მაგრამ სულ წივილ-კივილით რომ გამოყარა კაბინეტიდან, მიხვდნენ, არაფერი გამოუვიდოდათ - „გიჟი ყოფილაო!“, თქვეს და შეეშვნენ.

მართალია, ხელფასი ოჯახს არ ჰყოფნიდა, ბავშვებს საკვები აკლდათ, ცოლი სულ დებილს და ჩლუნგს ეძახდა და გაყრით ემუქრებოდა, მაგრამ ოთოზე ეს არ მოქმედებდა და ჯიუტად იდგა აზრზე, რომ იოლად არ გაიყიდებოდა.

ახალი წელი ახლოვდებოდა, ორმა ფერმერმა რომ მიაკითხა კაბინეტში. მეცხოველეობის ფერმის გასაფართოვებლად, სახელმწიფოს კუთვნილებაში არსებული რვა ჰექტარი სახნავ-სათესი მიწის ნაკვეთი სჭირდებოდათ, რაშიც 20 000 ლარს იხდიდნენ. იმ რაიონში, ჰექტარი მიწის სახელმწიფო ფასი 500 ლარი იყო. რადგან მიწა არსებული ბიზნესის გასაფართოვებლად სჭირდე-

ბოდათ, შესაძლებელი იყო, პირდაპირი მიყიდვის წესით გადაეცა სახელმწიფო ფასში - 4 000 ლარად. ასეც გადაწყვიტა, მაგრამ არაფერი უპასუხა, მეორე დღისთვის დაიბარა.

მთელი ღამე ბორგავდა, ვერ დაიძინა - 16 000 ლარი საახალწლოდ ისე დარჩებოდა, შემდავებელიც არ ეყოლებოდა. ფიქრებში, ახალი მანქანით დანავარდობდა.

* * *

- აბა, შენს ფრონტზე რა ხდება? - ჰკითხა ცდუნების დეპარტამენტის უფროსმა ტარტაროზმა მის წინ ატუზულ, კუდამოძუებულ, ინსტრუქტორ ჭინკას და ჩლიქში გარჭობილი სიგარეტი საფერფლეში ჩაბერტყა.

- 4 000 ლარიან საქმეში 20 000 ლარს სთავაზობენ. ახალი წელია, ფული სჭირდება, ალბათ აიღებს! - უპასუხა ჭინკამ და შექების მოლოდინში გაინაბა.

- ცოდოა ბიჭი, მაგისთვის არ მემეტება! - უთხრა ტარტაროზმა და ჩლიქით მარცხენა რქა მოიფხანა.

- მაშ რა ვქნა? - გაკვირვებული შეაცქერდა ჭინკა.

- ანგელოზებს აცალე! - დაარიგა ტარტაროზმა.

* * *

- უკეთუ თვალი შენი მარჯვენე გაცდუნებდეს შენ, აღმოილე და განაგდე შენგან, რამეთუ უმჯობეს არს შენდა, რაითა წარწყმდეს ერთი ასოთა შენთაგანი, ვიდრე არა ყოველი გუამი შენი შთავარდეს გენიასა შინა!

* * *

მეორე დღეს, ოთომ ფერმერებს მტკიცე უარი სტკიცა და დაბნეულები გაუშვა სახლში.

ფერმერებმა იფიქრეს, ალბათ ცოტა შევაძლიეთო. იმსჯელეს, ითათბირეს და მესამე დღეს, 40 000 ლარით ხელდამშვენებულ-

ბი მიადგნენ კაბინეტში. ისევ არაფერი უპასუხა, მეოთხე დღისთვის დაიბარა. მთელი ღამე ბორგავდა, ვერ დაიძინა - 36 000 ლარი საახალწლოდ ისე დარჩებოდა, შემდავებელიც არ ეყოლებოდა. ფიქრებში, სოფელში ახალი სახლი აიშენა.

* * *

- აბა, შენს ფრონტზე რა ხდება? - ისევ ჰკითხა ცდუნების დეპარტამენტის უფროსმა ტარტაროზმა მის წინ ატუზულ, კუ-დამოძუებულ, ინსტრუქტორ ჭინკას.

- ის ქრთამი არ აიღო, მაგრამ 4 000 ლარიან საქმეში 40 000 ლარს სთავაზობენ. ახალი წელია, ფული სჭირდება, ალბათ აიღებს! - უპასუხა ჭინკამ და გუშინდელივით გაინაბა შექების მოლოდინში.

- ცოდოა ბიჭი, მაგისტვისაც არ მემეტება! - უთხრა ტარტაროზმა მარცხენა რქის ფხანით.

- მაშ რა ვქნა? - გაკვირვებული შეაცქერდა ჭინკა.

- ანგელოზებს აცალე! - დაარიგა ტარტაროზმა.

* * *

- უკეთუ მარჯუენა ხელი შენი გაცდუნებდეს შენ, მოიკვეთე იგი და განაგდე შენგან, რამეთუ უმჯობეს არს შენდა, რაითა წარწყმდეს ერთი ასოთა შენთაგანი, ვიდრე არა ყოველი გუამი შენი შთავარდეს გენიასა შინა!

* * *

მეოთხე დღეს, ოთომ ფერმერებს ისევ მტკიცე უარი სტკიცა და დაბნეულები გაუშვა სახლში.

მეხუთე დღეს კითხვით მიადგნენ ფერმერები კაბინეტში:

- მაშინ, შენ გვითხარი, რამდენი გინდაო?

- 100 000 ლარზე ნაკლებს, ხელს არ მოვკიდებ! - უპასუხა ოთომ.

- მოვიფიქრებთ და პასუხისთვის ხვალ მოვალთო! - უთხრეს ფერმერებმა. მთელი ღამე ბორგავდა, ვერ დაიძინა - 96 000 ლარი საახალწლოდ ისე დარჩებოდა, შემდავებელიც არ ეყოლებოდა. ფიქრებში, დედაქალაქში სამოთახიან ბინაში ცხოვრობდა.

* * *

- აბა, შენს ფრონტზე რა ხდება? - ისევ ჰკითხა ცდუნების დეპარტამენტის უფროსმა ტარტაროზმა მის წინ ატუზულ, კუ-დამოძუებულ, ინსტრუქტორ ჭინკას.

- ის ქრთამი არ აიღო, მაგრამ 4 000 ლარიან საქმეში 100 000 ლარი თვითონ მოსთხოვა, ოღონდ შეიძლება ფერმერებმა არ გადაიხადონ! - გულდანყვეტილმა უპასუხა ჭინკამ.

- ცოდოა ბიჭი, მაგისტრისაც არ მემეტება! - უთხრა ტარტაროზმა მარცხენა რქის ფხანით.

- მაშ რა ვქნა? - გაკვირვებული შეაცქერდა ჭინკა.

- ანგელოზებს აცალე! - დაარიგა ტარტაროზმა.

* * *

- მიეცით კეისარს კეისრისა და ღმერთს ღმერთისა!

* * *

მეექვსე დღეს გამოართვა ოთომ ფერმერებს 100 000 ლარი, 4 000 ლარი - მიწის საფასური ბიუჯეტში გადაარიცხინა და კმაყოფილები გაუშვა სახლში.

* * *

- აბა, შენს ფრონტზე რა ხდება? - ისევ ჰკითხა ცდუნების დეპარტამენტის უფროსმა ტარტაროზმა მის წინ ატუზულ, კუ-დამოძუებულ, ინსტრუქტორ ჭინკას.

- 4 000 ლარიან საქმეში 100 000 ლარი ქრთამი აიღო! - უპასუხა ჭინკამ და შექების მოლოდინში გაინაბა.

- ცოდოა ბიჭი, ძვირადღირებული სული თავისი ხელით ჩაგვ-
აბარა, ახლა მაგას ანგელოზებიც ვეღარ უშველიანო! - უთხრა
ტარტაროზმა და მარცხენა თვალიდან ცრემლი მოიწმინდა.

წილავი

- გოგი, ხომ გაგვიძღვები? - მორიდებით სთხოვს ოჯახის უფროსი თამაძობას.

- მეე, კაცო?! - ამაყად ეკითხება 50-55 წლის მამაკაცი და ფეხზე დგება.

- შენ, გოგი, აბა, შენს მეტი, სხვა ვინ?!

- მაშინ, ჭიქები შევავსოთ! - რიხიანად დასჭექს ბატონი გოგი.

ტანად არც ისე დაბალს და არც ისე მსუქანს, კობტა ცხვირზე დაკოსებული სათვალის ლინზებიდან მომზირალი ნაცრისფერი თვალები სიამაყით უბრწყინავს. დამადლებული ღიმილი ორივე ლოყაზე ფოსოებს აჩენს. საფეთქლებთან შერჩენილი თმა, რომელიც, დიდი მეცნიერის იერს აძლევს. დიდი ხანია მიხვდა, რომ მოწინავე პოზიციის შესანარჩუნებლად, სამეგობროში თავისი აღმატებულება უნდა აჩვენოს. მიუხედავად იმისა, რომ კუჭის წყლული სტანჯავს და ნაღვლის ბუშტიც კენჭებით აქვს სავსე, დარდიმანდობას მაინც არ ეშვება და თამაძობაზე უარს არ ამბობს.

ზოგს ეპატიჟებიან, ზოგს არ ეპატიჟებიან, ზოგს ამოაგდებენ, ზოგს ჩაანაცვლებენ. მხოლოდ ბატონი გოგია მუდამ თამაძის პოსტზე. იმიტომ, რომ სამეგობროში გამორჩეულია და ქცევის წესები იცის.

* * *

- გოგი, სკოლაში გვიბარებენ! - მორიდებით ეუბნება ცოლი.

- მერე მე რა ვქნა?! - თავს ანებებს გაზეთის კითხვას სავარძელში გადანოლილი 50-55 წლის მამაკაცი და ცოლს სათვალის ზემოდან გახედავს.

- კარგი, სკოლაში მე წავალ!

- სიგარეტი მომიტანე! - ღრენით ეუბნება გოგი.

ტანად არც ისე დაბალს და არც ისე მსუქანს, კოხტა ცხვირზე დაკოსებული სათვალის ლინზებიდან მომზირალი ნაცრისფერი თვალები სიბრაზისგან უელავს. მომუნული პირი, მკაცრ იერს კიდევ უფრო თვალსაჩინოს ხდის. საფეთქლებთან შერჩენილი თმა განრისხებისგან ყალყზე უდგას. დიდი ხანია მიხვდა, რომ მოწინავე პოზიციის შესანარჩუნებლად, ოჯახში თავისი მრისხანება უნდა აჩვენოს. მიუხედავად იმისა, რომ ბრონქიალური ასთმა აქვს, სიგარეტს მაინც არ ეშვება და ნავახშმევზე გაბოლბაზე უარს არ ამბობს.

ზოგს ოჯახი ენგრევა, ზოგი თვითონ ანგრევს, ზოგს ცოლი ჩაგრავს, ზოგს შვილები. მხოლოდ გოგია მუდამ თავის ადგილზე. იმიტომ, რომ ოჯახში გამორჩეულია და ქცევის წესები იცის.

* * *

- ჩემო გოგი, აქეთ მოინი! - მორიდებით ეუბნება ნათესავი და საფლავთან ახლოს მიჰყავს.

- სანყალი, რა კაცი იყო?! - ამბობს 50-55 წლის მამაკაცი და მუჭით აღებულ მინას საფლავში ყრის.

- შენ იყავი კარგად ჩემო გოგი!

- ღმერთმა გაკმაროთ! - თანაგრძნობით პასუხობს გოგი.

ტანად არც ისე დაბალს და არც ისე მსუქანს, კოხტა ცხვირზე დაკოსებული სათვალის ლინზებიდან მომზირალ ნაცრისფერ თვალებში სევდა ჩასდგომია. მწუხარებისგან მომუნული პირის კუთხეები ძველი მთვარესავით ქვევით აქვს დაშვებული. საფეთქლებთან შერჩენილ თმას ქარი უწენავს. დიდი ხანია მიხვდა, რომ მოწინავე პოზიციის შესანარჩუნებლად, სანათესაოში თავისი გრძნობები უნდა აჩვენოს. მიუხედავად იმისა, რომ სუსტი გული აქვს, ჭირში მაინც დადის და ცრემლსაც ბლომად ღვრის.

ზოგს ჩაიხუტებენ, ზოგს მოიშორებენ, ზოგს ცხვირს აუბზუე-

ბენ, ზოგს გარიყავენ. მხოლოდ გოგია მუდამ მიღებული. იმიტომ, რომ სანათესაოში გამორჩეულია და ქცევის წესები იცის.

* * *

- გოგლიკო, უფროსი გეძახის!

- დიახ, ახლავე! - გაღიმებული პასუხობს 50-55 წლის მამაკაცი და ოთახიდან სირბილით გადის.

- გისმენთ ვალერიანოვიჩ! - თვალეებში შესციცინებს უფროსს.

ტანად დაბალს და მსუქანს, პაჭუა ცხვირზე დაკოსებული სათვალის ლინზეებიდან მუდმივად მოღიმარი ნაცრისფერი თვალები ერთიორად გადიდებული მოუჩანს. ღიმილისგან ოდნავ დაღებული პირის კუთხეები, ახალი მთვარესავით ზევით აქვს აწეული. საფეთქლებთან შერჩენილი თმა, ყურებს ზემოთ გაბუჩქვია. დიდი ხანია მიხვდა, რომ მონინავე პოზიციის შესანარჩუნებლად, სამსახურში თავისი მორჩილება უნდა აჩვენოს. მიუხედავად იმისა, რომ დიდი და პატარა, პირში თუ პირსუკან დასცინის და აბუჩად იგდებს, მორჩილი კაცის ნიღაბს მაინც არ იშორებს და გაღიმებული, ყველას ზრდილობიანად პასუხობს.

ზოგი მიდის, ზოგი მოდის, ზოგს აწინაურებენ, ზოგს აქვეითებენ. მხოლოდ გოგლიკოა მუდამ მეცნიერ-მუშაკის თანამდებობაზე. იმიტომ, რომ სამსახურში გამორჩეულია და ქცევის წესები იცის.

დეტექტიური ნოველა

- ერთიც დაასხი, მაგის დედაც ვატირეო! - უთხრა მახომ სტუმარს და ხელის ცეცებით ნაპოვნი არყის ჭიქა გაუნწოდა.

- ექიმმა ხომ აგიკრძალა დალევაო?! -სამზარეულოდან გამო-
სძახა ცოლმა.

- რა მომივა, ამაზე მეტად დავბრმავდებო? - მწარედ ჩაიციინა მახომ და დასხმული არაყი „ზალპით“ გამოცალა.

* * *

დათო: - საღამოს ბეჟანასთან გადავედი. სიმამრი ჰყავდა სტ-
უმრად, ცოლმა სუფრა გაშალა და ცოტა დავლიეთ.

- ქარელში პურის აღება დაუნყიათ და მწყერზე ნადირობენ,
მაგარი ბათქა-ბუთქიაო! - თქვა „ნიკალაევიჩმა“. ბეჟანამ

- წამო, ხვალ წავიდეთო!

- არ მინდა ნადირობა-მეთქი! - მაგრამ მაინც დამიყოლიეს.
მეორე დილით ჩემი მანქანით გავუარე ბეჟანას, იმან კიდეც,
თავისი ძმა - მახო წამოიყვანა. ნეტავ რა უნდოდა, ცხოვრებაში
თოფი არ უსვრია. მაგას და ბეჟანას სიმამრს - „ნიკალაევიჩს“,
გართულეებული ურთიერთობა ჰქონდათ - მახოს, თავისი რძა-
ლი ვილაც კაცთან დაუნახავს და ძმას უთხრა. კინაღამ ოჯახი
დაინგრა. მერე მახომ მოუბოდიშა

- ალბათ, მომეჩვენაო! - მაგრამ „ნიკალაევიჩი“ მაინც არ ურიგ-
დებოდა

- ჩემს შვილს ეს როგორ დასწამეო! ბეჟანამ თვალი ჩამი-
კრა და მივხვდი, რომ ძმა სიმამრთან შესარიგებლად მოჰყავდა.
ჩავსხედით მანქანაში და წავედით. „ნიკალაევიჩი“ წყაროსთან

შეგვხვდა. „ლუაზში“ ოთხი კაცი ძაღლებით ველარ ჩავეტიეთ და „ნიკალაევიჩი“ თავისი მანქანით წამოვიდა.

ორი მწყერი ამოფრინდა. ერთი ზევით წავიდა, მეორე უკან. მე ზევით აფრენილს ვესროლე, ალბათ, ბეჟანამ უკან გააფრენილს, რადგან მახომ რომ დაიყვირა და წაიქცა, ბეჟანა მივარდა

- ძმაო, მოგკალიო! ჩავანვინეთ მანქანაში და ხაშურის საავადმყოფოში წავიყვანეთ. გზაში ბეჟანა ძალიან ნერვიულობდა

- ეს როგორ მომივიდაო! - არ უნდოდა საავადმყოფოში მიყვანა

- მილიციას შეატყობინებენ და გამოძიება დაიწყებო! მე დავამშვიდე:

- ნუ ნერვიულობ, მე დავიბრალე-მეთქი! - მეორე დღეს თოფით მომივარდა, ქუჩიდან ღრიალებდა

- გამოდი გარეთ შენი დედაო!- მადლობის მაგიერი იყო? - გამოძიებელთან ჩემს თავზე ავიღე და მამაჩემსაც შევეუთანხმდი, რომ კარგ ექიმებს დაახვევდა და იქნებ ერთი თვალი მაინც გადაგვერჩინა. მე გასვლა მინდოდა, რომ სახეში მიმეფურთხებინა, მაგრამ მამაჩემი გადამიდგა კარებში და არ გამიშვა.

* * *

ბეჟანა: - წინა საღამოს, მე, დათო და ჩემი სიმამრი შევთანხმდით, რომ მეორე დღეს ქარელში წავიდოდით მწყერზე სანადიროდ. დილით, დათომ თავისი „ლუაზით“ გამომიარა. ჩემს ძმას ვუთხარი

- მახო, რას აკეთებ, წამოდი-მეთქი!

- ხომ იცი, არ მიყვარს ნადირობა, თან შენს სიმამრთანაც არ მინდა შეხვედრაო!

- ისე წამოდი, თოფს ნუ წამოიღებ, „ნიკალაევიჩთანაც“ შეგარიგებ-მეთქი! - ხათრი ვერ გამიტეხა და წამოვიდა. ჩემი სიმამრი წყაროსთან შეგვხვდა, ლოდინი მობეზრებოდა და ჩვენკენ წამოსულიყო. მანქანაში რომ შემოიხედა,

- ძაღლიანად ვერ დავეტევი, ჩემი მანქანით წამოვალ, იარეთ და დაგენვეითო! - ქვიშხეთთან დაგვენია.

შუა ნადირობის დროს, ძალღმა ორი მწყერი ამოაფრინა. ერთი ზევით აფრინდა, მეორე დაბალზე გაფრინდა, უკან. მე ზევით აფრენილს ვესროლე, დათომ უკან გაფრენილს. ამ დროს, უკნიდან განწირული ღრიალის ხმა მომესმა, გავიხედე და ჩემი ძმა იყო მინაზე ნაქცეული, მე მეგონა მოკვდა. მივვარდი, ცოცხალი იყო, მაგრამ სახე და ხელები საფანტით ჰქონდა დაგლეჯილი. ჩავანვინეთ მანქანაში, ჩვენც ჩავსხედით და ხაშურის საავადმყოფოში წავიყვანეთ.

მეორე დღეს დათოსთან გადავედი სიმართლის გასარკვევად. რა, ჰგონიათ, რომ მე გავარტყი? „ძმაო, მოგკალი!“ იმიტომ დავიყვირე, რომ ძალით წავიყვანე მახო სანადიროდ. ეგ ლაჩარი სახლში შეიკეტა, არ გამოვიდა და მისი სახლის ფანჯრებს თოფი ვესროლე.

* * *

„ნიკალავეიჩი“: - მომბეზრდა ლოდინი და მაგათი სახლისკენ ფეხით წავედი. წყაროსთან შემხვდნენ დათოს „ლუაზით“. მანქანაში ჩემი ძაღლის ადგილი აღარ იყო

- თქვენ იარეთ და ჩემი მანქანით დაგენვეით-მეთქი! - სახლში ავედი, დავქოქე „ჟიგული“ და ქვიშხეთთან დავენიე.

ნადირობა ახალი დაწყებული იყო. ბიჭები თოფებს ცუდად ატრიალებდნენ, ვიღაცას, ეტყობა, ფეხებიდან აუფრინდა მწყერი, დაბალზე ესროლა და მე გამარტყა ბეჭებში. ბეჭანამ ამომიღო ორი საფანტი კეფიდან. გაბრაზებული დავჯექი მანქანაში და მოშორებით გადავედი, სხვა მინდორში. შუადღით დაცხა და მწყერი აღარ ამოდიოდა. მოვრჩი ნადირობას, ჩავჯექი მანქანაში და დავბრუნდი ძველ ადგილზე, მაგრამ იქ ჩვენები არ დამხვდნენ. სერზე მწყემსი იდგა, იმას ვკითხე.

- აქ კაცი მოკლესო! - მითხრა მწყემსმა.

- სამი გასროლის ხმა იყო, ერთი და მიყოლებით, ერთდროულად, ორი. უკან მიმავალი ბიჭი მინაზე დაეცა, ერთმა დაიძა-

ხა - „ვაიმე, ძმაო, მოგკალიო!“ და დაგდებულს მივარდა. მერე ჩაანვინეს მანქანაში, თვითონაც ჩასხდნენ და წავიდნენო! - მეც ჩავჯექი მანქანაში და წამოვედი. მერე გავიგე, მეორე დღეს, ბეჟანა დათოს თოფით მივარდნია

- გამოდი გარეთ, უნდა მოგკლაო! დათო არ გაუშვიათ და ბეჟანას ტყვიით ფანჯრები ჩაუმტვრევია.

ორი დღის მერე, ჩემმა სიძემ მთხოვა

- „ნიკალაევიჩ“, დათოს შემახვედრეო! მე დათოს ვუთხარი

- ბეჟანას უნდა დალაპარაკება, ჩემს სახლში შეგახვედრებ-მეთქი! - კარგო! შევახვედრე და ბეჟანამ ჰკითხა

- შენ როგორ იცი, მახოს ვინ ესროლაო? - დათომ უთხრა

- მე არ მისვრია, ალბათ, შენ ესროლეო! ბეჟანა საჩხუბრად გაიწია და ერთი გარტყმა მოასწრო, მერე მე ჩავდექი შუაში და გავაშველე.

* * *

მახო: - დღით დათო მოვიდა სიგნალით, ის და ბეჟანა წინა დღით შეთანხმებულან სანადიროდ წასვლაზე. ჩემმა ძმამ მთხოვა წავყოლოდი. ნადირობა არ მიყვარს, მაგრამ ხათრი ვერ გავუტეხე და წავყევი. თოფიც არ წამიღია. „ნიკალაევიჩი“ წამოვიდა თავისი „ჟიგულით“, გზაში დაგვეწია და დაგვისიგნალა.

ნადირობისას, მე უკან მივყვებოდი, ნადირობა არ მაინტერესებს, ბუნებას ვათვალიერებდი. ერთდროულად, ორი გასროლის ხმა გავიგონე და უცბად, თვალეები საშინლად ამეწვა, მერე არაფერი მახსოვს, გონს საავადმყოფოში მოვედი.

* * *

- შენ გეცოდინება, მაინც რომელმა გესროლა თოფიო? - ჩააცვივდა სტუმარი მთვრალ მახოს.

- ბოლოს რაც დავინახე და გაჩერებული კადრივით მიდგას თვალწინ, სერზე, ხეებს ამოფარებული „ნიკალაევიჩის“ თოფის

ლულა და მისი მოჭუტული თვალია, ალბათ, იმ ამბის გამო დამ-
საჯა, მაგრამ ეგ რომ ვთქვა, ჩემს ოჯახს გადაეკიდება და უარესს
მომწევს, არც შენ წამოგცდეს სადმეო!

დედაენა

დამარხულ არს ენაჲ ქართული დღემდე მეორედ მოსვლისა მისისა სანამებლად, რაჲთა ყოველსა ენასა ღმერთმა ამხილოს ამით ენითა.

და ესე ენაჲ მძინარე არს დღესამომდე,
და სახარებასა შინა ამას ენასა ლაზარე ჰრქვან!

* * *

ირაკლი და ნინო ჩემი თანაკურსელები იყვნენ, ერთად ვნავლობდით პოლიტექნიკურში, კავშირგაბმულობის ფაკულტეტზე. პირველი ნახვისთანავე მოეწონათ ერთმანეთი. მართლაც, ისეთი შესაფერისები იყვნენ, თითქოს ერთმანეთისთვის დაბადებულანო. კურსელებიც ვგულშემატკივრობდით და ყველანაირად ხელს ვუწყობდით მათ დაახლოებას. ცოტა ხანში, სხვებისგან მალულად დაიწყეს ერთად სიარული, სასწავლო წლის ბოლოსთვის კი, უკვე ოფიციალური შეყვარებულები იყვნენ და ერთმანეთს თვალებში შესცივინებდნენ.

მეორე კურსზე, ფაკულტეტის კომკავშირის კრება ჩატარდა, სადაც კომიტეტის ახალი შემადგენლობა უნდა აერჩიათ. კრებაზე ვილაცამ მდივნის მოადგილის კანდიდატურაზე, მოულოდნელად, ნინო დაასახელა. დაბნეული გოგონასთვის არც უკითხავთ, ისე აირჩიეს. მერე გავიგეთ, ფაკულტეტის კომკავშირის მდივანს - ზაქარიას დაუვალებია თავისი „ლეკვებისთვის“

- ეგ გოგო მომწონს და ჩემს მოადგილედ უნდა გავიყვანოთ!

რაც კომკავშირის კომიტეტის მდივნის მოადგილედ აირჩიეს, ყოველდღე იძახებდა თავისთან ზაქარია. ხან რას ავალებდა და

ხან რას. ერთ მშვენიერ დღეს, სიყვარულიც აუხსნა, მაგრამ პასუხად რომ მიიღო

- მე სხვა მიყვარსო! - და რომ გაიგო, ეს „სხვა“ ირაკლი იყო, დაუთვალა გაცდენები, საკითხი ფაკულტეტის კომკავშირის კრებაზე გაიტანა და ირაკლის კომკავშირიდან გარიცხვა მოითხოვა, რაც ავტომატურად ინსტიტუტიდან გარიცხვას ნიშნავდა. მართალია გარიცხვა არ გამოუვიდა, ფაკულტეტზე უმრავლესობამ მხარი არ დაუჭირა, მაგრამ სამაგიეროდ ნინოს დაემუქრა

- თუ ეგ ბიჭი არ შეგეშვება, იცოდე, ცხოვრებას გაუშმნარებო! ნინოსაც, რა ექნა, სამჯერ დაწერა განცხადება კომკავშირის მდივნის მოადგილეობიდან გადადგომაზე, მაგრამ ზაქარიამ მისი თხოვნა არ დააკმაყოფილა. ირაკლის ვერ ეტყოდა, რადგან ეშინოდა, შეყვარებულ ბიჭს რამე სისულელე არ ჩაედინა. ერთადერთი რაც მოიფიქრა,

- აღარ მიყვარხარო! - გამოუცხადა და სანყალი ბიჭი გაოგნებული დატოვა. თვითონ კი, ჭამა აკრძალა, გახდა, თვალეები ჩაუცვივდა. საღამოობით შეიკეტებოდა თავის ოთახში, დაემხობოდა სანოლზე და მთელ ღამეს ტირილში ატარებდა. ირაკლი ხვდებოდა, რომ მათ შორის ზაქარია ჩადგა. რამდენჯერმე სცადა, გაერკვია, მაგრამ ნინო არ ელაპარაკებოდა და თავიდან იშორებდა.

* * *

გაზაფხულის თბილი დღეები დაიჭირა. თბილისში იასამანი ჯერ არ აყვავებულა, მაგრამ პოლიტექნიკური ინსტიტუტის ეზოში გამოფენილ გოგოებს მაინც ეჭირათ ხელში ბიჭებისგან მირთმეული, სასწაულით ნაშოვნი თაიგულები. ჩვენ ელტექნიკის ლექცია გაგვიცდა და მთელი ჯგუფი ინსტიტუტის ეზოში ვიდექით, დეკანატიდან რომ შემოგვითვალეს

- 205-ე აუდიტორიაში შეიკრიბეთო! შევიკრიბეთ. ჩვენი ერთი ლექტორი, რომელიც დისიდენტებთან იყო დაახლოებული, სიტყვით გამოვიდა:

- კონსტიტუციის 78-ე მუხლში ცვლილება შედის, რომლის თანახმად, მოკავშირე რესპუბლიკების ენებს სახელმწიფო ენის სტატუსი ერთმევათ. ახალი კონსტიტუციით, ქართული სახელმწიფო ენა აღარ იქნება. 14 აპრილს, დილის 10 საათზე, სტუდენტები უნივერსიტეტის ბაღში იკრიბებიან, რომ მიტინგი მოაწყონ. ჩვენ აქ შევიკრიბებით და მომიტინგეებს შევუერთდებითო! - მის შემდეგ, ბევრი პროფესორ-მასწავლებელი და სტუდენტი გამოვიდა სიტყვით. საერთო აზრი ნათელი იყო - სისხლის უკანასკნელ წვეთამდე ვიბრძობდებით და ქართულ ენას არ დავთმობდით. სახელდახელოდ ავირჩიეთ საბჭო, რომელსაც კავშირგამულობის ფაკულტეტის სტუდენტების მობილიზება და მიტინგზე გაყვანა ევალებოდა. ასევე, უნდა მოეხდინათ სხვა ფაკულტეტებთან კოორდინაცია. საბჭოს თავმჯდომარედ ირაკლი ავირჩიეთ.

მეორე დღეს, ზაქარიამ მოიწვია კომკავშირის კრება. იმავე 205-ე აუდიტორიაში შეგვეყარა და თვითონ სიტყვით გამოვიდა:

- ამხანაგებო, პოლიტექნიკური ინსტიტუტის კავშირგაბმლობის ფაკულტეტის კომკავშირლებო! ჩვენი ვალია, მხარში ამოვუდგეთ კომუნისტურ პარტიას, რომელიც ჩვენი მესაჭეა! - ამას მოაყოლა სოციალიზმის ნახევარსაათიანი ქება და კაპიტალიზმის ძაგება - კონსტიტუციის 78-ე მუხლი შესაცვლელია, რადგან ქართული ენის სახელმწიფო ენად დაკანონება, ნაციონალიზმს აღვივებს! - შემდეგ შეგვახსენა, რომ ქვეყანა წინ მიდის, ჩვენ კი, ქართული ენით, წარსულში ჩავრჩებით და მხოლოდ რუსული ენა უნდა იყოს სახელმწიფო ენა, რომ მოძმე რესპუბლიკებთან შეგვეძლოს ურთიერთობაო... ბოლოს დაგვემუქრა - ვინც მიტინგზე წახვალთ, სტიპენდიის მოხსნაზე აღარ იქნება ლაპარაკი, ინსტიტუტიდან გაირიცხებითო!

* * *

14 აპრილის დილას, ინსტიტუტის სტუდენტები და პროფესორ-მასწავლებლები ეზოში შევიკრიბეთ. ყოველ წუთს იზრდე-

ბოდა ხალხის რაოდენობა. ეზო რომ გაივსო, ქუჩაზე გადავედით. 11 საათისთვის ლენინის ქუჩაზე დავიძარით გმირთა მოედნი-სკენ. მანქანების მოძრაობა გადაიკეტა. სასტუმრო „აჭარასთან“, პეკინის ქუჩიდან მომავალი სამედიცინო ინსტიტუტი, ხოლო გმირთა მოედანზე, სასოფლო-სამეურნეო ინსტიტუტი შემოგვიერთდა. ლენინის ქუჩას ავუყევით ფილარმონიამდე და მელიქიშვილის ქუჩიდან მომავალ უნივერსიტეტის, უცხო ენების, ფიზკულტურულის, პუშკინის ინსტიტუტების მომიტინგეებს შევუერთდით და ერთად გავაგრძელეთ მსვლელობა მთავრობის სასახლისკენ. გზადაგზა, სხვადასხვა სკოლების მოსწავლეები და მასწავლებლები გვემატებოდნენ.

ამ დროს, მთავრობის სასახლეში კომუნისტური პარტიის ცენტრალური კომიტეტის ბიუროს სხდომა მიმდინარეობდა, სადაც უნდა გადაეწყვიტათ, დარჩებოდა თუ არა ქართული ენა სახელმწიფო ენად...

მთავრობის სასახლის წინ, ერთადერთი მოთხოვნით მდგარ ზღვა ხალხს - არ დაეთმოს მშობლიური ენა, მშვენივრად ესმოდა, რომ ყველაფერი მოსკოვში წყდებოდა, შეიძლება ესროლათ და 1956 წლის 9 მარტი განმეორებულიყო.

სიტყვით გამომსვლელები ერთმანეთს ცვლიდნენ: -კითხულობდნენ ლექსებს, მოთხრობებს, ნაწყვეტებს ქართველი კლასიკოსების ნაწარმოებებიდან.

შუადღით, ცენტრალური კომიტეტის პირველი მდივანი სიტყვით გამოვიდა და შუალედური ვარიანტი შემოგვთავაზა - ქართულ ენას სახელმწიფო ენის სტატუსი არ ექნებოდა, მაგრამ ქართულად დოკუმენტაციის წარმოება არ იკრძალებოდა - რაზეც ხალხმა უარი განაცხადა. დღე იწურებოდა, ხალხის ზღვა ღელავდა, ზიმზიმებდა, მაგრამ ადგილიდან არ იძვროდა.

- საქართველოს კომუნისტური პარტიის ცენტრალური კომიტეტის ბიურომ მიიღო დადგენილება - უცვლელად დატოვოს კონსტიტუციის 78-ე მუხლიო! - საღამოს გამოაცხადა ცენ-

ტრალური კომიტეტის პირველმა მდივანმა - ედუარდ შევერდნა-
ძემ.

* * *

ნელს, 14 აპრილს, დედაენის ბაღში გავასეირნე შვილიშვილე-
ბი. მოშორებით, სკამზე, ირაკლი და ნინო დავინახე. სამი შვილის
დედ-მამა და ხუთი შვილიშვილის პაპა-ბებია ერთმანეთს თვა-
ლებში ისევე შესციცინებდნენ, როგორც მაშინ, 39 წლის წინ.

ბაზარში

- მამა, მამაა! - რამდენი ხანია არ მინახავს! რა იცის ამ კაცმა, დაადებს თავს და გარბის. მთელი ცხოვრება ასეა - მამაჩემი წინ გარბის, ოჯახი უკან მივდევთ. ბათუმში გვაქვს მასეთი ფილმი გადაღებული 8 მმ-იან კინოფირზე. მიშამ გადაიღო - ჩემმა ძმამ. მარტო მონადირე კი არა, ფოტომონადირეცაა - ისეთ კადრს დაიჭერს, გაგაგიჟებს.

- მამა, მამაა! - ალბათ, ვერ მოისვენა სახლში, ბაზარში გამოვიდა. პერანგზე ნაქსოვი სვიტრი გადაუცვამს. ააა, ეს ის სვიტრია, რიგაში რომ იყიდა. ზემოდან თავის საყვარელი ყავისფერი ქურთუკი აცვია. ძლივს არ ჩააცვა დედაჩემმა მუქი პერანგი, თორემ „წყალკანალის“ სასადილოს მენიუ ყოველდღე მუცელზე აწერია. რა უნდა ამ საახალწლოდ? ნაღდად, კარალიოკის ჩირს იყიდის! ვა, ხორცის სექციასთან მივიდა. ყიდულობს, ნაჭრებს არჩევს. გამეცინა. ჩვენს ოჯახში მუდამ არის ხორციანი სადილი, უხორცო კერძი არ უყვარს, ვერ აძლობს.

- მამა, მამაა! - სად დაიკარგა, აქ არ იყო, ხორცის დახლთან? აჰა, ინდაურებში გადასულა. ახალ წელს ინდაურის საცივს აფასებს, განსაკუთრებით, დედაჩემის გაკეთებულს, სქელს, ბარკალი რომ გგონია და კისერს გადმოიღებ. ისე, დედაჩემის გაკეთებული საჭმელები მეც მიყვარს, კარგი ხელი აქვს. ერთხელ, მამაჩემმა ინდაური მოიყვანა, მაგრამ ფეხზე ინფექცია შეეჭრა და დაუჩირქდა. სანყალი ინდაური ძვალი და ტყავი გახდა. მამაჩემმა ფეხი მოაჭრა და რომ მოუშუშდა, ხის პროთეზი გამოუთალა და მიამაგრა. მოკეთდა, გაფხორილი ჟოფრეი დე პეირაკივით დააბიჯებდა.

- მამა, მამაა! - ბატებში და იხვებში რაღა უნდა?!. ალბათ ფიქრობს, ინდაურის საცივი სჯობს, ბატის თუ იხვის. მე თუ მკითხავთ, ინდაურის საცივს ვერაფერი შეედრება. იხვზე გამახსენდა - მე და ჩემს ძმას ერთი იხვი გვყავდა - ვიტვიტა. მამაჩემს არ ვაკვლევინებდით. ერთხელ, დღლით, საქათმე რომ გამოვალეთ, ჩვენი ვიტვიტა ეგდო თავმოღრნილი.

- კვერნა შემომძვრალო! - დაასკვნა მამაჩემმა. იმ დღიდან შემძულდა საკვერნეთი და სამაჩვეთი. თურმე, კვერნას ჩვევა ჰქონია, ხაფანგში რომ გაებმება, თავს მოიმკვდარუნებს. რომ გამოხსნი, გეცემა და ხელზე გიკბენს პრინციპით - „გამიშვი და გაგიშვებ!“ ხელს გაუშვებ და გარბის, მაგრამ თურმე არსებობს მეთოდი - პატარა ჯოხი უნდა აილო და კვერნას უკანალში შეურჭო. ეტკინება, სიმწრით პირს გააღებს და ხელს გამოაცლი. - ჰოდა, შვილო, მამა-შვილი ნავიდნენ დაგებული ხაფანგების მოსაჩხრეკადო - მომიყვა მამაჩემმა - დაუნახავთ, მკვდარი კვერნა გდია ხაფანგში გაბმული. მამას გამოუხსნია და კვერნას ხელში ჩაუსია კბილები.

- შვილო, ჯოხი უკანალშიო! - დაუძახა შვილს. შვილს კვერნის გამოხსნის მეთოდი არ სცოდნია, აულია დიდი კეტი და მამამისისთვის უთხრია.

- კვერნას შე შობელძაღლო, მე კიდეც ეგ მინდაო?! - სიმწრით ღრიალებდა თურმე კაცი.

- მამა, მამაა! - ველარ ვხედავ, ვილაცის სკამზე ავედი. ჰო, აი, დავინახე, ხილის დახლთან მისულა, ჩირებს უტრიალებს. ხომ ვთქვი, კარალიოკის ჩირის გარეშე სახლში არ წავა-მეთქი. ტკბილეული უყვარს - შეუძლია, მანქანა გაყიდოს და იმ ფულით ჰალვა იყიდოსო - ხუმრობს ხოლმე დედაჩემი. იმიტომაცაა, მთელ ოჯახს კბილების პრობლემა რომ გვაქვს. ერთხელ, დედაჩემს კბილი ასტკივდა, გადის და გამოდის. ჩვენ ამ დროს ფეხბურთს ვუყურებთ, „დინამო“ თბილისი თამაშობს. დედაჩემს კბილის ექიმის სახელი ახსოვს - დარეჯანი, მაგრამ გვარს ვერ იხსენებს, რომ „ტელეფონების ნიგში“ იპოვოს.

- კაცო, რა გვარია დარეჯანი, არ გახსოვს? - წინ გადაუდგა მოქანავე სავარძელში მჯდომ მამაჩემს.

- გაინი ქალო გვერდზე, მაყურებინე!

- დარეჯანი, კბილის ექიმი რა გვარია?

- დარეჯანი, დარეჯანი, ჩემი შნო და მაგის ჯანო! - ჩაილილი-ნა მამაჩემმა.

- გამახსენდა, ჯანიაშვილიაო! - გაიხარა დედაჩემმა.

აი, ტკბილეულიც უყიდია, ბაზრიდან გადის. დროზე უნდა დავენო, თორემ ისეთი სიარული იცის, მთელი ცხოვრება ის წინ გარბის, ოჯახი უკან მივდევთ.

- მამა, მამაა! - დავენო, ხელი წავავლე. მოტრიალდა. უცხო კაცი გაკვირვებული შემომაცქერდა. შემრცხვა, ხელი გავუშვი და ბოდიშის მაგვარი ჩავილულულე. მაშინ გამახსენდა ერთი უფროსი მეგობრის ნათქვამი

- გარდაცვალებიდან ცოტა ხანში, ძებნას დაუნყებო! - სისველე ვიგრძენი. ორივე თვალიდან წამოსული ცრემლი ნიკაპის ქვეშ იკვრებოდა და მკერდზე, გულთან მენწეთებოდა.

კოსმოსი

5!... 4!... 3!... 2!... 1!... სტარტი! საფრენი აპარატი ოდნავ შეირყა, შეზანზარდა, ქვემოდან მინოლა იგრძნო, საზურგეს გაეკრა. ეს არ იყო ჩვეულებრივი კოსმოსური ხომალდი, ოც წამში სიჩქარის მაქსიმუმს რომ აღწევს და მერე უწონადო მდგომარეობაში გადასულები, კაპიტნიან-ეკიპაჟიანად ხომალდის სივრცეში დაღივლივებენ. ეს ზესიჩქარის კოსმოსური ხომალდი იყო, რომელსაც სინათლის სიჩქარეზე ბევრად სწრაფად უნდა ეფრინა და სიჩქარის მუდმივად ზრდის გამო, პილოტი, მთელი ფრენის განმავლობაში, საზურგეს იქნებოდა მიკრული.

ამ ბოლო დროს, რაც კოსმოსურ ხომალდებში ატომური სანვავის გამოყენებამ სიჩქარე მკვეთრად გაზარდა, მეცნიერებმა დაინახეს, რომ აინშტაინის ფარდობითობის თეორია, რომელიც ამტკიცებდა, რომ სინათლის სიჩქარე ზღვრული იყო, მცდარი აღმოჩნდა და ზღვარი ბევრად მაღალი იყო, ვიდრე სინათლის სიჩქარე.

კომპიუტერის მონიტორს დახედა. კოსმოდრომი მოხვდა თვალში, ოღონდ ადამიანები შენელებულად გადაადგილდებოდნენ. უცბად კადრი გაჩერდა, გაიყინა, ხომალდის სიჩქარე სინათლის სიჩქარეს გატოლებოდა და კოსმოდრომიდან წამოსული გამოსახულება და ხომალდი ერთნაირი სიჩქარით მოძრაობდნენ.

მონიტორზე გამოსახულება ისევ გაცოცხლდა, ამოძრავდა, ოღონდ ახლა, კოსმოდრომთან ხალხმა უკან-უკან დაიწყო სიარული. ხომალდი სინათლის სიჩქარეზე სწრაფად მიფრინავდა და დედამიწიდან ადრე წამოსულ გამოსახულებებს უსწრებდა. მონიტორზე ხომალდის აფრენის მომენტი გამოჩნდა, შემდეგ

მზადება, აი, თვითონ - უკან მოძრაობით გამოვიდა ხომალდიდან, ჩაფხუტი მოიხსნა.

კომპიუტერი თავისი გამოსახულების ძეგლის რეჟიმზე დააყენა. რატომღაც მოუნდა, წარსულისთვის ედევნებინა თვალი, მითუმეტეს, რომ ფარდობითობის ახალი თეორია, განვლილ ცხოვრებაში კორექტივების შეტანის საშუალებას აძლევდა.

აგერ, საცდელი გაფრენის ხელშეკრულებას აწერს ხელს. გაჭირვებამ მიიყვანა, თორემ რა უნოდა კოსმოსში?! სიდედრს ტელევიზორში უნახავს - კოსმოსში საცდელი გაფრენის სანაცლოდ ფულს იძლეოდნენ - ცოლი შეუჩნდა

- ხომ ხედავ, შიმშილით ვიხოცებით, შენს სიცოცხლეს რა ფასი აქვს, ამ ერთხელ მაინც გამოადექი ოჯახსო! არადა, ცოლი რომ მოიყვანა, მაშინ ხომ კარგი ბიჭი იყო, განყოფილების გამგედ რომ მუშაობდა და მეცნიერებათა კანდიდატის ხელფასს - 400 მანეთს იღებდა?! აირია ქვეყანა და დაიხურა ის ინსტიტუტი. მაშინ უკვე ორი შვილი ჰყავდა. ხან ჯიხურში ყიდდა სიგარეტებს და ხან ტაქსაობდა, მაგრამ ცოლი სახალხოდ მაინც დებოდა და კრეტინს ეძახდა. აქამდე კი მის თვალში უნიჭიერესი და უჭკვიანესი იყო.

მონიტორზე მათი ქორნილი გამოჩნდა - ნეტავ არ მოეყვანა! - დააცქერდა - მეგობრის დაბადების დღე, მათი გაცნობა. კადრი გააჩერა, მონიშნა და ამოშალა - მათი გაცნობა არ მომხდარა, ე.ი. არც ქორნილი იქნება. ვაშაა! თავისუფალია - ცოლი არ უთხოვია - ამისთვის კი ღირდა კოსმოსში გაფრენა!

დისერტაციის დაცვა, მოსკოვში ასპირანტურა, თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, კომაროვი. ნეტავ რად უნდოდა ამდენი სწავლა, რაში გამოიყენა? ტყუილად დახარჯა სწავლაზე დრო. ჯიხურში სიგარეტის გაყიდვას და ტაქსაობას დიპლომის გარეშეც მოახერხებდა. „გუგლში“ ქარხანა „ელექტროაპარატი“ იპოვა, მოემზადა, თავისი მოსწავლეობის კადრი ამოჭრა და ქარხანაში გადაიტანა. მორჩა, მეცხრე კლასიდან პირდაპირ ქარხანაში დაიწყო მუშაობა.

სკოლის პერიოდი, კლასელებისგან ჩაგვრა, ყოველდღე დაც-
ინვა და ცემა-ტყეპა - ფრიადოსანი და „დედიკოს ბიჭი“ რატომ
ხარო! საავადმყოფოებში გატარებული ბავშვობა, პიელონეფრი-
ტი, შარდით „წუნაობა“. ფეხის ადგმა, გაჩაჩხულად გადახვეული,
ამოვარდნილი მენჯები, დაბადება. იქნებ ჯობდა, საერთოდ არ
დაბადებულიყო, ღირდა მისი ცხოვრება ამდენ ტანჯვად? ჭკუაში
დაუჯდა. „გუგლში“ შორეული ბრაზილია იპოვა, კადრი მოამზა-
და. აგერ, დედ-მამის გაცნობა უნივერსიტეტში. მამის გამოსახ-
ულება ამოჭრა და ბრაზილიაში გადასვა. დედ-მამა ვერასოდეს
შეხვდებიან ერთმანეთს, ესე იგი, არ დაიბადება.

მონიტორზე სულ უფრო და უფრო სწრაფად გარბიან წარსუ-
ლის წიაღისკენ კადრები: - ომები სპარსეთთან, ოსმალეთთან,
მონღოლების შემოსევა, დიდგორის ბრძოლა, ბიზანტია, რომის
იმპერია, პირველი ცივილიზაციები, პირველყოფილი ადამიან-
ები, დედამიწაზე დინოზავრების ბატონობა, ვულკანური ამო-
ფრქვევები, ცეცხლოვანი ბურთი...

* * *

მისია შესრულებულია - სინათლის სიჩქარეზე ბევრად
სწრაფად იფრინეს, „ირმის ნახტომიდან“ გააღწიეს და ახლა უკან
ბრუნდებიან. მონიტორზე კადრები სწორად გარბიან, ოღონდ
დიდი სიჩქარით.

ეკრანს დააცქერდა, კადრი ეცნო - ბრაზილიიდან სტუდენ-
ტების გაცვლითი პროგრამით ჩამოსულმა მამამისმა, თბილისის
სახელმწიფო უნივერსიტეტში დედამისი გაიცნო...

დეპრესია

ხარ ცუდად, ძალიან ცუდად, მაგრამ არ იცი რატომ. იცინი მზესთან ერთად, ტირი წვიმის გამო - ეს, დეპრესიაა, რომელიც ხშირად პრობლემის ფონზე ვითარდება.

* * *

დილის მზის სხივი სახეზე მოელამუნა, სასიამოვნო სითბო იგრძნო, თითქოს შემოპარულა და ლოყაზე კოცნისო, სუნიც კი შეიგრძნო მისი. ცალი თვალი გაახილა, მეორეც მიაყოლა, საათს გახედა. კედლის საათი რვის ნახევარს უჩვენებდა. ნახევარი საათი კიდევ რჩებოდა ადგომამდე. დაძინებას აზრი აღარ ჰქონდა, ფიქრებში წავიდა. გაიხსენა, როგორ გაიცნო ლამის ბარში, მეგობართა წრეში. თეამ მოიყვანა

- წამოდი, ჩემებს გაგაცნობო! - პირველივე ნახვისას მოეწონა - მაღალი, სიმპათიური, ხალისიანი, თითქოს დარდი რა არის, არ იცისო. მერე, თვითონაც ხუმრობდა - დარდზე გავიმარჯვეო! კოქტილზე დაპატიჟა, იცეკვეს, კარგად გამოუვიდათ - მთელი ბარი მათ უყურებდა, ბოლოს, ტაში დაუკრეს. სახლში მიაცილა, გამომშვიდობებისას ლოყაზე ხელი მოუცაცუნა, შეტრიალდა და წავიდა. მეორე დღეს, იგივე განმეორდა, ოღონდ გამომშვიდობებისას ნაზად აკოცა ლოყაზე. როგორ უნდოდა, ვინმეს დაენახა. შემდეგ დღეებშიც იგივე განმეორდა, გარდა იმისა, რომ ყოველდღიურად ნაკოცნი ნელ-ნელა ტუჩებისკენ იწევდა. მერე, აღარ გამოჩნდა. არავინ იცოდა, სად გაქრა. სამი დღის მერე მოვიდა

- ავად ვიყავიო! - სახეზე ავადმოფობის კვალი ეტყობოდა. როგორ უხდებოდა გასაპარსი წვერი. იმ ლამეს კოცნით დაშორდნენ

ერთმანეთს და მიხვდა, რომ მის გარეშე ველარ გაძლებდა. სიგიჟემდე მოუნდა მისი ხმის გაგონება. ტელეფონს გადაწვდა

- ალო, გოგა, დღეს სამსახურში ხომ გამომივლი?...

* * *

ხმაურმა გამოაღვიძა. ქარს მიხურული ფანჯარა გაეღო და შხუილით დაქროდა ბინაში. ადგა, ფანჯარა მიხურა და სახელური შემოატრიალა. ჯერ ადრე იყო. ლოგინში შეწვა, საბანი ნიკაპამდე წაიფარა და ფიქრებში წავიდა. გაიხსენა, თეამ გოგა რომ მოიყვანა ბარში, როგორ ტკბილად შესცივინებდნენ ერთმანეთს. თითქოს უნდოდა, ყველას ენახა - ნახეთ, რა ბიჭი გავითრიეო! - ეს ბოჩოლაც რომ ეხუტებოდა?! - მაგრამ, ჩემთან რატომ მოვიდა? ალბათ გაშტერებული რომ შევეყურებდი, იმიტომ. რაში ენალვლებოდა, უარს არაფერზე ვეუბნებოდი, ყველანაირად ვცდილობდი ხასიათი შემენყო. კახას დაბადების დღეზე ცალკე მდგომებს რომ შევუსწარი, საუბარი განწყვიტეს და სხვა თემაზე გადაიტანეს, რაზე ლაპარაკობდნენ? თეასთან რომ ვთქვი - მე ვერავინ შემაბამსო! - მაგიტომ ხომ არ მომიგზავნა თავისი მეგობარი, რომ თავის სიმართლე დამიმტკიცოს? გოგას როგორ დაავალა? ალბათ დაენადღევა. კი, მასეა, ასპროცენტია, ჩემზე დანაძლევდნენ!

ტელეფონს გადაწვდა

- აღარასდროს შემხვდე!
- თიკა? რატომ, რა მოგივიდა ამ შუალამით?
- იცი შენ კარგად, ყველაფერს მიხვდები!

* * *

ფანჯარაზე მოხეტეებულმა წვიმის წვეთების ხმამ გააღვიძა. ამინდი თითქოს იმეორებდა მის შინაგან მდგომარეობას. ეტყობა, ძილში იტირა, ცრემლებს ბალიში დაესველებინა. წამოჯდა, ბალიში გადმოაბრუნა და ისევ მიწვა. ფიქრებში წავიდა. რა უნდა იმ ბიჭისგან, რას ერჩის? რას ითხოვს მისგან, საწყალს თვალელებში

უკვე სევდა უდგას. სადღაა ის ხალისიანი გოგა, დარდი რომ არ იცოდა, რა იყო. თეა მისი მხოლოდ მეგობარია, რა, გაებუტოს? საზიზღარი ხასიათი გაუხდა, ზოგჯერ, თვითონ არ იცის რა უნდა. ან, გუშინ რას ჰგავდა მისი საქციელი, შუალამისას რომ გადარია ალალ-მართალი კაცი. სულში საშინელი სიცარიელე იგრძნო, სიგიჟემდე მოუნდა მისი ხმის გაგონება. ახლავე დაურეკავს და ბოდიშს მოუხდის. ტელეფონს გადანვდა

- ალო, გოგა...
- გოგა აბაზანაშია, რა გადავცე?
- ...თეა?!

ვატაშინონამაევა შოთაღეს!

ვატაში ვანიჰონჯინდეს! - მე იაპონელი ვარ! - ამაცობს იაპონელი და არც კი იცის, რომ საქართველოში არის კუთხე - გურია, სადაც სოიოს იაპონიას ეძახიან და ყოველი ზაფხულის ბოლოს, გურულები იაპონიის ასაღებად მიდიან.

* * *

ქართველი მოჭიდავე შოთა ჩოჩიშვილი 22 წლის იყო, მოსკოვში, საბჭოთა კავშირის ძიუდოს ოლიმპიურ ნაკრებში რომ გამოიძახეს, მაგრამ მალევე უარი უთხრეს, რადგან ძიუდოს ფედერაციამ უპირატესობა იმავე, 93 კგ წონით კატეგორიაში მოჭიდავე სოლოდუხინს მიანიჭა. შოთამ ვარჯიში აღარ გააგრძელა და საქართველოში დაბრუნებას აპირებდა, მაგრამ მთავარმა მწვრთნელმა, ვლადიმირ ანდრეევმა, რომელიც ჩოჩიშვილის შესაძლებლობებს სწორად აფასებდა, ჰკითხა - შესძლებო? - არ შეგარცხვენო! - უპასუხია შოთას. მწვრთნელი ხედავდა, რომ ქართველ ახალგაზრდაში მეზრდოლი სული ბობოქრობდა და ტიტულოვან ფალავნებს ტოლს არ დაუდებდა, ამიტომ სთხოვა, ცოტა ხნით კიდევ დარჩენილიყო. თვითონ კი, ფედერაცია დაარწმუნა შოთას უპირატესობაში და ახალგაზრდა, გამოუცდელი და უვარჯიშებელი ქართველი ფალავანი, საკუთარი კარიერის რისკის ფასად, მიუნხენის ოლიმპიადაზე წაიყვანა.

* * *

ნიჰონ ვა სეკაი დე იუიიტსუ სონზაიდეს! - იაპონია ერთადერთია მსოფლიოში! - ამბობს იაპონელი და არც კი იცის, რომ საქა-

რთველოში არის სოფელი ჯაპანა, და რომ იაპონელებს თუ ჰყავთ კინორეჟისორი აკირა კუროსავა, ქუთაისლებს ფოტოგრაფი ჰყავთ - აკიმა იოსავა.

* * *

ტატამის ერთ მხარეს მსოფლიოს ორგზის ჩემპიონი - ფუმოო სასახარა დგას. წინასწარ ულოცავენ გამარჯვებას. მისი ტიტულების ჩამონათვალიც კი საკმარისია, რომ მოწინააღმდეგე ფსიქოლოგიურად განადგურდეს, მაგრამ ყველასთვის უცნობ 22 წლის ბიჭს თავი ღირსეულად უჭირავს. ორთაბრძოლა გარდამავალი უპირატესობით წარიმართა. ჩემპიონმა ერთი ილეთი ჩაატარა და „ვაზარი“ აიღო. დამთავრებამდე ცოტა ხნით ადრე, მათი თვალები შეხვდნენ ერთმანეთს. გამოცდილი სასახარა შეაცბუნა ახალგაზრდის შინაგანმა სულიერმა ძალამ, რომელსაც თვალებიდან ასხივებდა. წამით შედრკა და აი ისიც - შოთას საყვარელი ილეთი - კისრული. ჩემპიონმა ფეხებით ჰაერში წრე შემოხაზა და ბეჭებით ტატამზე დაენარცხა.

იმ ოლიმპიადაზე შოთა ჩოჩიშვილმა ოქროს მედალი აიღო.

ამბობენ, შერცხვენელ სასახარას გასახდელში მაშინ შეუსწრეს, თავის მოკვლას რომ აპირებდაო.

* * *

ძიოდო - ნიჰონ ნო რესურინგუ! - ძიოდო იაპონური ჭიდაობაა! - გვამცნობს იაპონელი და არც კი იცის, რომ თანამედროვე ძიოდოში ქართული ჭიდაობის ილეთებია შესული - კისრული, მოგვერდი, გარეკაური და შუაკაური.

* * *

1989 წელს, ჩემპიონმა წესების გარეშე ბრძოლაში - იაპონელმა ანტონიო ინოკიმ, მოკრივე მუჰამედ ალი და ძიოდოისტი შოთა ჩოჩიშვილი იაპონიაში მიიწვია. ინოკისა და მუჰამედ ალის შეხვე-

დრა უღიმღამო გამოდგა და ფრედ დამთავრდა. აი, შოთა ჩოჩიშვილი კი, ინოკი ძირს დასცა და მტკივნეული ილეთი ჩაუტარა. სხვა დანებდებოდა, მაგრამ იაპონელმა გაუსაძლის ტკივილს გაუძლო და ასპარეზობა ამოვარდნილი მხრით გააგრძელა. შოთამ არ იკარდა, ცალხელა მეტოქეს ორი ხელით შებრძოლებოდა და თვითონაც ცალი ხელით გააგრძელა ბრძოლა. ბოლოს, კისრულით წამოიკიდა და ისე დაანარცხა, რომ იაპონელი ძლივს გამოიყვანეს ღრმა ნოკაუტიდან.

* * *

ვატაშინონამაევა შოთადეს! - მე შოთა მქვია! - გვეცნობა იაპონელი და იცის, რომ მას, და კიდევ, იმ პერიოდში დაბადებულ 10000-ზე მეტ იაპონელს, ძიუდოს ლეგენდის, ოლიმპიური ჩემპიონის - შოთა ჩოჩიშვილის სახელი ჰქვიათ.

ქურდი

- კამერის ჩანანერი ამოვიღე, ერთი ეს ნახე?!
- ვა, მამედას ბიჭი არ არის, რა უნდა ამ დროს გასახდელში? მოიცა, უკან გადაახვიე!

* * *

რალაც პერიოდი, სათამაშოების ფაბრიკაში ვმუშაობდი დირექტორის მოადგილედ. დირექტორს ქარხნის არაფერი გაეგებოდა, მეცნიერი კაცი იყო - ყელზე შარფით და თავზე ბერეტი. ამიტომ, ქარხანას მე ვხელმძღვანელობდი. პატარა ქარხანა იყო, პლასტმასის ჩამოსასხმელი დანადგარებით და ჩამოსასხმელი ყალიბების დასამზადებელი მექანიკური საამქროთი. სულ, დირექტორით დაწყებული და ყარაულით დამთავრებული, 50 კაცამდე ვიქნებოდით. სათამაშოების გარდა, ხანდახან, ფართო მოხმარების საგნებს - ე.წ. „შირპოტრებსაც“ - ბოთლის გასახსნელებს, ქილის მოსახუფებს, სავარცხლებს, სასაპნეებს და ვინ მოსთვლის, კიდევ რას ვაკეთებდით. ამას მუშახელი ხედავდა, მაგრამ მეპატრონეებთან არ გვაბეზლებდა, რადგან მუშებსაც ვაძლევდით „ლევი“ შეკვეთების კეთების საშუალებას.

მამედა ალიევი ქარხნის დაარსებიდან ზეინკლად მუშაობდა. ოქროს ხელი ჰქონდა - ყველაზე რთულ ყალიბებს მაგას ვანყობინებდით. პატიოსანი კაცი იყო, „ლევი“ შეკვეთას რომ იშოვიდა, სხვებისგან განსხვავებით, ჩემთან მოჰქონდა

- ლადოჯან, „ზაკაზი“ მოვიტანე და რა ვქნაო? რა თქმა უნდა, ვაძლევდი შეკვეთის შესრულების საშუალებას. „ლევი ზაკაზიდან“ ფულს რომ აიღებდა, ნახევარი ჩემთან შემოჰქონდა

- ნესია ეგეთიო! - მე არ ვიღებდი. მადლობელი მრჩებოდა
- ამით, ჩემს ფეიზულას, შენს სახელზე რამეს ვუყიდო!

* * *

- აბა, თავიდან დაინყე!
- ხედავ, მიჩვეულია, პირდაპირ ვანოს კარადას მიადგა, იცის, რომ იმ დღეს შეკვეთიდან ფული აიღო.
- აუ, ვანო რას ჯაჯღანებდა?!

* * *

- ერთხელ, კაბინეტში ვიჯექი, მამედამ თავი რომ შემოჰყო
- ლადოჯან, შეიძლება?
 - შემოდი მამედ, დაჯექი! - სკამზე მივანიშნე. მორიდებით ჩამოჯდა.
 - ლადოჯან, შეიძლება, ჩემი ბიჭი, ფეიზულა, სამსახურში გვერდში დავიყენო? არ მინდა ქუჩაში გავიდე.
 - რა შეუძლია?
 - ხელფასი არ უნდა, ხელობა მინდა ვასწავლო.
 - კარგი, მამედ, მოიყვანე!
 - „სპასიბა“ ლადოჯან!

მეორე დღეს შვილთან ერთად მოვიდა. გვერდით დაიყენა. ფეიზულა ჭკვიანი ბიჭი გამოდგა - მამისგან ზეინკლობა ისწავლა, ზაურასგან მლარავობა და ტრისტანასგან - ხარატობა. ცოტა ხანში, ტრისტანა რომ პენსიაზე გავაცვილეთ, ფეიზულა გავაფორმეთ ხარატად.

* * *

- გამორთე, საკმარისია, ეგ არის ქურდი!
- მამამისი რა პატიოსანი კაცი იყო, ეს ვინ გაუზრდია?!

* * *

მეპატრონეებმა ჩვენი თხოვნა გაითვალისწინეს და ქარხნის გადასაიარაღებლად, ცოტა ფული გაიმეტეს. ოღონდ, იმ პირობით, რომ ახალ დანადგარებზე „ლევნი“ შეკვეთები არ გაკეთდებოდა. ბოლო თაობის პროგრამული ჩარხები შევიძინეთ, ძველები კი, ვინც მათზე მუშაობდა, იმ ხელოსნებს მივყიდეთ იაფად, რომ თავიანთი შეკვეთების შესრულება შესძლებოდათ.

მამედამ და ფეიზულამ სახარატო ჩარხი შეისყიდეს. ნასალებად მანქანაზე რომ დებდნენ, ამნეს მძლოლმა, ეტყობა, ტროსები არასწორად ჩააბა, ანეული ჩარხი გვერდზე გადაწვა და მამედა ქვეშ მოიყოლა. ოჯახს ცოტა დავეხმარეთ და არ უჩივლია. დავმარხეთ მამედა, მის ადგილზე ჯაჯღანა ვანო მივიღეთ, მაგრამ სულ მამედას მივტიროდით.

* * *

- მე დავუყარაულდები და დავიჭერ!
- ოღონდ, არავინ გაიგოს, თორემ შეიძლება გააფრთხილონ!

* * *

- უჰ, შე შობელძაღლო! - ქეჩოში ვწვდი ფეიზულას.
- ვა, ლადო ძია?! - ცრემლიანი თვალები მომარიდა.
- სხვის კარადაში რას ეძებ? - მხრებში მოვკიდე ხელები და შევანჯღრიე.
- ვერ გეტყვი, მრცხვენია!
- ფულს იპარავ, შენი დედა, არა? - კბილებში მუშტი გავუქანე.
- არა, ლადო ძია, გეტყვი, ოღონდ არავის უთხრა! - სახელოთი მოინმინდა გახეთქილი ტუჩიდან წამოსული სისხლი.
- მიდი, თქვი!
- იქ მამაჩემის სუნია, როცა მომენატრება ხოლმე, მოვდივარ და ვსუნამ! - თვალებში ჩავეხედე, შევეჭვდი. კაბინეტში ავედი და ბოლომდე ვუყურე ჩანანერს - ფეიზულამ კარადა მიკეტა და

გამოვიდა. ცოტა ხანში, გასახდელში მხეხავი ელდარა შევიდა, კარადებს ჩამოუარა და ყველას ამოუსუფთავა ჯიბეები.

მექანიკურ საამქროში ჩავედი ფეიზულასთვის ბოდიშის მოსახდელად, მაგრამ მის სამუშაო ადგილზე განცხადება დამხვდა სამსახურიდან განთავისუფლებაზე.

მანანალა

- ბიძია, ბიძია, შენი ლამაზი თვალების ჭირიმე, დამეხმარე ბიძია, რაა! - დარბის შუქნიშანზე გაჩერებულ მანქანებს შორის და გაშვერილი მარჯვენა მძლოლის სახესთან მიაქვს, ან აწეულ შუმაზე გამეტებით უბრაბუნებს მუშტს. მარცხენაში კი, მანქანაზე გასასმელად, დიდი ლურსმანი აქვს მომარჯვებული. მძლოლებიც, ზოგი სიბრაღულით, ზოგიც ლურსმნის შიშით, უდებენ ხურდას გაშვერილ ხელში.

- რა „ჟმოტი“ ხარ ბიძია, შენი დედა! - ამკობს, ვინც სახეს მოარიდებს და თავს გვერდზე მიატრილებს.

* * *

და-ძმა, თოკო და კესო, როგორც ყველა მანანალა ბავშვი, ისინიც, ან დედინაცვალმა, ან მამინაცვალმა, ან, სულაც, საკუთარმა მშობლებმა გამოყარეს სამათხოვროდ. შესაძლოა, მშობლები დაეხოცათ, ან, იქნებ, გაუსაძლისი პირობებისა და ჩაგვრის გამო, თვითონ გამოიქცნენ სახლიდან, არავინ იცის, მთავარია, რომ დღისით მათხოვრობდნენ ან ბაზარში ქურდბაცაცობდნენ, ღამით კი, სხვა უსახლკარო ბავშვებთან ერთად, თბილისის ცენტრში, ერთ-ერთ დაუმთავრებელ შენობას აფარებდნენ თავს.

კესო 13 წლის იყო, მაგრამ სიმაღლისა და სავსე მკერდის გამო, უფრო მეტისა გეგონებოდათ. მიუხედავად იმისა, რომ მოუვლელი იყო და თმა, სულ ცოტა, ერთი თვის დასავარცხნი ჰქონდა, მაინც მოგხიბლავდათ მისი სახის თვითნაზადი სილამაზე, ბუნებრივი მანერები და ვულგარულ სიტყვა-პასუხთან შეუსაბამო ფაქიზი მზრუნველობა უმცროსი ძმის - 8 წლის თოკოს მიმართ.

კესო „ვეფხი და მოყმის“ ძეგლთან, სანაპიროდან ამოსასვლელ ქუჩაზე, შუქნიშანთან დარბოდა მანქანებს შორის. მისი მიმართვა - რა არის, ბიჭო, ხურდა ფული გენანება ახალგაზრდა გოგოსთვისო?! - მძლოლებზე, და განსაკუთრებით, ახალგაზრდა ბიჭებზე, მომნუსხველად მოქმედებდა და ჯიბიდან ამოფხეკილი ხურდა ფულით უვსებდნენ პეშვს.

იმავე მოედანზე, მარშალ გელოვანის ქუჩის მხრიდან, შუქნიშანთან, დიდი, იატაკის ლურსმნით ხელში, მანქანებს შორის მორბენალი, დის გემოვნებით აჭრილი ყვითელი თმით, თეთრი, ოვალური სახით, სწორი, ლამაზი ცხვირით, დიდრონი ლურჯი თვალებით, წითელი ტუჩებით, დაკონკილ ტანსაცმელში გამონყობილი თოკო, მათხოვრის როლის შემსრულებელ ჰოლივუდის მსახიობ ბავშვს უფრო მოგაგონებდათ, ვიდრე თბილისელ მანანალას.

* * *

შენობის მეორე სართულის, სიგარეტის ბოლით და აცეტონის ორთქლით გაჯერებულ ერთ დიდ ოთახში, რომელსაც, კარის მაგივრად, დაფლეთილი მატერია ჰქონდა დაკიდებული და ფანჯრების ადგილზე მუყაოები მიკრული, მიყრილ-მოყრილ ძონძე-ბსა და ცელოფნის პარკებს შორის, ბეტონის იატაკზე ეყარნენ 6-დან 16 წლამდე ასაკის, ორმოციოდე ბავშვი. ღამის სიჩუმიდან შესულის ყურს ხვდებოდა ხვრინვის, ფშვინვის, კრუსუნის და, ზოგჯერ, ტირილის ხმები. შიგადაშიგ, სიცივისგან აკანკალებულებს ეღვიძებოდათ, წამოდგებოდნენ, ოთახის კუთხესთან მივიდოდნენ, ჩაჯდებოდნენ, ნებოიან ცელოფნის პარკში სახეს ჩაჰყოფდნენ, აცეტონის ორთქლს რამდენჯერმე შეისუნთქავდნენ და ბარბაცით ბრუნდებოდნენ თავის ადგილას.

დილით, გარიჟრაჟზე, მანანალათა ბუნაგი სახეს იცვლიდა და აფუთფუთებულ ჭიანჭველების ბუდეს ემსგავსებოდა. ბავშვები ირაზმებოდნენ სხვადასხვა ადგილებზე სამათხოვროდ

გასასვლელად. ძველებს უკვე წინასწარ ჰქონდათ ადგილები შერჩეული. აი, ახლებს კი, ძალის გამოყენებით უხდებოდათ ბრძოლა მუდმივი ადგილის მოსაპოვებლად. ამიტომ, როგორც წესი, ყოველი დილა ყვირილით, გინებით და მუშტი-კრივით იწყებოდა. შუადღით კი, ბუნაგში ვერავის ნახავდი, დასისხლიანებული და ასლუკუნებული რამდენიმე ბავშვის გარდა.

თავიდან, კესოს და თოკოს უფროსები ჩაგრავდნენ და არც სქესობრივი ძალადობა იყო იშვიათი მათზე. მაგრამ მას შემდეგ, რაც ვეფხია გამოჩნდა, კესო თავის გოგოდ გამოაცხადა და ერთი-ორს ცხვირ-პირი დაუნაყა, და-ძმამ საუკეთესო ადგილი „გაითრია“ და ჩაგრულებიდან მჩაგვრელებში გადაინაცვლა.

* * *

ვეფხია უკვე იმ ასაკში იყო, როცა ერთფეროვანი ცხოვრება მობეზრებული აქვთ და თავგადასავლებს ეძებენ. ჯერ ჯიბის ქურდობით დაიწყო, მერე, ბინების გატეხვაზე გადავიდა, თუმცა, ღამეს ისევ ბუნაგში ათევდა, რადგან კესო იქ ეგულებოდა და მანანნალების მეთაურობაც არ ეთმობოდა. ღამით, როცა თოკო დაიძინებდა, ის და კესო საქმეზე გადიოდნენ, დილით ბრუნდებოდნენ და მერე, მთელი დღე ეძინათ. ბოლო დროს, სამათხოვროდ, მარტო თოკო გადიოდა.

ერთ საღამოს, ბუნაგში დაბრუნებულს, სახლის წინ პოლიციის მანქანები დახვდა. სახლში არ შევიდა, ბუჩქებში ჩაიმალა და დაელოდა, რა მოხდებოდა. ცოტა ხანში, პოლიციელებმა, ხელეზგადაგრეხილი ვეფხია და კესო გამოიყვანეს, ძალით ჩასვეს პოლიციის მანქანაში და სადღაც წაიყვანეს. გვიან გაიგო, რომ ორივე ქურდობაზე იყვნენ დაკავებული.

მეორე დღეს, ნაცემი და დასისხლიანებული თოკო ბუნაგში იჯდა და სლუკუნებდა. ასე გაგრძელდა კიდევ ორი დღე. არ აპატიეს ვეფხიას მფარველობის ქვეშ ყოფნა, ლუკმა არავინ გაუყო. მეოთხე დღეს, შიმშილმა ქალაქში გაიყვანა.

- დე, ვილაც ბავშვია, პურს ითხოვსო!

- დაგლეჯილი ტანსაცმელი აცვია და ტირისო! - ტყვიპინით ერთმანეთს ასწრებდნენ მოყოლას ეზოდან სახლში შევარდნილი ტყუპები - თაკო და მაკო. ქალი თვითონ გავიდა ეზოში, ტყუპებიც უკან მიჰყვნენ. ბიჭს ხელი მოჰკიდა და სახლში შეიყვანა.

- რა გქვია გენაცვალე!

- თოკო! - სლუკუნით უპასუხა ბავშვმა. სამზარეულოში შეიყვანა, საჭმელი გადმოუღო, აჭამა.

- შენი მშობლები სად არიან?

- მე უპატრონო ვარ!

- სად ცხოვრობ?

- ქუჩაში!

- რამდენი წლის ხარ?

- 8-ს!

- ნოდარ, მე ვარ, თეონა. სახლში რომ წამოხვალ, 8 წლის ბიჭის ტანსაცმელი იყიდე და წამოიღე, მერე აგიხსნი! - სამსახურში დაურეკა ქმარს. იმ ღამით, თოკო სახლში დატოვეს და მერე, სულ დაიტოვეს. ნოდარი მიდგა-მოდგა, ნაცნობ-მეგობრები შეაწუხა, საქმე ჩააწყობდა და სასამართლომ, სრულწლოვანებამდე, თოკოზე მეურვეობა მას დააკისრა. სექტემბერში, სკოლაში შეიყვანეს. თოკო ნიჭიერი ბიჭი გამოდგა, სწავლა არ გასჭირვებია. ოჯახური სიტბო და სიყვარული იგრძნო, თეონა და ნოდარი დედ-მამად მიიღო, ტყუპები დებივით შეიყვარა, მეგობრები გარს ეხვეოდნენ, დრო გადიოდა, თოკო - ბატონი თორნიკე გახდა, თითქოს ძველი მოგონებები დავიწყებას უნდა მისცემოდა, მაგრამ ყვითელი თმით, დასისხლიანებული სახით, ჩალურჯებული თვალით, გახეთქილი ტუჩით, დაკონკილ ტანსაცმელში გამოწყობილი პატარა მანანალა, ყოველდამ საწოლში აკითხვდა და მისი დანახვისას მონოლილ ფიქრზე

- ამ საზოგადოებას, მაინც მანანალად მივაჩნივარ, ისევ

ქუჩაში გავალ, ჩემი ადგილი იქ არისო! - თანხმობის ნიშნად, თავს უკანტურებდა.

* * *

დილის თათბირი საკმაოდ გაუგრძელდა. ეკონომიკის სამინისტროში იყო წასასვლელი, ახალი ბიზნეს-პროექტის შესათანხმებლად. წამოდგა, ქიქაში დარჩენილი ჩაი მოსვა და კაბინეტიდან გავიდა.

- დღეს აღარ დაგბრუნდებო! - მიაძახა მდივანს.

- თოკო! - მოესმა ქალის ხმა.

- ალბათ მომეჩვენაო! - ყურადღება არ მიაქცია. მოქაჩვა იგრძნო, გვერდით პატარა მანანწალა ამოსდგომოდა და პერანგზე ექაჩებოდა. გაუკვირდა, აქამდე, მხოლოდ ღამ-ღამობით მოდიოდა, ახლა დღისითაც გამოეცხადა. გაჩერდა. მიტრიალდა. მისკენ ხელებგაშლილი ქალი მოდიოდა. ნაბიჯი უკან გადადგა, სახეზე დააკვირდა

- კესო! - დაიყვირა და დას გადაეხვია. თანამშრომლები გაკვირვებისგან პირდაღებულები შეჰყურებდნენ, როგორ ტიროდნენ და ეფერებოდნენ ერთმანეთს. პატარა მანანწალა კი, გაღიმებული, სიხარულისგან მალაყებს გადადიოდა.

* * *

დას ქალაქის ცენტრში უყიდა ბინა, სიძეს თვისი მსუბუქი ავტომობილი გადაულოცა. დის ოჯახისთვის, შემოსავლის წყაროდ, ორი სამარშრუტო ტაქსი შეიძინა, თბილისი-რუსთავის ხაზზე სამუშაოდ. მაგრამ, ერთ თვეში ავტომობილიც გაყიდეს, სამარშრუტო ტაქსებიც, ბინაც ზედ მიაყოლეს, ნაქირავებში გადავიდნენ და ფულის სათხოვნელად, ისევ თორნიკეს მიადგნენ. ყოველდღიურად იზრდებოდა დის და სიძის მადა,

- ამათ მოთხოვნილებებს მე ვერ დავაკმაყოფილებ, კიდევ რომ მოვლენ ფულის სათხოვნელად, უარს ვეტყვიო! - ყოველდღე იქა-დნებოდა თორნიკე, მაგრამ

- ჩემი დაა, ჩემზე როგორ ზრუნავდაო?! - ახსენებოდა პატარა მანანნალას დანახვისას, რომელიც, დის გამოჩენის შემდეგ, დღედაღამ გვერდიდან არ სცილდებოდა.

- 10 000 დოლარი გვაქვს ორ დღეში ჩასატანი, ფული გვჭირდება! - მიადგა ცოლ-ქმარი თორნიკეს.

- მაგდენი ფული არ მაქვს, 2 000 დოლარი შემიძლია მოგცეთ! - უპასუხა თორნიკემ. პატარა მანანნალა უხერხულად აწრიალდა

- ბარათზე 1 000 დოლარიც მაქვს, იმასაც მოგცემთ!

- დანარჩენი შენს მამობილს გამოართვი! - მოსთხოვა ვეფხიამ.

- მაგას სიკვდილი მირჩევნია, შემიფარეს, გამზარდეს, კაცად მაქციეს, ვერ ვთხოვ! - პატარა მანანნალა კი, გვერდით მისჯდომოდა და დამამუნათებელი თვალებით შესცქეროდა.

- კარგი, ჩვენ წავედით! - თქვა ვეფხიამ ნაწყენი ტონით. ის და კესო წამოდგნენ და გავიდნენ. დაინახა თორნიკემ, როგორ ამოაცალა ვეფხიამ ბინიდან გასვლისას, შემოსასვლელში დაკიდებული ლაბადის ჯიბიდან გასაღებების ასხმა, მაგრამ ხმა არ ამოუღია, გამეხებული სახით იჯდა. გაღიმებული პატარა მანანნალა კი, სიხარულისგან ცმუკავდა.

* * *

იმ ღამით, ვეფხია და კესო, წინასწარ გაფრთხილებულმა პოლიციამ მაშინ აიყვანა, თორნიკეს დედობილ-მამობილის ბინიდან დატვირთულები რომ გამოდიოდნენ. იმ დღიდან, პატარა მანანნალა აღარ გამოჩენილა.

კეთილისმოყვანილი

დაბადებიდან დამყვა ერთგულება - თუ შევიყვარებ, მთელი არსებით მიყვარს. მასზე ვზრუნავ, ცივ ნიავს არ ვაკარებ. ვცდილობ, ყველაფერი ისე გავაკეთო, რომ ის იყოს კარგად.

* * *

ალტრუიზმი - ზნეობრივი პრინციპია, რაც ნიშნავს საკუთარი ინტერესების სანაცვლოდ, სხვებისადმი უანგარო დახმარებას.

* * *

საბავშვო ბაღში, ბელა აღმზრდელი შემეყვარდა. დედაჩემით მიყვარდა. სულ უკან დავდევი. სხვა ბავშვს ყურადღებას რომ მიაქცევდა, ვეჭვიანობდი. მინდოდა, ის ბავშვი გამეგლიჯა. აღმზრდელსაც ვუყვარდი - მეფერებოდა და „შვილოს“ მეძახდა.

ერთხელ, შუადღის ძილის დროს, ერთმა ბავშვმა, შალვა ერქვა, დაძინებაზე უარი თქვა. ძირს დაეცა, მოჰყვა ტირილს, ხელფეხის ქნევას და თავის იატაკზე რახუნს. აღმზრდელი ვერაფერს გახდა, ბავშვი ვერ დაანყნარა და თვითონაც ტირილი დაიწყო - ცრემლი ჩამოუგორდა ლოყაზე. ამას ვერ ვაპატიებდი! ლოგინიდან წამოვხტი, შალვას ვეცი და მხარზე ვუკბინე. სისხლი წამოუვიდა. საცვალი ნითლად შეეღებოდა. ძლივს ამაგლიჯეს. საღამოს მშობელი მოვარდა, აღმზრდელ-მასწავლებლები იმდენი ლანძღვა, კედელთან ააყუდა. მეორე დღეს, ბელა მასწავლებლმა

- შენ ვინ გეკითხებოდა ჩემს დახმარებასო?! - კუთხეში დამაყენა და იმ დღის მერე ხმას აღარ მცემდა, გამებუტა. გული მომიკვდა, ძალიან განვიცაადე. მე ხომ მისთვის კარგი მინდოდა?!

* * *

ალტრუიზმს განიხილავენ, როგორც მნიშვნელოვან ძალას, რომელიც ადამიანს საზოგადოებრივად სასიკეთო ქმედებებისაკენ უბიძგებს.

* * *

მე და ვახო კლასში ერთ მერხზე ვისხედით და უახლოესი მეგობრები ვიყავით. ძმასავით მიყვარდა. ვახოს დედა - ნანა მასწავლებელი, ქართულ ენას და ლიტერატურას გვასწავლიდა. ერთხელ, ვახოს სიგარეტის სუნი შევამჩნიე. უარი არ უთქვამს - ვენევო! - გამენდო. შევფიქრიანიდი - რას იტყოდა ნანა მასწავლებელი, როცა გაიგებდა, რომ ვიცოდი, მისი შვილი - ჩემი საუკეთესო მეგობარი, ფილტვებს რომ ინახშირებდა და არ ვეუბნებოდი. დედაჩემი კი, რომ გაიგებდა, მწველთან ვმეგობრობდი, აუცილებლად დამიშლდა მასთან ურთიერთობას. მივედი და ვახოს მოწვევაზე თავის დანებება მოვთხოვე.

- შენ ჩემი სიგარეტი რას გიშლისო?! - გაკვირვებულმა შემომხედა. ვერ ავიტანდი საყვარელი მეგობრის ფილტვების დაავადებას. მივედი და დედამისს ვუთხარი. მეორე დღეს, ვახომ ხმა არ გამცა და სხვა მერხზე გადაჯდა. ნანა მასწავლებელმა კი, მთელი კლასის წინაშე ამაყენა და

- მეგობრის დაბეზლება ცუდი საქციელიაო! - მისაყვედურა. ძალიან განვიცადე. მე ხომ მისთვის კარგი მინდოდა?!

* * *

ფსიქოლოგიაში ხშირად ვხვდებით რეციპროკული ალტრუიზმის ცნებას, რაც ნიშნავს იმას, რომ ერთი ადამიანი ეხმარება მეორეს, რადგან საჭიროების შემთხვევაში მისი მხრიდანაც მოვლის ალტრუისტული მოქმედების განხორციელებას.

* * *

ინსტიტუტში ზურასთან ვმეგობრობდი. ერთ კურსზე ვსწავლობდით, ერთ ჯგუფში. სწავლის პერიოდში ხომ სულ ერთად ვიყავით, არდადეგებზეც ერთად მივდიოდით დასასვენებლად. მახსოვს, მასალათა გამძლეობაში გვექონდა ჯერ ჩათვლა, მერე გამოცდა. მკაცრი ლექტორი გვეყვდა, თუ არ იცოდი, ნიშანს არ გაღირსებდა. ზურა ნერვიულობდა - საგანი არ ვიცი და რომც ვიმეცადინო, თავში არ ჩამდისო! ჩათვლის დღეს ავად გახდა, ინსტიტუტში არ მოვიდა. ლექტორი წელში მოხრილი კაცი იყო, თავს მალა ვერ სწევდა. რომ გველაპარაკებოდა, ფეხსაცმელებზე გვიყურებდა. ვერ ავიტანდი ზურას კურსზე დატოვებას. მე საგანი კარგად ვიცოდი. ავდექი და, მის მაგივრადაც გავედი ჩათვლაზე. ლექტორი ვერაფერს მიხვდა, ჩემიც ჩავთვალე და ზურასიც. მეგონა, სამაგიეროდ ზურა გავიდოდა ჩემს მაგივრად ქიმიამში. მეორე დღეს, ბზიკივით დამეტაკა

- ვინ გეკითხებოდა ჩემს მაგივრად გასვლას, მე სხვა ლექტორთან ჩავაწყე, პოლიკლინიკიდან ავადმყოფობის ცნობა ვიჩაღიჩე, რომ მოგვიანებით მასთან გავსულიყავი. შენ კი, ყველაფერი ჩამიშალეო! - შებრუნდა, წავიდა და პირდაღებული დამტოვა. მე ხომ მისთვის კარგი მინდოდა?!

* * *

ალტრუისტები ხშირად საფრთხეში იგდებენ თავს და სხვა ადამიანების კეთილდღეობას, ზოგჯერ, მსხვერპლადაც კი ეწირებიან.

* * *

განყოფილებაში, პოლიტექნიკურიდან ოთხი ბიჭი ვმუშაობდით - სამი ენერგეტიკოსი და მე - მანქანათმშენებელი. მათში, ყველაზე ახლოს კობასთან ვიყავი, მაგრამ ვძმაკაცობდით. ახალი წელი დგებოდა და ყველას ფულადი პრემიები დაგვირიგეს.

მარტო კობას არ მისცეს

- შენ გაცდენები გაქვსო! კობა ძალიან გაბრაზდა

- სულაც, ნავალ სამსახურიდანო! - გამოაცხადა და მეორე დღეს არ მოვიდა. ვერ ავიტანდი კობას წასვლას. განყოფილების უფროსთან შევედი და ვუთხარი

- კობა ნანყენია, პრემია რომ არ გამოუწერეთ და ამიტომ აცდენს. აი, ჩემი პრემია და მას მიეცით-მეთქი! - ფული მაგიდაზე დავუდე. მეორე დღეს კობა სამსახურში რომ მოვიდა, განყოფილების უფროსმა დაიბარა

- შენ რა პრეტენზიებს გამოთქვამ, თუ წასვლა გინდა, დანერე განცხადება და წადიო! კობა სამსახურიდან ისე წავიდა, არც გამომემშვიდობა. სახტად დავრჩი. კობას გაგდება მე დამაბრალეს. მთელი განყოფილება მიბღვერდა. განცხადება დავწერე და სამსახურიდან წამოვედი, თუმცა, მე ხომ მისთვის კარგი მინდოდა?!

* * *

გუშინ მარისთან ერთად რუსთაველზე ვსეირნობდით. ლევანი შემხვდა, ჩემი ბავშვობის ძმაკაცი.

- ჩემი საცოლელა-მეთქი! - გავაცანი. გვერდზე გამიყვანა

- ბიჭო, არ გაგიჟდე, ცოლად არ მოიყვანო, მთელმა სოლოლაკმა მაგაზე „ისწავლა“. ძმაკაცი რომ არ იყო, არ გეტყოდით!

გამომვიდა კეთილისმყოფელი. ვითომ, ჩემთვის კარგი უნდა! რა მაგის საქმეა ჩემს პირად ცხოვრებაში ცხვირს რომ ჰყოფს? ჭკუა უნდა ვასწავლო, ერთი კარგად მივუყუო!

მამო ბებო

- ნუხელ, ჩემი იასონი იყო ჩემთან, ომიდან დაბრუნდა, თქვენ არ გინახავთ? ალბათ, არ შეგანუხათ, ხომ იცით, როგორი მორიდებულია.

* * *

მამო ბებო ახალგაზრდობაში ლამაზი და ჭკვიანი ქალი ყოფილა, სოფლის ბიჭებს მასზე ეჭირათ თვალი, მაგრამ მამომ იასონი აირჩია, ცოლად გაჰყვა და სოფლის განაპირას, ქმრის პატარა, შუშაბანდიან სახლში გადასახლდა.

მამოს და იასონს ქალ-ვაჟი შეეძინათ. ქმარი კოლმეურნეობაში მუშაობდა, ცოლი ბავშვებს უვლიდა. პატარა მიწის ნაკვეთი ჰქონდათ, იმას ამუშავებდნენ და წლიდან წლამდე თავი გაჰქონდათ. ბედნიერები იყვნენ, მაგრამ დაიწყო ომი და იასონი ომში გაიწვიეს. ერთი წელი წერილები მოდიოდა, მერე შეწყდა. არც დალუპვის ცნობა მოსულა. იასონი ომში დაკარგულად გამოცხადდა, მაგრამ მამოს შავები არ ჩაუცვამს, სჯეროდა, რომ ქმარი აუცილებლად დაბრუნდებოდა.

* * *

- ღამღამობით მოდის ჩემთან. მეშინია, ომიდან გამოქცეული ხომ არ არის, ისე მოიპარება ხოლმე. ფანჯრიდან გადმოდის, რომ არავინ გააღვიძოს.

* * *

გავიდა წლები, დაიზარდნენ შვილები, დაოჯახდნენ, ქალაქში

გადასახლდნენ. მერე შვილიშვილები, ისინიც დაიზარდნენ. ათას-ში ერთხელ თუ ჩამოდოდნენ სოფელში. დაბერდა მამო, სულ გამოყრუვდა. ამ ბოლო დროს, მოჩვენებები დაეწყო - თითქოს ქმარი ომიდან დეზერტირად იყო გამოქცეული და ღამლამობით მასთან მოდიოდა. მთელი სოფელი მამო ბებოზე იცინოდა. შვილებს სოფელში გამოჩენისა რცხვენოდათ, დედამისს არნ-მუნებდნენ - მამაჩვენი ომში დაიღუპაო, მაგრამ ის თავისას გაიძ-ახოდა - ღამლამობით ჩემთან მოდისო!

* * *

- ცოლი ვარ, აბა ვისთან დაწვება?! მთელი ღამე ჩემთანაა და დილით, გამთენიისას მიდის. აბა, რას მეკითხებით, ყველაფერში ვაჟკაცია!

* * *

ამ გაზაფხულზე, მამო ბებო ფილტვების ანთებით გახდა ავად, შუშაბანდში დაუძინია და ფანჯარა დარჩენია ღია. ქალიშვილ-მა ჩააკითხა მოსავლელად. მოხუცი თბილად რომ ყოფილიყო, ოთანში გადაანვინა, თვითონ კი, შუშაბანდში, დედამისის სა-წოლში დაიძინა. ძილში, ვიღაცამ ყურში ჩასჩურჩულა

- მამო, შენი ქმარი ვარ იასონი, მოდი ჩემთანო! - შეშინებული წამოვარდა. გვერდით ახალგაზრდა, შიშველი მამაკაცი ეწვა. კივილი მორთო. მამაკაცი წამოხტა, დაავლო ხელი იატაკზე დაყ-რილ ტანსაცმელს და ფანჯრიდან გადახტა, თუმცა, სიჩქარეში ცალი ფეხსაცმელი დარჩა, რითაც პოლიციამ ადვილად მიაგნო მეზობელს - ახალგაზრდა, უცოლო კაცს. დაიჭირეს და ოთხი წელი მიუსაჯეს.

* * *

- ჩემი იასონი აღარ მოდის, წამდვილად, ომში მოკლესო! - მამო ბებომ შავები ჩაიცვა და დარდისგან, ორ თვეში გარდაიცვალა.

პაემანი

- ნეტავ, როდესმე მეღირსება, ფეხით რომ აღარ ვივლიო?
- ეკითხებოდა თავის თავს ზაზა. ღამით, სიზმარში, გადააჯდებოდა ველოსიპედს და ქალაქის ქუჩებში დანავარდობდა. ფულის შეგროვება დაიწყო. სკოლის ბუფეტში ფულს ზოგავდა და ყოველდღიურად, ოც კაპიკს ყულაბაში ინახავდა. ორი თვის თავზე ყულაბა რომ გახსნა, იმ ფულით, ბაზრობაზე, მხოლოდ ველოსიპედის უკანა ამრეკლი მოუვიდა. ხუთი წლის ნაგროვები მარკების კოლექცია უბნელ ბიჭს გაუცვალა უკანა ხედვის სარკეში, ველოსიპედის დასაშლელი „სპეც-კლუჩი“ კი, ქუჩაში იპოვა. უკვე ყველაფერი ჰქონდა, ველოსიპედის გარდა. აი, ველოსიპედს კი, მამამისი არ ყიდულობდა სრულიად გასაგები მიზეზით

- ქუჩაში გახვალ და მანქანა დაგეჯახებო! - ზაზა იფიცებოდა

- დედა მომიკვდეს, თუ ქუჩაში გავიდე, ეზოში დავარტყამ წრეებსო! - გულში კი ფიქრობდა

- თქვენ ველსიპედი მიყიდეთ და სახლში რა შემომიყვანსო?!

იმ ზაფხულს, სოფელში, სახლის გადახურვა გადანყვიტეს. მუშებმა სახურავიდან კრამიტები მოხსნეს და ეზოში გადმოყარეს. ბავშვები დამტვრეულ კრამიტებს რომ აგროვებდნენ, სახურავზე, აღბათ, ვიღაც ბუხრის მილს გაედო, აგური გადმოვარდა და სახურავიდან დაგორებული, პირდაპირ ზაზას დაეცა თავში. გონდაკარგული, რაიონის საავადმყოფოში გააქანეს. სანამ გონზე მოვიდოდა, ბავშვს სულ ველოსიპედს აბოდებდა. ოღონდ გადარჩესო და მამამისმა პირდაპირ საავადმყოფოს პალატაში მიუყვანა ახალთახალი „სპუტნიკი“.

ველოსიპედით ვაჟა-ფშაველას გამზირზე გადადიოდა, მან-

ქანა რომ დაეჯახა. ავტობუსმა გაატარა, მაგრამ ავტობუსის გვერდით მიმავალმა მსუბუქი ავტომობილის მძღოლმა ვერ დაინახა. შეჯახებისას დარტყმის ძალამ ზაზა ზევით აისროლა და ჩამოვარდნილი, წელით ბორდიურს დაეცა. საავადმყოფოში მიიყვანეს, ოპერაცია გაუკეთეს, დამსხვრეული მალა ხელოვნურით შეუცვალეს, მაგრამ ზურგის ტვინი ისე იყო დაზიანებული, რომ სიარული ვეღარ შეძლო, ეტლს მიეჯახვა.

- ნეტავ, როდესმე მელირსება ფეხით სიარულიო? - ეკითხებოდა თავის თავს ზაზა.

სკოლა დაამთავრა, უმაღლესიც. შეეჩვია ეტლით გადაადგილებას. მითუმეტეს, ამ ბოლო დროს, რაც პანდუსები დააყენეს, ისე აღარ ეხამუშებოდა სახლიდან გამოსვლა, როგორც ადრე. მონაცემები გაგზვნა ბანკის მიერ გამოცხადებულ ვაკანსიაზე. დაუკავშირდნენ და სამი-ოთხი გასაუბრების შემდეგ, ოპერატორად მიიღეს. საკუთარი თავის რწმენა დაუბრუნდა, სამსახურში თავს კარგად გრძნობდა, გულმოდგინედ მუშაობდა. თანამშრომლებს უყვარდათ და პატივს სცემდნენ. ცოტა ხანში, საკრედიტო განყოფილებაში გადაიყვანეს კრედიტ-ოფიცერად და მობრდილი პორტფელიც ჩააბარეს. ცხოვრება დაალაგა: - დილით, ადრე დგებოდა, მოწესრიგდებოდა, ისაუზმებდა და კორპუსის წინ ტაქსის დაელოდებოდა. ცხრა საათზე, ნაცნობი ტაქსი მოდიოდა და ათის ნახევარზე უკვე სამსახურში იყო. საღამოს, იგივე ტაქსი გამოუვლიდა და სახლში მიჰყავდა. ივანშმებდა, ცოტას დაისვენებდა, ტელევიზორში ახალ ამბებს უყურებდა, შემდეგ, კომპიუტერს მიუჯდებოდა და იწყებოდა მისი მეორე ცხოვრება - სოციალური ქსელი „ფეისბუქი“.

- თეა, როგორ ხარ?,

- მაკო სად დაიკარგე?,

- ვა, მარი, მშვიდობა შენს გამოჩენას!,

თიკა, ხატია, ლიკა, ნინო, ქეთი, ანი... მაგრამ თუ თავი იყო ქსელში, ყველა ავინყდებოდა, რადგან ყველაზე მეტად მასთან

მოსწონდა ურთიერთობა. თითქოს სულმა სული იცნო, ისიც ზაზასავით თბილი, მგრძობიარე, სევდიანი და ამასთან ერთად, ძალიან განათლებული იყო. საათობით შეეძლოთ, სხვადასხვა თემებზე ესაუბრათ. ყოველ საღამოს, ისე მოიკითხავდნენ ერთმანეთს, თითქოს საუკუნეა არ უსაუბრიათო. „ფეისბუკელ“ მეგობრებს ზაზა არ უმხელდა თავის მდგომარეობას, არც თავის გაუმხილა, მაგრამ ხვდებოდა, რომ ეს ადრე თუ გვიან მოხდებოდა, რადგან თავი, ყოველდღიურად, უფრო და უფრო ღრმად იჭრებოდა მის გონებაში და მთლიანად იპყრობდა. არც გოგონა უნდა ყოფილიყო გულგრილი, რადგან ბოლო დროს, ისეთ თემებზე საუბრისას, როგორცაა: სიყვარული, შეუღლება, ოჯახი, მის პასუხებში დაბნეულობამ და „გულემა“ იმატა.

რა არის ეს სოციალური ქსელი, აქ ყველაფერი უფრო იოლადაა, ვიდრე ცხოვრებაში. ყოველგვარი მორიდებისა და კომპლექსების გარეშე შეგიძლია გაცნობა, დამეგობრება, ჩხუბი, შერიგება და შეყვარებაც კი. სიყვარულის ახსნაც, ასე რომ გვიძნელდება ცხოვრებაში, „ფეისბუკში“, სამი გულის გაგზავნით შეგიძლია გადანყვიტო. ასე გადანყვიტეს ეს პრობლემა ზაზამ და თავიკმატ. ჩართეს კამერები და „მესინჯერში“, საათობით, შორიდან ეალერსებოდნენ ერთმანეთს.

ზაზა ყველანაირად წელავდა, მაგრამ დადგა დრო მათი გაცნობისა. „ალექსანდროვის ბაღში“, შესასვლელიდან პირველივე სკამთან დათქვეს შეხვედრა. ზაზას ტაქსიდან ეტლში გადაჯდომასში მძლოლი დაეხმარა. საჩქაროდ შეაგორა ეტლი ბაღში.

- მივა, იმ სკამთან გაჩერდება და დაელოდება. ალბათ, თავი შორიდან დაინახავს და ყველაფერს მიხვდება, მოვა და გაეცნობა, ან არ შეჩერდება და ჩაივლის. ყოველ შემთხვევაში, გოგონას ექნება დრო იმისთვის, რომ მოიფიქროს, როგორ მოიქცეს. დაე, თავიკმ თვითონ გადანყვიტოს მათი მომავალი. - ფიქრებიდან გამოერკვა, თავი ასწია. სკამზე თავი იჯდა, სახეზე დაძაბული ღიმილი დასთამაშებდა. ბაღში შემოსულებს აკვირდებოდა და

თვალს აყოლებდა. რა ლამაზი იყო, ნატიფი, სრულყოფილი ქმნილება. ეკრანზე ასეთი არ იყო, ცხოვრებაში უკეთესი ყოფილა. არ ელოდა, დაიბნა, სწრაფად მიატრიალა ეტლი და მარჯვნივ გაგორდა, ხეებს მოეფარა. აქედან შეუძლია თვალი ისე ადევნოს, რომ გოგონამ ვერ შეამჩნიოს. ცოცხას მოისვენებს, აჩქარებულ გულს დაიოკებს, გეგმას დაალაგებს და ისე მივა. სულ მცირე, ერთი საათი ინვალა.

მორჩა, დაწყნარდა. მივა და გამოეცხადება, მაგრამ რა რეაქცია ექნება თაკოს? კარგად აღზრდილი გოგოა, ალბათ, არ შეიმჩნევს, მაგრამ სახეზე სიბრალოლი ნამდვილად დაენერება. აი, ამას კი ვერ აიტანს, შემოტრიალდება და წამოვა. რას არ მისცემს, რომ ფეხით მისვლა შეძლოს. იქნებ, საერთოდ არ მივიდეს? ან რას ელოდება აქედან? - არაფერს, მხოლოდ გულისტკივილს. მისი და თაკოს შემდგომი ურთიერთობა ხომ სიბრალოლეზე იქნება აგებული? კიდევ ერთი საათი გავიდა, კიდევ ერთი. არა, არ ღირს მისვლა, სალამოს „მესინჯერში“ აუხსნის ყველაფერს - ასე უფრო იოლი იქნება! სამალავიდან გამოვიდა და პირდაპირ ბალის გასასვლელისკენ გაემართა, გოგონას გახედა - ის ჰორიზონტს გაჰყურებდა, ნიკაპი უკანკალებდა და ცრემლები ლოყაზე მოგორავდა. სასწრაფოდ გამოვიდა ბალიდან და მობილურით ტაქსი გამოიძახა.

* * *

ფიქრებში წასულმა, ვერც კი შეამჩნია, როგორ მიუახლოვდა მამა ეტლით.

- წავიდეთ შვილო სახლში, უკვე გვიანიაო! - მზრუნველი სიტბოთი უთხრა მამამ, ხელში აიყვანა და ატირებული გოგონა ინვალიდის ეტლში გადასვა.

არდადეგები

- ჩამოდით, შვილო, ჩვენ რომ აღარ ვიქნებით, აღდგომას საფლავებზე კვერციხი გააგორეთ! თუ გინდათ, კვერცხსაც ნუ გააგორებთ, ოღონდ ჩამოდითო! - გვთხოვდა ანდრო.

* * *

გორის რიონის ორ სოფელს ლიახვი ჰყოფდა, მაგრამ მეგობრობა, სიყვარული, ნათელ-მირონი და „კონწიალა“ ხიდი აერთიანებდა.

- ყიცილიყო! - დილით, მამლის ყივილი მალვიძებდა და ვერ გავრკვეულიყავი, სად ვიყავი.

- მუუუ! - ორლობეში ჩამოივლიდა სოფლის ნახირი.

- კა, კა, კა! - ატყდებოდა ქათმების კრიახი. ეზოში გამოსულს, მონადირე ძაღლი მომელაქუცებოდა და ფეხებს ამილოკავდა. ბეზია, ჭიქა რძეს და სახელდახელოდ გამომცხვარ ხაჭაპურს დამახვედრებდა. მერე მეგობრები, მდინარეზე თევზაობა, სტადიონზე ფეხბურთის თამაში, სალამოს, ბირჟაზე სოფლის ახალ-ახალი ამბები - ჯონდოზე, ნაირაზე, ტრისტანაზე, კარლოზე, ანდროზე...

* * *

- შვილო, გოგიტა, ბოზობს დედაშენი, აიყოლია შენი და, ხათუნაცა და ბოზობენ ერთადაო! - წერილი გაუგზავნია ჯონდოს ჯარში მომსახურე შვილისთვის.

- ცოტაც მოითმინე მამა, ჩამოვალ და დაგეხმარებო! - მიუღია შვილისგან პასუხი. გაუხარდა, რომ ცოტა ხანში ჯარიდან დაბრუნებული შვილი გვერდში ამოუდგებოდა, მაგრამ რანაი-

რად დაეხმარებოდა ამ, ძალიან პიკანტურ საკითხში, ამაზე არ უფიქრია, ან როგორ უნდა ეფიქრა, როცა ფიქრს ნიჭი სჭირდება და კიდევ ჭკუა. პირველი ღმერთმა არ გაიმეტა მისთვის, მეორე კი, მამამისმა ვერ მისცა სულ უბრალო მიზეზის გამო - თავისთვისაც არა ჰქონდა.

ვინ შეეკითხა, ისე შერთეს ჯონდოს ნაირა. დაემსგავსა პირველი შვილი, გოგიტა, რომელზეც უკვე მოგახსენეთ - მამას. მეორე, ხათუნა - დედას, ხოლო მესამე - მალხაზა, მამის იმედი - გორელ ტაქსის მძღოლს.

ვერ უშველა გოგიტას ჯარიდან ჩამოსვლამ, ვერ დააოკეს ამძუნებული ქალების ავხორცობა

- რა გაენყობა, ასეთი ყოფილა ჩემი ბედით! - შეეჩვია ჯონდო. ის კი არა, ამაყობდა კიდევ, თუკი ცოლი იერარქიით თუ ინტელექტით მალლამდგომ საყვარელს გაიჩენდა.

- ჯოდო, მიხედე შენს ცოლსა, მითხრეს, ქარხანაში ვილაცასთან დადისო! - გააფრთხილა ჯონდო მეგობარმა დათიკომ.

- შე კაი კაცო, „ცეხის“ უფროსი ვილაცა არისო?! - იწყინა ჯონდომ.

სახლის აშენებას, ქმარმა საშველი რომ ვერ დააყენა, ნაირამ გადანყვიტა, მობილიზაცია გაეკეთებინა მთელი თავისი რესურსებისთვის და სახლი თვითონ აეშენებინა.

დაიწყო მშენებლობა აგურ-აგურ, ბლოკ-ბლოკ, შიფერ-შიფერ. ადიოდნენ მძღოლები ნაირასთან სამშენებლო მასალით დატვირთული მანქანებით და ბრუნდებოდნენ უფულოდ, მაგრამ ფრიად ნასიამოვნები.

ნაირამ, მარტო რომ ველარ მოერია, შვილიც ჩართო საქმეში, რომელმაც ხელოსნების გასატუმრება თავის თავზე აიღო და საღამოობით, გორიდან ავტობუსით ჩასული, იქვე კატაბარდას ჩირგვებში ურიგებდა „გასამრჯელოს“ სახლის მშენებლობაზე დამხმარე მეზობლის ბიჭებს.

აშენდა სახლი ვაგინის ძალით, გადაიხურა. ამ ძალამ გაათხო-

ვა ხათუნა ერთ სულელ ბიჭზე, რომელსაც რომ ჰკითხეს

- რომელ წელს დაიბადეო? - უპასუხა

- აბა რა მახსოვს, მაშინ პატარა ვიყავიო!

ამ ძალამ ათქმევინა ჯონდოს ხიდის ბოლოში, ბირჟაზე, „ქეზაი და დიდები ნაირასაი“

- ჩემი ნაირაი, ძაან ხელბარაქიანია, ვენაცვალე. დილით გავ-
ატან თუმანსა, სალამოს მოვა დაგრუზული, დაბრიგნილი, თუ-
მანი ისევ ხელში აქვსო!

* * *

- სად არ ვყოფილვარ, რა არ მინახავსო! - ამბობდა ტრისტანა, როცა ტყუილების გუდას მოხსნიდა თავს და მოყოლას იწყებდა. სინამდვილეში, სოფლის გარეთ არ იყო გასული, თუ არ ჩავთვ-
ლით ჯარს, რომელიც სახალინზე მოიხადა თვალუნვდენელ თოვ-
ლში და -40 გრადუს ყინვაში, მაგრამ ეს არ უშლიდა ხელს, ათასი ტყუილი სიმართლედ შემოესაღებინა. გამოჭერას თუ ეცდებოდი, ისეთს დაიგინებდა

- მომგონებლის დედაიო! - რომ, სხვა გზა არ გვქონდა, უნდა დაგვეჯერებინა.

- ხო, ბიჯო და, მივდივარ ტყეში თოფითა. დავინახე დათვის ბელი. გადმოვუღე თოფი, დავუმიზნე, მაგრამა ვერ ვესროლე, შემეცოდა და თოფი დავუშვი. ამ დროს, უკნიდან მარტყამს ვი-
ლაცა ხელსა. ამი დედა აავატირე, მოვტრიალდი და რას ვხედავ
- დედა დათვი ორ ფეხზე დამდგარა და

- კაი კაცი ხარო! - მაღლა აწეულ ცერს მაჩვენებს.

- აქ დამელოდეო! - მანიშნა და სადღაც გაძუნძულდა. ცოტა ხანში მოვიდა და თაფლი მომიტანა სამლიტრიანი ბანკითა.

- ესა ნაილეო და როცა გამოგელევა მოდიო! ოღონთა, ბანკა უკან მომიტანე, მიჭირს ტარაიო! - მანიშნა დათვმა. ნატურალ-
ური თაფლი იყო, თუ არ გჯერამთ, გაგასინჯებთო.

- გამარჯობა კოლია ძია!

- გაგიმარჯოს ბიძიაო! - უპასუხებდა თავისი სახლის შუშაბანდის გამოღებულ ფანჯარასთან მჯდარი, რაფაზე ნიკაპჩამოდებული და თბილ მზერას გააყოლებდა სოფლის შარაგზაზე ამავალ, ან ჩამომავალ მეზობლის ბავშვებს.

- მსოფლიო კაცს მეძახიან, მსოფლიო კაცსა. დიდთან დიდი ვაარ, პატარასთან პატარაი! - ამბობდა მუდამ მთვრალი კოლია და ისეთი კეთილი თვალებით შემოგხედავდა, რომ არ შეიძლებოდა, არ დათანხმებოდი.

მამამისის სიკვდილის შემდეგ, ოჯახის სიმძიმე ახალგაზრდა კოლიას დაანვა მხრებზე. უსიტყვოდ ზიდა ტვირთი, მათხოვრობა არ დაუნყია, მეზობლებს ეხმარებოდა სულ მცირე გასამრჯელოდ. კეთილი იყო კოლია, თავის საქმეს მოცდებოდა, მაგრამ მეზობელს უარს როგორ ეტყოდა?! - ზოგს არაყი ჰქონდა გამოსახდელი, ზოგს შუშა დასაჩეხი, ზოგს რა და ზოგს რა. დარბოდა კოლია მეზობლიდან მეზობელთან, არ თაკილობდა ნაგვის გადაყრას თუ ტუალეტის ამონმენდას. მეზობლებიც სცემდნენ პატივს თითო ჭიქა არყის დაყოლებით. შეეჩვია, შეიყვარა, მაგრამ ზომიერება შეინარჩუნა. არავის უნახავს ფეხარეული, მოჩხუბარი ან სადმე მიძინებული, ყოველთვის აგნებდა სახლის გზას. მსოფლიოში არ დაიარებოდა ადამიანი, კოლიას არ ჰყვარებოდა. ისიც ყველას უყვარდა.

- აქშა, შენი ნისკარტიო!-აგინებდა ეზოში შემოსულ მეზობლის ქათმებს.

- ქსა, შენი დინგიო!-აგინებდა მეზობლის ღორებს.

-არავის ისე არ უხდება გინება, როგორც კოლიასო! - ამბობდნენ ქალაქიდან ჩამოსული დამსვენებლები.

პატიოსანი კაცი იყო კოლია, მეზობლის ქალს სხვანაირად როგორ შეხედავდა?!

- ამასწინათა, ნაირა გადაიბლინკა უშნოთა ღელეზედა. თვალი

გამექცა, მაგრამა, მერე დავფიქრდი, მეზობელია, შეჩვევა იცის! ისე, რა აქვს ნაირასა მაგითანაი, რით იზიდამს ხალხსაო?! - უკვირდა კოლიას.

- რაც დღესა მაქვს, დღეს შევსჭამ, რაც ხვალა მაქვს, ხვალ შევსჭამ, ეკონომიის დედაცო! - ისე დამაჯერებლად იტყოდა, სათავეში რომ ყოფილიყო, ქვეყანასაც მაგ პრინციპზე მოაწყობდა.

* * *

საშუალო ასაკისა იყო ანდრო, სადღაც, ჩვენსა და მამებს შორის, ამიტომ, ორივე თაობასთან წარმატებით მეგობრობდა.

ერთად ქირობდნენ ოჯახები შემოდგომაზე ვაგონ-მაცივარს, ერთად მიჰქონდათ ხილი რუსეთის ქალაქ გორკში ჩასაბარებლად. ერთად მიჰყვებოდნენ, ანდროს მეთაურობით, ბიჭები ვაგონს.

მიდის მატარებელი, არ თავდება სწორი, ერთგვაროვანი სტეპები. ჰყვება ანდრო ამბავს:

- ჰოდა, ბიჭები ვაართ კლუბთანა, კაკლის ძირში დომინოს ვთამაშობთ. გაჩერდა ავტობუსი, ჩამოვიდა კარგი, სიმპათიური ქალბატონი და პაპაშენი იკითხა. მე ვუთხარი

- ქალბატონო, წამო გაგაცილებთ! თქვენს ასასვლელში „შაფრანი“ ვაშლის ძირში გუბე იყო, ავიტაცე ხელში, გადავიყვანე მშრალზე და უვნებელი ჩავაბარე პაპაშენსა, ცუდი არაფერი მიქნია!

გადის რამდენიმე დღე, ჰყვება ანდრო ამბავს:

- ჰოდა, ბიჭები ვაართ კლუბთანა, კაკლის ძირში დომინოს ვთამაშობთ. გაჩერდა ავტობუსი, ჩამოვიდა კარგი, სიმპათიური ქალბატონი და პაპაშენი იკითხა. მე ვუთხარი

- ქალბატონო, წამო გაგაცილებთ! თქვენს ასასვლელში „შაფრანი“ ვაშლის ძირში გუბე იყო, ავიტაცე ხელში, ჩავეკარი, ჩამეკრა და იქვე „ავაყუდე“ „შაფრანზედა“.

- მოიცა, ანდრო, შენ არ მოჰყევი ამასწინათ, ცუდი არაფერი მიქნიაო? - ჰკითხა ემზარამ.

- მერე, ხომ დაგწყდა გული, ხომ გინდოდა, რომ მექნა? ხოდა ვქენი! - უპასუხა ანდრომ.

ლამით გარედან ვილაცამ ჩაურაზა ვაგონის კარები. დილით გაიღვიძეს, კარები ჩაკეტილია. მატარებელი მიდის ერთი დღე, ორი დღე, სამი დღე. შარდავენ ცარიელ ლუდის ბოთლებში, მაგრამ დანარჩენს რა უყონ, ვაგონს ხომ არ წაბილწავენ?!

- ფეხები კედელზე ააყუდეთ, განავალი სისხლში გადავა და ცოტა მოგეშვებათო! - დაარიგა ბიჭები ანდრომ. როგორც იქნა გაჩერდა მატარებელი. ატეხეს ბრაზუნი, გაიგო ვილაც ღვთისნიერმა რუსმა და გაუხსნა კარები. შემოიპატიჟეს, ხილი მიანოდეს.

- А что в бутылках? - იკითხა რუსმა,

- Пиво! - უპასუხა ანდრომ. აიღო რუსმა ბოთლი და მიიტანა პირთან.

- Нет, нет, плохое пиво! - მაგრამ უკვე გვიან იყო

- Тьфу, моча! Твою мать!-ზიზლით გადმოაფურთხა რუსმა. გაისტუმრეს მხსნელი და გაცვივდნენ მოსასაქმებლად. ანდრომ ტუალეტამდე ვერ მიაღწია და ზედ ბაქანზე, ხალხის თვალწინ ჩაჯდა ჩახდილი.

- რას შვრები ანდრო, სირცხვილიაო!-მიაძახა ტრისტანამ.

- ერთბაშად ტინისხიდზე არ შემხვდნენ და არ მითხრან, ეს რა ჰქენიო?!-უპასუხა ანდრომ...

* * *

ასე გადიოდა ზაფხულის არდადეგების ბობოქარი დღეები. საღამოობით, სიბნელეში, სახლში დაბრუნებისას ფეხს ვუჩქარებდი. თუ თავზე ჭოტი დამკივლებდა, გულგახეთქილი, სირბილით შევვარდებოდი სახლში და შეშინებულზე, დანით და ნახშირით, საბედა ბაბოს გამოსალლოცი ვხდებოდი.

* * *

აღდგომას ვიყავი ჩასული ჩემს სოფელში. აღარ არიან სოფლის კოლორიტები: ჯონდო, ნაირა, ტრისტანა, კოლია, ანდრო... „კონ-წიალა“ ხიდის მაგივრად, რკინის კონსტრუქცია აერთიანებს ორ სოფელს. დარჩა მხოლოდ მოგონება და აღდგომას, ღიახვის გაღმა-გამოღმიდან, ერთმანეთის მოცქირალ საფლავებზე კვერცხის გაგორების ტრადიცია.

ესტაფეტა

- ხედავ, ბოდიშის მოხდაც არ იკადრაო?! - ქოთქოთებდა დედამთილი.

- ბოდიში კი არა, თვითონვე გაიბუტაო! - აქეზებდა დედამთილს მული.

- უზრდელი, რა ოჯახში გაიზარდა, ვაი, ჩემო საწყალო შვილოო!

* * *

ემანდ, უშვილძიროდ არ გადავშენდეო, 37 წლის აივენგომ 33 წლის ტერეზა რომ მოიყვანა ცოლად, დედამ და დამ - ალბინამ და მანონმა, საძილე ოთახი ახლადშეუღლებულებს დაუთმეს და თავისი ნებით გადმოსახლდნენ სასადილო ოთახში. აივენგოს ტერეზა არ უძებნია და არც jobs.ge-ზე გამოუცხადებია ვაკანსია. უბრალოდ, ნაცნობის და მოეწონა და ალბათ, სახელი კერძამ მოითხოვაო, ცოლადაც მოიყვანა.

პირველივე დღიდან გაჩნდა ოჯახში პრობლემები

- ეს თეფში აქ რატომ დევს, იქ უნდა იდოსო!

- სარეცხ მანქანაში „პერსილი“ რატომ ჩაყარე, ჩვენ „არიელით“ ვრეცხავთო!

- ნახე, ბიჭს დილით თვალები დასიებული ჰქონდა, ეტყობა, მთელი ღამე „ამუშავაო“!

- ქალი კი არა, ცხენიაო!

- რას გავსო!

- ეგ ჩვენი ოჯახის ღირსი არ არის, ნავიდეს ჩვენი სახლიდანო!

- მაგრამ ერთი წლის თავზე, ტერეზამ ბიჭი - 5 კოლოგრამიანი

ჟანრი რომ გააჩინა, მისი სახლიდან წასვლა აღარ მოუთხოვიათ. რძალმა კი, შვილის გაჩენით პოზიციები გაიმყარა და იქით შეტევაზე გადავიდა. ქმარს მოსთხოვა

- ან ეგენი, ან მეო! - დაძაბულობამ პიკს მიაღწია, ოჯახი ორ ნაწილად გაიყო, მაგრამ უპირატესობა ტერეზას დარჩა, რაგან ისეთ ბერკეტს ფლობდა პატარა ჟანრის სახით, რომელზეც მთელ ოჯახს მზე და მთვარე ამოსდიოდა. ეცადა აივენგო მეტოქეების შერიგებას თუ არა, დაშოშმინებას მაინც, მაგრამ ორმხრივ წნეხს რომ ვეღარ გაუძლო, არჩევანი გააკეთა - ცოლის მხარე დაიჭირა და დაისვენა.

ერთ დღესაც, ტერეზამ ბავშვი რომ მოიყვანა საბავშვო ბაღიდან, სამზარეულოდან გაუგებარი ლულულის ხმა მოესმა. შევიდა და ცალმხარწართმეული დედამთილი დახვდა იატაკზე წამოგორებული. სასწრაფო დახმარება გამოიძახა, ქმარს დაურეკა. დედამთილი განაგრძობდა ლულულს, სანამ ტერეზამ არ განაცხადა

- გარკვეით გავიგე, ჩემი სახელი ახსენა, სიკვდილის წინ შენდობას მთხოვსო! - ეტყობა, იმდენად შორს იყო მისი „მოსმენილი“ რეალობისგან, რომ ავადმყოფმა ერთი ამოიხროტინა, სიმწრით გააკანკალა და კიდევ არაფერი დაამატოსო, სასწრაფოდ მიაბარა სული უფალს. გამოიტირეს საწყალი ალბინა, დამარხეს.

- გოგო, ახლა მაინც შეურიგდი მანონსო! - სთხოვდა ქმარი.

- გველის წინილი, ეგ არ იყო, დედამისს რომ აქეზებდა ჩემს წინააღმდეგ?! იმას, კიდევ ნაქეზება უნდოდა, ისედაც ყოველ სიტყვაზე ცოფიანი ძალღივით მეცემოდა ხოლმეო! - ცოცხალი თავით არ ურიგდებოდა მულს ტევრეზა.

- შვილო, დედაშენი ცუდი ქალია, მაგან შეინირა ბებიაშენიო! - დედის წინააღმდეგ განაწყობდა ბავშვს მამიდა.

- შვილო, მამიდაშენი ცუდი ქალია, ჩემი ოჯახის დანგრევა უნდოდაო! - ზემოქმედებდა ბავშვზე დედა. პატარა ჟანრის ვერ გაეგო, ასე კარგ და კეთილ დედას როგორ შეეძლო, ბებუისთვის

რამე დაეშავებინა, ან მის საყვარელ მამიდას, ვინმეს ოჯახი დაე-
ნგრია.

იმ ზაფხულს, ჟანრი მეორე კლასში გადავიდა, აივენგოს
მეგობარმა მანქანით რომ გამოუარა

- სოფელში მივდივარ და წამომყევით! - მძღოლის გვერდით
მოკალათდა, შვილი კალთაში ჩაისვა. გზაში, ახალგანვიმებულ-
ზე, მანქანა მოცურდა და მარჯვენა მხრიდან ხეს შეეჯახა. აივენ-
გოს ცხედარი რომ გამოეთანათ, ავტომობილი გასაჭრელი გახ-
და. სანყალი, ისე იყო შვილზე გადაფარებული, ბავშვს არაფერი
დაშავებია.

- ეს რა უბედურება შეგვემთხვა მანონო!

- ვაიმე ჩემო ტერეზაო! - მიხვდა რძალ-მული, რომ ყველაზე
უკეთ ერთმანეთს გაუგებდნენ, რადგან ქმრის და ძმის სიყვარუ-
ლი აერთიანებდათ და აქამდეც, მხოლოდ იმიტომ ჰქონდათ უკ-
მაყოფილება, რომ ამ სიყვარულს ვერ იყოფდნენ.

- შვილო, დედაშენი საუკეთესო ქალიაო! - უქებდა დედას
მამიდა.

- შვილო, შენისთანა მამიდა არავის ჰყავო! - უქებდა მამიდას
დედა. ასე, სიტკბოში და სიყვარულში იზრდებოდა ჟანრი. სკოლა
ფრიადზე დაამთავრა, ინსტიტუტი - წარჩინებით, ცოლიც შესაფ-
ერისი მოიყვანა - ანა-მარია.

* * *

- ხედავ, ბოდის მოხდაც არ იკადრაო?! - ქოთქოთებდა
დედამთილი.

- ბოდის კი არა, თვითონვე გაიბუტაო! - აქეზებდა დედამ-
თილს ქმრის მამიდა.

- უზრდელი, რა ოჯახში გაიზარდა, ვაი, ჩემო სანყალო
შვილოო!

- ეს ორი სახელი რაღააო?! - უკვირდა ორივეს.

სარჩევი

Amapola	11
ეტლი	13
ქირურგი	18
სიბრძნე სილამაზისა.....	21
დედის გული.....	24
აღია საქართველოდან.....	29
შენდობა	33
მარკეტინგი	37
სიკვდილმისჯილი.....	41
საპარიკმახეროში	49
ცდუნება.....	52
ნილაბი	57
დეტექტიური ნოველა	60
დედაენა	65
ბაზარში.....	70
კოსმოსი	73
დეპრესია	76
ვატაშინონამაევა შოთაღეს.....	79
ქურდი	82
მანანწალა.....	86
კეთილისმყოფელი.....	92
მაშო ბებო	96
პაემანი	98
არდადეგები	102
ესტაფეტა	109

9 789941 933530 >

AMAPOLA

არდაშელ საქთირიძე